

UNIVERZITA PARDUBICE

FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2020

Bc. Michaela Uttendorfská

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Význam přeshraniční spolupráce pro regionální rozvoj
Diplomová práce

2020

Bc. Michaela Uttendorfská

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Michaela Uttendorfská**
Osobní číslo: **E18496**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Regionální rozvoj: Bezpečnost regionu**
Téma práce: **Význam přeshraniční spolupráce pro regionální rozvoj**
Zadávací katedra: **Ústav regionálních a bezpečnostních věd**

Zásady pro vypracování

Diplomová práce se zaměří na problematiku přeshraniční spolupráce a jejího významu v kontextu dosahování rozvoje. Cílem práce je posoudit socioekonomické dopady vybraných přeshraničních iniciativ s ohledem na realizaci národních politik i cíle „Evropská územní spolupráce“. S využitím výsledků šetření bude možné vyvozovat dílčí závěry o účinnosti nástrojů realizovaných v rámci národních rozvojových programů i regionální politiky Evropské unie.

Osnova:

- Vymezení problematiky přeshraniční spolupráce a jejího významu v kontextu dosahování rozvoje.
- Vývoj přeshraniční spolupráce a zhodnocení současného stavu.
- Analýza socioekonomických dopadů vybraných přeshraničních iniciativ.
- Vyhodnocení analýzy a formulace závěrů.

Rozsah pracovní zprávy: **cca 50 stran**
Rozsah grafických prací: **-**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- AMSTRONG, H., TAYLOR, J. Regional Economics and Policy. Hoboken: Wiley-Blackwell, 2000. 448 s. ISBN 0631217134.
BLAŽEK, J., UHLÍŘ, D. Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace. Praha: Karolinum, 2011. 344 s. ISBN 9788024619743.
DOKOUPIL, J., HAVLÍČEK, T., JEŘÁBEK, M. České pohraničí: bariéra nebo prostor zprostředkování? Praha: Academia, 2004. 304 s. ISBN 8020010513.
MINAŘÍK, B., BORŮVKOVÁ, J., VYSTRČIL, M. Analýzy v regionálním rozvoji. Praha: Professional Publishing, 2013. 244 s. ISBN 9788074311291.
WOKOUN, R. Regionální rozvoj: východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování. Praha: Linde, 2008. 480 s. ISBN 8072016990.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Pavel Zdražil, Ph.D.**
Ústav regionálních a bezpečnostních věd

Datum zadání diplomové práce: **2. září 2019**
Termín odevzdání diplomové práce: **30. dubna 2020**

L.S.

doc. Ing. Romana Provazníková, Ph.D.
děkanka

Ing. Zdeněk Matěja, Ph.D.
vedoucí ústavu

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 26. 6. 2020

Bc. Michaela Uttendorfská

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucímu diplomové práce Ing. Pavlu Zdražilovi, Ph.D. za jeho odborné vedení, rady a připomínky. Dále patří poděkování mé rodině, která mě podporovala po celou dobu studia.

ANOTACE

Diplomová práce se zabývá problematikou přeshraniční spolupráce a jejího významu v kontextu dosahování rozvoje. Cílem práce je posoudit socioekonomické dopady vybraných přeshraničních iniciativ s ohledem na realizaci národních politik i cíle „Evropská územní spolupráce“. Analýza se věnuje euroregionům, přesněji euroregionům Praděd, Labe, Silva Nortica a Bílé Karpaty a zaměřuje se na dvě skupiny obcí, kterými jsou členské obce euroregionů a nečlenské obce. Závěry socioekonomické analýzy ukazují, že nečlenské obce euroregionů dosahují lepších výsledků ve většině sledovaných oblastí rozvoje. Výjimkou je euroregion Bílé Karpaty, jehož členské obce dosáhly příznivějších výsledků než obce nečlenské. Analýza práce tedy odhalila nedostatečnou účinnost nástrojů, které jsou realizovány v rámci národních rozvojových programů i regionální politiky EU.

KLÍČOVÁ SLOVA

regionální rozvoj, regionální politika, přeshraniční spolupráce, euroregion

TITLE

The importance of cross-border cooperation for regional development

ANNOTATION

The present diploma thesis deals with cross-border cooperation and the importance of said cooperation in the context of achieving development. The aim of the thesis is to assess the socio-economic impacts of selected cross-border initiatives with regard to implementation of national policies and objectives of „European Territorial Cooperatin.“ The analysis focuses on Euroregions; more precisely on the Euroregions of Praděd, Elbe, Slilva Nortica, and White Carpathians. It deals with two groups of municipalities – the member municipalities of Euroregions, and the non-member municipalities. The findings of the socio-economic analysis show that the municipalities which are not members of Euroregions achieve superior results in majority of the monitored areas of development with the exception of the Euroregion of White Carpathians whose member municipalities have achieved more favourable results than the non-member municipalities. The analysis thus revealed an insufficient effectiveness of the instruments implemented in the framework of national development plans well as in the EU regional policy.

KEYWORDS

regional development, regional policy, cross-border cooperation, Euroregion

OBSAH

ÚVOD.....	11
1 PROBLEMATIKA REGIONÁLNÍHO ROZVOJE.....	13
1.1 Region	13
1.2 Regionální rozvoj.....	17
1.3 Regionální politika.....	19
1.4 Teorie regionálního rozvoje	24
2 PŘESHraničNÍ SPOLUPRÁCE	27
2.1 Historie a vývoj přeshraničNí spolupráce	27
2.2 Problematika hranice	30
2.3 PřeshraničNí region a euroregion	33
2.4 OperačNí programy přeshraničNí spolupráce.....	40
3 ANALÝZA SOCIOEKONOMICKÝCH DOPADŮ VYBRANÝCH PŘESHraničNÍCH INICIATIV	45
3.1 Výběr euroregionů pro analýzu	46
3.2 Euroregion Praděd	50
3.3 Euroregion Labe	56
3.4 Euroregion Silva Nortica.....	62
3.5 Euroregion Bílé Karpaty	68
3.6 Shrnutí výsledků analýzy	74
ZÁVĚR	80
POUŽITÁ LITERATURA	83
PŘÍLOHY	88

SEZNAM ILUSTRACÍ A TABULEK

Obrázek 1: Mapa regionů soudržnosti	16
Obrázek 2: Stupně ekonomické integrace	22
Obrázek 3: Hospodářsky problémové regiony v ČR	24
Obrázek 4: Mapa euroregionů v ČR	38
Obrázek 5: Podporovaná území v rámci přeshraniční spolupráce	42
Obrázek 6: Euroregion Praděd	48
Obrázek 7: Euroregion Labe	49
Obrázek 8: Euroregion Silva Nortica	49
Obrázek 9: Euroregion Bílé Karpaty	50
Obrázek 10: Celkový přírůstek obyvatelstva v členských i nečlenských obcích euroregionu Praděd	51
Obrázek 11: Migrační saldo členských i nečlenských obcí euroregionu Praděd	52
Obrázek 12: Míra nezaměstnanosti členských i nečlenských obcí euroregionu Praděd	53
Obrázek 13: Počet dokončených bytů v členských i nečlenských obcích euroregionu Praděd	54
Obrázek 14: Počet hromadných ubytovacích zařízení v členských i nečlenských obcích euroregionu Praděd	55
Obrázek 15: Celkový přírůstek obyvatelstva v členských i nečlenských obcích euroregionu Labe	57
Obrázek 16: Migrační saldo členských i nečlenských obcí euroregionu Labe	58
Obrázek 17: Míra nezaměstnanosti členských i nečlenských obcí euroregionu Labe	59
Obrázek 18: Počet dokončených bytů v členských i nečlenských obcích euroregionu Labe	60
Obrázek 19: Počet hromadných ubytovacích zařízení v členských i nečlenských obcích euroregionu Labe	61
Obrázek 20: Celkový přírůstek obyvatelstva v členských i nečlenských obcích euroregionu Silva Nortica	63
Obrázek 21: Migrační saldo členských i nečlenských obcí euroregionu Silva Nortica	64
Obrázek 22: Míra nezaměstnanosti členských i nečlenských obcí euroregionu Silva Nortica	65
Obrázek 23: Počet dokončených bytů v členských i nečlenských obcích euroregionu Silva Nortica	66

Obrázek 24: Počet hromadných ubytovacích zařízení v členských i nečlenských obcích euroregionu Silva Nortica.....	67
Obrázek 25: Celkový přírůstek obyvatelstva v členských i nečlenských obcích euroregionu Bílé Karpaty.....	69
Obrázek 26: Migrační saldo členských i nečlenských obcí euroregionu Bílé Karpaty	70
Obrázek 27: Míra nezaměstnanosti členských i nečlenských obcí euroregionu Bílé Karpaty.....	71
Obrázek 28: Počet dokončených bytů v členských i nečlenských obcích euroregionu Bílé Karpaty	72
Obrázek 29: Počet hromadných ubytovacích zařízení v členských i nečlenských obcích euroregionu Bílé Karpaty	73

Tabulka 1: Klasifikace územních jednotek NUTS a LAU.....	16
Tabulka 2: Hlavní vývojové etapy teorií regionálního rozvoje a regionální politiky.....	25
Tabulka 3: Počty euroregionů v EU	35
Tabulka 4: Seznam euroregionů v příhraničních oblastech ČR	36
Tabulka 5: Programy přeshraniční spolupráce 2007–2013.....	41
Tabulka 6: Programy přeshraniční spolupráce 2014–2020.....	41
Tabulka 7: Operační programy nadnárodní a meziregionální spolupráce	44
Tabulka 8: Základní informace o euroregionech (2008)	46
Tabulka 9: Vyhodnocení euroregionu Praděd.....	55
Tabulka 10: Vyhodnocení euroregionu Labe	62
Tabulka 11: Vyhodnocení euroregionu Silva Nortica	68
Tabulka 12: Vyhodnocení euroregionu Bílé Karpaty.....	73
Tabulka 13: Celkový přírůstek obyvatelstva v euroregionech a mimo euroregiony.....	74
Tabulka 14: Migrační saldo v euroregionech a mimo euroregiony.....	75
Tabulka 15: Míra nezaměstnanosti v euroregionech a mimo euroregiony	76
Tabulka 16: Počty dokončených bytů v euroregionech a mimo euroregiony.....	76
Tabulka 17: Počty hromadných ubytovacích zařízení v euroregionech a mimo euroregiony.....	77
Tabulka 18: Komparace euroregionů	78

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

AEBR	Asociace evropských hraničních regionů
CRR	Centrum pro regionální rozvoj
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EFRR	Evropský fond pro regionální rozvoj
ERN	Euroregion Nisa
ESÚS	Evropské seskupení pro územní spolupráci
EU	Evropská unie
ISAP	Informační systém pro aproximaci práva
MMR ČR	Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
OP	Operační program
OSU	Ostravská univerzita
RR	Regionální rozvoj
Sb.	Sbírka zákonů
SDS	Strana demokratického socialismu

ÚVOD

Přeshraniční spolupráce patří mezi hlavní priority regionální politiky Evropské unie, ale i České republiky. Představuje tedy jedno z hlavních témat současné doby, ale nejedná se o žádnou novou formu partnerství. Přeshraniční spolupráci se státy snažily realizovat již v minulosti, a to především z důvodů zajištění bezpečnosti a míru mezi hraničními státy. Současná doba a stále se rozvíjející trend globalizace však přeshraniční spolupráci zintenzivňuje a dochází k ní mnohem častěji. Vlivem stále usilovnějšího sbližování jednotlivých národů a kultur se dá předpokládat, že význam přeshraniční spolupráce se bude nadále rozvíjet i v budoucnu.

Impulzem realizace současné přeshraniční spolupráce v Evropě je zejména dosahování cíle „Evropská územní spolupráce“ a také odstraňování regionálních disparit. Jak je často uváděno, hranice jsou tzv. jizvy dějin, které přináší hraničním regionům především nevýhody. Tyto regiony totiž trpí historickými důsledky, za kterými stojí jejich periferní poloha. Dochází tedy k tvorbě regionálních disparit mezi regiony v „jádro“ země a mezi regiony na „periferii“. Aby byly tyto hraniční regiony rozvíjeny a dosahovaly lepších výsledků, je realizována právě přeshraniční spolupráce.

Přeshraniční spolupráce je uskutečňována prostřednictvím přeshraničních regionů, jimiž jsou například euroregiony, a právě jim se tato diplomová práce věnuje. Konkrétně se práce zaměřuje na význam přeshraniční spolupráce pro regionální rozvoj, a to v období 2009–2018. Cílem diplomové práce je v tomto smyslu posoudit socioekonomické dopady vybraných přeshraničních iniciativ s ohledem na realizaci národních politik i cíle „Evropská územní spolupráce“.

V návaznosti na cíl diplomové práce byly formulovány dvě hypotézy, které budou na základě výsledků analýzy posuzovány:

- H₁: Obce euroregionů dosahují příznivějších hodnot rozvojových ukazatelů než obce, které součástí euroregionů nejsou.
- H₂: Na hranicích s rozvinutějšími zeměmi (Německo, Rakousko) dosahují rozvojové ukazatele euroregionů příznivějších hodnot než na hranicích s méně rozvinutými zeměmi (Polsko, Slovensko).

V práci jsou analyzovány čtyři euroregiony ČR, které realizují přeshraniční spolupráci v rámci jednoho sousedního státu ČR. Jedná se o euroregiony Praděd, Labe, Silva Nortica a Bílé Karpaty. Euroregion Praděd se nachází na česko-polské hranici a byl založen roku

1998, euroregion Labe leží na česko-německé hranici a byl založen v roce 1992. Mladšími euroregiony jsou euroregion Silva Nortica, který leží na česko-rakouské hranici a byl založen v roce 2002 a euroregion Bílé Karpaty, jenž se nachází na hranici česko-slovenské a byl založen roku 2000.

Vlastní analýza se zaměřuje na dvě skupiny obcí. První skupinou jsou obce, které jsou členy daného euroregionu a druhou skupinou jsou obce nečlenské, které však patří do okresů tvořících daný euroregion. Na obce byly aplikovány data pěti socioekonomických ukazatelů a bylo provedeno šetření v průběhu let 2009–2018. Data byla převzata z územně analytických podkladů ČSÚ. Na základě komparace těchto dvou skupin obcí bude možné zhodnotit význam přeshraniční spolupráce pro regionální rozvoj, tedy zda má přeshraniční spolupráce pro regionální rozvoj území význam, nebo naopak význam nemá.

1 PROBLEMATIKA REGIONÁLNÍHO ROZVOJE

Tato kapitola je zaměřena na vysvětlení základních pojmů, které souvisejí s problematikou regionálního rozvoje. Součástí kapitoly bude obecné vymezení pojmu region včetně členění, definování regionálního rozvoje, regionálních disparit, na které reaguje regionální politika a v závěru se kapitola věnuje vývoji přístupů k regionálnímu rozvoji neboli teoriím regionálního rozvoje.

1.1 Region

Vymezení pojmu region je složitější, jelikož existují různá pojetí, která jsou používána v různých pracích a vycházejí z akcentování různých hledisek. Například Minařík, Borůvková a Vystrčil (2013: 13) definují region jako „*část území, pro kterou existují tuto část popisující (charakterizující) dostupná a věrohodná data.*“ Nahlíží tedy na region z politického hlediska. Další pohled nabízí ČSÚ (2004a), který na region nahlíží jako na území s více či méně definovanými hranicemi, které často slouží jako správní jednotka nižší než je stupeň národního státu. Pojem region definoval také Hudec (2007). Ten vymezuje region jako komplikovaný prostorový otevřený dynamický systém, jež má velký počet prvků s různou kvalitou a s hustými vazbami. Tento systém je bohatě strukturovaný a má také širokou škálu různorodých vlastností. Další definici vytvořil i Skokan (2003), který za region považuje území s definovanými prvky, ve kterém se nachází specifická funkční a související infrastruktura a prosazuje se společný cíl na rozvoj daného regionu a na zlepšení života občanů. (Stejskal, Kovárník, 2009)

V zákonu č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, je uvedena definice, že region je územní celek, který je vymezen územními obvody krajů či obcí, jehož rozvoj může být podporován na základě tohoto zákona.

Na region je tedy pokaždé nahlíženo jako na určité území s určitou velikostí, jež je však vymezené odlišnými charakteristikami, kterými mohou být hranice, jazyk, kultura nebo náboženství apod.

Pojmem region se také významně zabýval Jáč (2010), který uvádí možná vymezení a členění regionu, a to z geografického hlediska, funkčního hlediska, podle účelu, na základě konzistentnosti uskutečňovaných aktivit, podle ekonomické výkonnosti, ale i podle zákona č. 248/2000 Sb., a z pohledu regionální politiky EU.

- Geografické hledisko – rozlišuje region na region přirozený, jenž byl vytvořen na základě geografických vlastností a region umělý, pro který hranice stanovil člověk. Může se jednat o hranice politické, ekonomické, etnické, atd.
- Funkční hledisko – o regionech se smýšlí jako o funkčních regionech, které vznikají díky vazbám mezi bydlištěm obyvatel a jejich pracovištěm. Zásadní je vzájemné propojení mezi těmito stanovišti, a to formou sítí. Pod pojmem síť se rozumí pozemní dopravní infrastruktura, vodní cesty, ale i případné letecké spojení. Takovéto pojetí regionu připouští synergické efekty, jejichž interakce vytváří podmínky pro vyšší kvalitu regionu.
- Členění regionu podle účelu – dle účelu se regiony člení na regiony účelové a administrativní. Regiony administrativní se vymezují pro potřeby organizací a také výkonu veřejné správy. Jejich problémem je, že rozdělují území státu na administrativní celky, jako např. na okresy, kraje, regiony soudržnosti a je tedy složitější zajistit bezproblémový rozvoj takovýchto regionů. Existuje zde totiž podřízenost a nadřízenost. Pro řešení některých problémů jsou proto vymezovány regiony účelové, které se zabývají strukturální ekonomickou zaostalostí takovýchto území, ale i problémy souvisejícími s životním prostředím či ochrannou přírodních lokalit.
- Členění regionu podle konzistentnosti uskutečňovaných aktivit – na regiony je nahlíženo jako na homogenní nebo heterogenní. Regiony homogenní jsou charakteristické převažujícím způsobem ekonomického využití území. Tím jsou myšleny například regiony zemědělské, těžební či rekreační. Také jsou to regiony, jejichž geografické charakteristiky (např. převažující typ vegetace, morfologie terénu) jsou stejnorodé. Heterogenní regiony je naopak možné charakterizovat vzájemně propojenými základními územními jednotkami, které se od sebe odlišují zejména úrovní občanské nebo technické vybavenosti.
- Členění regionu podle ekonomické výkonnosti – jsou rozlišovány regiony růstové, stagnující a problémové. Regiony růstové jsou značně přitažlivé pro podnikatele, protože zde dochází k budování nových výrobních odvětví či služeb, a to především díky přirozenému přírůstku počtu obyvatel či nárůstu obyvatel vlivem migrace. Stagnující regiony se vyznačují tím, že v nich nedochází k žádným výraznějším změnám, co se týče ekonomického hlediska. Za to regiony problémové jsou

charakteristické dlouhodobě nízkou ekonomickou výkonností, úbytkem obyvatelstva či útlumem výrobních podniků až odvětví.

- Členění regionu podle zákona č. 248/2000 Sb., jsou regiony členěny na základě soustředěné podpory, kterou vyžadují. Regiony jsou klasifikovány na čtyři typy, a to na strukturálně postižené regiony, hospodářsky slabé regiony, venkovské regiony a ostatní regiony. Regiony strukturálně postižené trpí hlubšími deformacemi, které plynou ze struktury ekonomiky a obyvatelstva. Hospodářsky slabé regiony jsou charakteristické nízkým ekonomickým výkonem, z čehož plynou nízké příjmy a nízká kupní síla obyvatelstva. Pro venkovské regiony je typická nízká hustota zalidnění, klesající počet obyvatelstva a vyšší podíl zaměstnanosti v zemědělství. Posledním typem jsou tzv. ostatní regiony, které vyžadují podporu z jiných důvodů. Nejčastěji se jedná o pohraniční regiony, bývalé vojenské prostory a regiony postižené živelnými katastrofami či silně znečištěným životním prostředím.
- Členění regionu z pohledu regionální politiky EU – regiony jsou klasifikovány na tzv. NUTS, LAU a Euroregiony. NUTS a nově i LAU jsou územní jednotky, které jsou součástí systému jednotné struktury, který byl zaveden Statistickým úřadem EU, tzv. Eurostatem. Jednotky byly vytvořeny pro potřeby statistického sledování, zpracování analýz ekonomické a sociální situace v regionech, ale i pro účely zařazení regionů různé úrovně pod cíle s regionálním dopadem strukturální politiky EU. Klasifikaci územních jednotek NUTS a LAU znázorňuje Tabulka č. 1. Nejkomplexnější formou přeshraniční spolupráce, jež je koordinována institucionálně, jsou euroregiony. Ty jsou tvořeny mezi zeměmi EU, ale také mezi členskými a nečlenskými zeměmi. Jejich vznik byl motivován především snahou o společné efektivní řešení konkrétních problémů, které souvisejí s okrajovým postavením příhraničních oblastí. (Jáč a kolektiv, 2010)

Členění území na tzv. euroregiony je pro potřeby této diplomové práce klíčové, protože je zaměřená na přeshraniční spolupráci. Ta často probíhá právě v rámci euroregionů. Problematika vymezení a členění regionů pro potřeby přeshraniční spolupráce je dále přiblížena v rámci samostatné kapitoly.

Tabulka 1: Klasifikace územních jednotek NUTS a LAU

Úroveň:	Území:	Počet v ČR:
NUTS 0	stát	1
NUTS 1	území státu	1
NUTS 2	regiony soudržnosti	7 + Praha
NUTS 3	kraje	14
LAU	obce	6258 (k 1. 1. 2020)

Zdroj: Vlastní zpracování podle DotaceEU (2020a)

V Tabulce č. 1 jsou mimo jiné uvedeny tzv. regiony soudržnosti, kterých je v České republice včetně hlavního města Prahy 8. Jedná se o územní jednotku NUTS 2, která byla vytvořena pro účely regionální politiky v souvislosti s čerpáním finančních prostředků z fondů EU. Prostředky do těchto územních celků plynou především na dosažení cíle Investice pro růst a zaměstnanost, ale částečně i cíle Evropská územní spolupráce. Regiony soudržnosti jsou tvořeny jedním až třemi kraji a v ČR se jedná o územní celky Severozápad, Severovýchod, Jihovýchod, Jihozápad, Střední Čechy, Střední Morava, Moravskoslezsko (plyne na ně podpora v rámci cíle Konvergence, protože se jedná o méně vyspělé regiony) a hlavní město Prahu. Na Obrázku č. 1 jsou znázorněny regiony soudržnosti, které jsou tvořeny jednotlivými kraji ČR. (Vilamová, 2004)

Obrázek 1: Mapa regionů soudržnosti

Zdroj: DotaceEU (2020a)

1.2 Regionální rozvoj

Pojem region je mimo jiné i součástí slovního spojení regionální rozvoj. Minařík, Borůvková a Vystrčil (2013) ve své knize definují rozvoj jako proces zpravidla pozitivních socioekonomických, technickoorganizačních, environmentálních a dalších změn, které jsou způsobeny lidskou činností. Pokud se hovoří o rozvoji, jsou tím myšleny procesy, při kterých dochází ke změnám způsobeným určitou formou organizované lidské intervence. Správnou míru a druhy regionálních intervencí se učí nalézat právě regionální rozvoj. (Minařík, Borůvková, Vystrčil, 2013)

Pod pojmem regionální rozvoj si lze představit proces, který je realizovaný za účelem zvýšení kvality života v regionu. Zaměřuje se na vyrovnávání regionálních disparit a je realizován prostřednictvím výkonu regionální politiky. (Minařík, Borůvková, Vystrčil, 2013)

Maier (2012) nahlíží na regionální rozvoj jako na proces zlepšování podmínek v regionu za účelem udržování či zlepšování blahobytu jeho obyvatel. Další, kteří se pojmem regionální rozvoj zabývali, byli Stimson, Stough a Roberts (2006), jež regionální rozvoj definují jako aplikaci ekonomických postupů a zdrojů, které jsou přímo dostupné v regionu a jejichž společným efektem je udržitelný rozvoj a takové ekonomické výsledky, které budou plnit očekávání firem, rezidentů, ale i nerezidentů.

Uvedené definice mají společné to, že autoři nahlízejí na regionální rozvoj jako na proces zlepšování životních podmínek obyvatel regionu. Jinými slovy jde o cílenou, strategickou a koordinovanou snahu aktérů regionu na zlepšování místní sociální, ekonomické, environmentální a celkové kvality života místních obyvatel. Naopak definice se liší především v tom, že Stimson, Stough a Roberts (2006) se zmiňují i o osobách, jež v daném regionu nežijí, což je nezvyklé.

K regionálnímu rozvoji existují dva nejčastěji používané přístupy. Prvním je tzv. praktický přístup, který je charakteristický pro samosprávy či soukromou sféru a nahlíží na regionální rozvoj jako na proces, který se snaží o vyšší využívání a zvyšování potenciálu daného místa. K tomu dochází především vlivem prostorové optimalizace socioekonomických aktivit a díky využívání přírodních zdrojů. Druhým je akademický přístup, jenž je typický pro sféru akademickou. Tento přístup vnímá regionální rozvoj jako proces, při kterém dochází k aplikaci ekonomie, geografie, sociologie a proces při kterém jsou řešeny procesy, jevy a vztahy systematicky vymezeného prostoru (např. region), jež jsou ovlivněny ekonomickými, sociálními a dalšími podmínkami v daném regionu. Tomuto pojetí

regionálního rozvoje se věnuje vědní obor nazývaný regionalistika. (Minařík, Borůvková, Vystrčil, 2013)

Jak již bylo zmíněno výše, regionální rozvoj se zaměřuje mimo jiné i na vyrovnávání regionálních disparit. Co se týče pojmu disparita, podle webového slovníku ABZ (2020) je disparita synonymem ke slovům různost, rozdílnost či nerovnost.

Jáč a kolektiv (2010) ve své knize uvádí, že regionální disparity jsou neodůvodněné rozdíly mezi regiony v úrovni ekonomického, sociálního a ekologického rozvoje regionů. Jedná se o takovou míru rozdílnosti, která je ze společenského hlediska značně nežádoucí. Regionální disparity, které je nutné řešit, nejsou důsledkem přírodních podmínek, ale důsledkem subjektivních lidských činností. Další pohled na regionální disparity poskytuje například Mezinárodní organizace práce (ILO, 2009), která charakterizuje regionální disparity jako „*rozdíly mezi ekonomickým výkonem a blahobytem mezi zeměmi nebo regiony*“.

Pro regionální disparity je podstatné to, že je lze členit na základě věcného hlediska na disparity ekonomické, sociální a územní. V potaz je bráno ale i hledisko časové (doba působení disparit), hledisko měřitelnosti (v rámci něhož se zkoumá hodnocení velikosti disparit), hledisko teritoriality (vymezuje disparity dle území), hledisko ovlivnitelnosti (zaměřuje se na možnosti zmírňování regionálních disparit) a hledisko dopadů, které se zaměřuje na disparity citlivé pro obyvatelstvo, jako jsou například rozdíly v příjmech či dopady na životní prostředí. (Jáč a kolektiv, 2010, ILO, 2009)

Disparity mezi regiony mohou vznikat důsledkem geografické polohy, odlišného vybavení regionů přírodními zdroji, ale dochází k nim i vlivem přírodních jevů, lidské činnosti, politického působení apod. Co se týče ekonomických regionálních disparit, tak jejich příčinami jsou podle Jáče a kolektivu (2010: 19) především:

- odlišná tempa růstu pracovních sil a kapitálu;
- různá (obvykle nízká) mobilita výrobních faktorů;
- horší úroveň technické infrastruktury v některých regionech;
- různá kvalita lidských zdrojů v jednotlivých oblastech;
- neuspokojivý stav životního prostředí a další.

Vznik regionálních disparit bývá také přisuzován odlišným vztahům při výrobě, úpadku tradičních průmyslových odvětví v regionu či odlišnému způsobu a hloubce sociální regulace, která souvisí například s opatřeními na ochranu zdraví při práci. (Jáč a kolektiv, 2010)

Co se týče regionálních disparit v České republice, jedná se především o rozdíly v HDP/obyvatele či průměrných mzdách, které se stále významně prohlubují, dále o rozdíly mezi okresy v míře nezaměstnanosti nebo příjmech na obyvatele. Dochází k zaostávání ekonomické úrovně významné části příhraničních okresů (jedná se především o problémy související s nedostatkem pracovní síly – velká část obyvatel příhraničních oblastí je zaměstnána mimo ČR, z důvodu vyšších mezd a také o problémy související s pohybem kapitálu mimo území ČR) a existují také rozdíly mezi podíly osob s vysokoškolským vzděláním ve městech Praha, Brno a v ostatních krajských městech. Dalšími významnými regionálními disparitami v ČR je poškozené životní prostředí, k němuž došlo následkem minulých průmyslových činností, a to především na Severní Moravě a v Severozápadních Čechách. (ČSÚ, 2007)

1.3 Regionální politika

Jak již bylo v práci zmíněno, regionální politika se zaměřuje především na regionální rozvoj a jejím hlavním cílem je redukovat disparity mezi regiony. Přístup k regionální politice se neustále vyvíjí. V průběhu několika posledních let mnoho zemí vyspělého světa, zvláště pak v rámci EU, přetvořily její tradiční pojetí a podrobněji se zaměřily na definované cíle. Změnami prošly i cílové segmenty, kterými se staly nově vytvořené regiony, mikroregiony a spádové oblasti spravované municipalitami. (Stejskal, Kovárník, 2009)

I přesto, že byla vytvořena řada definic regionální politiky, v současnosti neexistuje žádná definice, která by byla obecně uznávaná. Stejskal a Kovárník (2009: 12–14) ve své knize uvádí přehled definic od různých autorů, mezi které patří např.:

- *„Regionální politika představuje všechny veřejné intervence, které vedou ke zlepšování geografického rozdělení ekonomických činností, resp. které se pokoušeny napravit určité prostorové důsledky volné tržní ekonomiky pro dosažení dvou vzájemně závislých cílů – ekonomického růstu a zlepšení sociálního rozdělení ekonomických efektů (Vanhovem, Klaassen, 1987).“*
- *„Je to součást státní politiky, která ovlivňuje rozmístění hlavních ekonomických zdrojů a aktivit na celém území státu nebo v jeho části. Zahrnuje opatření napomáhající na jedné straně růstu stupně ekonomické aktivity na území, kde je vysoká nezaměstnanost*

a malá naděje na přirozený ekonomický růst, a na druhé straně opatření sloužící kontrole ekonomických aktivit na územích s nadměrným růstem (Goodall, 1987).“

- *„Regionální politiku je možné charakterizovat z makroekonomického pohledu jako koncepční a výkonnou činnost státu a jeho regionálních a správních orgánů (Lacina, Obršálová, Stejskal, 2005).“*
- *„Soubor cílů, opatření a nástrojů vedoucích ke snižování příliš velkých rozdílů v socioekonomické úrovni jednotlivých regionů (Žák, 2002).“*

Další definice je také uvedena v rámci Strategie regionálního rozvoje ČR na období 2014–2020 (MMR, 2013b), kde je na regionální politiku nahlíženo jako na *„soubor intervencí, které ovlivňují rozložení ekonomických aktivit v území, k rozvoji infrastruktury a ke snížení nerovnováhy v sociálním rozvoji. Důležitá je vzájemná vazba s dalšími podpůrnými státními politikami, například se sociální politikou a s průmyslovou politikou. Dochází také k zohledňování regionální dimenze v rámci sektorových politik“*. Svůj pohled na regionální politiku má i Wokoun (2008). Podle něj regionální politika reprezentuje konkrétní projev snažení společnosti o snížení, respektive změnu regionálních disparit.

Společným rysem zmíněných definic je to, že nahlízejí na regionální politiku jako na cílevědomou činnost organizací nebo představitelů státní správy a samosprávy, která vede k zajištění ekonomického růstu spravovaného území. Další shodou je také to, že regionální politika musí mít jasně určené cíle a řadu nástrojů, které mohou jisté organizace využívat. Co je naopak rozdílné, jsou odlišné postoje, přístupy, širě řešené problematiky, ale i některé nástroje, kterými je právě regionální politika vymezována.

V rámci Evropské unie je regionální politika (či kohézní politika) označována jako Politika hospodářské, sociální a územní soudržnosti. Ta je jedním z hlavních pilířů Společenství, neboť hraje podstatnou roli v procesu evropské integrace a jejím hlavním cílem je snižovat rozdíly mezi regiony EU. Regionální politika EU je odrazem principu solidarity uvnitř Evropské unie, jenž je založen na skutečnosti, že bohatší země přispívají na rozvoj chudších zemí a regionů, aby došlo ke zvýšení kvality života obyvatel v celé Unii. (Euroskop, 2020b, MVČR, 2008)

Podnětů pro vznik regionální politiky EU bylo několik, ale převážně se jednalo o podněty ekonomické, sociální, politické a v pozdějších letech i environmentální. Hlavním cíle této politiky bylo zvýšit ekonomickou a sociální soudržnost, a díky tomu snížit rozdíly v rozvoji jednotlivých regionů členských zemí. Cíle regionální politiky jsou uskutečňovány pomocí

nástrojů regionální politiky, které napomáhají zmírnit negativní důsledek integračního procesu. Ty bývají často spojené se společnou zemědělskou ekonomikou či nezbytností restrukturalizace zastaralého průmyslu. (Marek, Kantor, 2009)

Pro programové období 2014–2020 byly stanoveny dva cíle regionální politiky EU, a to:

1. Investice pro růst a konkurenceschopnost

- Tento cíl je financován zejména prostřednictvím Fondu soudržnosti, Evropskému fondu regionálního rozvoje, Evropskému sociálnímu fondu a je do něj vynaloženo cca 97,6 % rozpočtu, tedy přibližně 357,9 miliard euro.

2. Evropská územní spolupráce

- Cíl byl stanoven již pro programové období 2007–2013 a byl financován z Evropského fondu regionálního rozvoje, ze kterého je financován i nadále. Na evropskou územní spolupráci plynou prostředky ve výši 2,4 % rozpočtu, tedy zhruba 8,9 miliard euro.¹ (Europa, 2020a)

Regionální politika EU podporuje pomocí těchto dvou cílů všechny regiony Evropské unie, které jsou rozčleněny podle výše HDP do tří kategorií. Tyto kategorie představují méně rozvinuté regiony (HDP nižší než 75 % průměru EU), přechodové regiony (HDP 75 – 90 % průměru EU) a více rozvinuté regiony, jejichž HDP je vyšší než 90 % průměru EU. Celkově bude evropský regionům poskytnuta finanční podpora ve výši 366,8 miliard eur. (Euroskop, 2014, Pavelková a kolektiv, 2009)

Aby vůbec mohly být zmíněné cíle regionální politiky EU uskutečňovány, jsou využívány nástroje, jimiž jsou tzv. strukturální a investiční fondy (5 fondů). Mezi tyto fondy patří Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF), který byl založen roku 1975 a je využíván na pomoc při odstraňování regionálních disparit v celé EU. ERDF byl a je nejobjemnějším strukturálním fondem, co se finančních prostředků týče. Druhým fondem je Evropský sociální fond (ESF), jenž byl zřízen roku 1960 a z něhož plynou finanční prostředky na podporu sociální politiky a politiky zaměstnanosti. Třetí nástroj regionální politiky založen roku 1993,

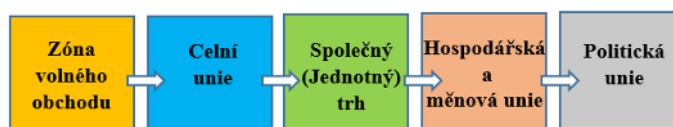
¹ Vzhledem k primárnímu zaměření práce na tuto problematiku je však nutno dodat, že v rámci přeshraničního programu INTERREG, jež je emblematickým programem politiky soudržnosti, je však evropská územní spolupráce podporována a prakticky uskutečňována již od roku 1990.

tedy Fond soudržnosti (FS) neboli kohézní fond, poskytuje finanční pomoc na snižování ekonomických a sociálních disparit v rámci EU. (Marek, Kantor, 2009, Wokoun, 2008)

Dalšími fondy jsou Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV), jež byl založen v roce 2005, uplatňuje se v rámci Společné zemědělské politiky a zaměřuje se na řešení konkrétních problémů venkovských oblastí, a Evropský námořní a rybářský fond (ENRF). Tento fond byl zřízen roku 2014, je nástrojem Společné rybářské politiky a jeho podstatou je poskytnout pomoc rybářům osvojit si udržitelné rybolovné metody a pomoc osobám, jež žijí na pobřeží diverzifikovat svoji hospodářskou činnost. (Evropa, 2020a)

V rámci regionální politiky EU probíhal a i nadále probíhá podstatný proces, který byl již zmíněn výše. Jedná se o proces integrace, který má napomoci k vytvoření společné Evropy. Integrací se podle webového slovníku ABZ (2020) rozumí sloučení, sjednocení či scelení. Jinými slovy se jedná o proces spojení ve větší či vyšší celek.

Pro účely této diplomové práce je však podstatná tzv. ekonomická integrace. Jedná se o proces, při kterém se z původního zakladatelského jádra vytváří nové integrační seskupení, kde podle míry pravomocí, přenesených z úrovně původního seskupení na úroveň nového integračního seskupení, rozeznáváme různé typy takovýchto seskupení, neboli různé stupně ekonomické integrace. Jednotlivé stupně ekonomické integrace jsou znázorněny na obrázku č. 2. (Euroskop, 2020a)

Obrázek 2: Stupně ekonomické integrace

Zdroj: Vlastní zpracování podle Ekonomikon (2020)

V České republice prošla regionální politika pozoruhodným vývojem. Poválečné období znamenalo pro regionální politiku ztrátu významovosti, jelikož mělo dojít k setření regionálních disparit prostřednictvím nivelizace realizované na základě centralistické příkazově řízené ekonomiky, která odmítala přijmout rozdíly mezi regiony a potřebu jejich individuálního řešení. Avšak po 40 letech nastaly změny související s politickým klimatem, hospodářstvím, společností a na základě těchto změn a formující se tržní ekonomice se znovu

objevily, do té doby skryté, disparity mezi regiony. Regionální politika ČR získává na síle až roku 1997, kdy bylo zřízeno Ministerstvo pro místní rozvoj ČR (MMR ČR). MMR ČR zpracovalo nové zásady regionální politiky, které vycházely ze základních principů regionální politiky EU. (Stejskal, Kovárník, 2009)

Podle Stejskala a Kovárníka (2009: 53) byla regionální politika pro potřeby ČR definována jako: „*Koncepční činnost státu, regionálních a místních orgánů, jejímž cílem je efektivní a vyvážený rozvoj celé republiky.*“ K rozvoji regionální politiky ČR přispěl i fakt, že nabytí účinnosti zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje. Při přípravě České republiky na vstup do EU se objevilo komplexnější úsilí o cílenou regionální politiku, která by byla realizována na úrovni nižších článků veřejné správy. Avšak po vstupu České republiky do EU, se Česká republika stává součástí tzv. společné regionální politiky, jejímž cílem je, v zájmu celkové stability jednotného trhu EU, snižovat hospodářské a sociální disparity mezi různými oblastmi zemí či podporovat hospodářský a sociální rozvoj regionů. Na základě popsaného vývoje regionální politiky je evidentní, že Česká republika ji realizuje v kontextu evropské politiky soudržnosti, a to z důvodu podpory růstu a zaměstnanosti. (Stejskal, Kovárník, 2009)

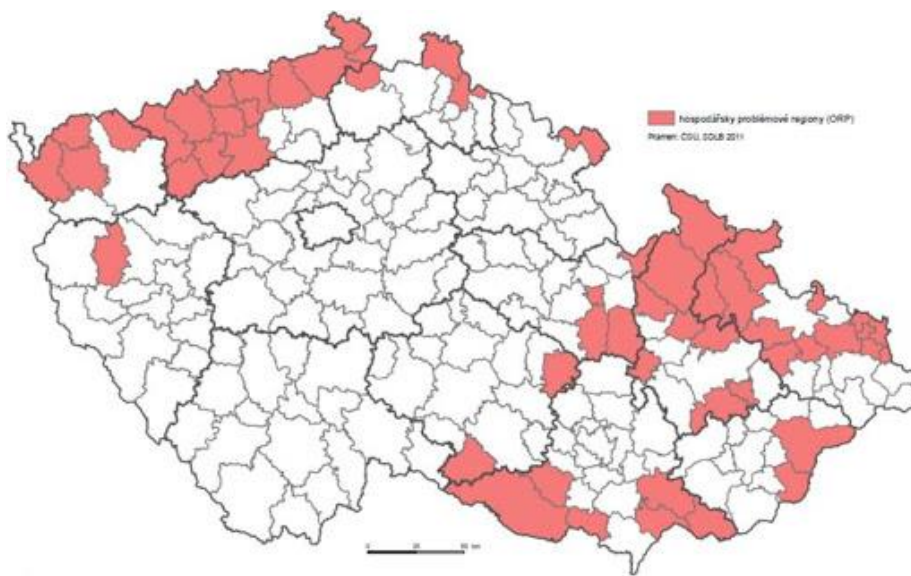
Základním nástrojem regionální politiky ČR je aktuálně Strategie regionálního rozvoje České republiky platná na programové období 2014–2020. Jejím hlavním úkolem je provázat národní regionální politiku s regionální politikou EU, ale i s ostatními politikami, které ovlivňují rozvoj území a vycházejí z regionálně zaměřených operačních programů. (MMR, 2013b)

Strategie regionálního rozvoje České republiky 2014–2020 (MMR ČR, 2013b: 80–81) uvádí mimo jiné i cíle regionální politiky ČR na toto programové období. Mezi cíle regionální politiky ČR patří (MMR, 2013b):

1. Globální cíl: Zajistit dynamický a vyvážený rozvoj území České republiky se zřetelem na kvalitu života a životního prostředí, přispět ke snižování regionálních rozdílů a zároveň umožnit využití místního potenciálu pro posílení konkurenceschopnosti jednotlivých územně správních celků (územních jednotek).
2. Základní cíle:
 - Podpořit zvyšování konkurenceschopnosti a využití ekonomického potenciálu regionů.
 - Zmírnit prohlubování negativních regionálních rozdílů.

- Posílit environmentální udržitelnost.
- Optimalizovat institucionální rámec pro rozvoj regionů.

Cíle regionální politiky ČR jsou pro tuto diplomovou práci velmi podstatné. Na základě nich jsou totiž mimo jiné podporovány problémové regiony České republiky, které jsou ve většině případů právě příhraniční. Tuto skutečnost znázorňuje Obrázek č. 3.

Obrázek 3: Hospodářsky problémové regiony v ČR

Zdroj: MMR (2013b)

1.4 Teorie regionálního rozvoje

Jak se v rámci období vyvíjela regionální politika, tak se vyvíjely i teorie regionálního rozvoje. Teorií regionálního rozvoje již byla vytvořena řada a za zmínku jistě stojí, že výchozí principy těchto teorií jsou v mnoha případech protikladné. Teorie regionálního rozvoje bývají tradičně klasifikovány do dvou velkých skupin, jako to například uvedli Armstrong a Taylor (2000). První skupina soustřeďuje teorie regionální rovnováhy neboli konvergenční teorie, jež se přiklání k názoru, že přirozenou základní tendencí regionálního rozvoje je vyrovnávání regionálních disparit. Druhá skupina je tvořena teoriemi regionální nerovnováhy, tzv. divergenčními teoriemi. Autoři těchto teorií jsou přesvědčeni, že během vývoje dochází k dalšímu prohlubování meziregionálních disparit. (Armstrong, Taylor, 2000)

Většina autorů obou těchto základních teoretických směrů nicméně přiznává, že je možná i současná existence opačných procesů. Dobrým příkladem může být Myrdalova, respektive Hirschmanova teorie kumulativních příčin (1957), ve které autoři odlišují převažující

negativní (tzv. polarizační) efekty působení vyspělejších regionů na regiony méně vyspělé. Zároveň však popisují i efekty, jež mají na tuto problematiku působení kladné. Existují však i takové teorie regionálního rozvoje, které jsou založeny na smýšlení, že dochází k pravidelnému střídání prosperity a následnému úpadku v rámci regionů. V Tabulce č. 2 je zobrazen základní přehled etap teorií regionálního rozvoje a regionální politiky. (Blažek, Uhlíř, 2011)

Tabulka 2: Hlavní vývojové etapy teorií regionálního rozvoje a regionální politiky

Období:	Obecný přístup:	Převažující teorie regionálního rozvoje:	Regionální politika:
1920–1940	neoklasický	teorie regionální rovnováhy, především tzv. neoklasické modely	základní pojetí – „dělníci za práci“, používání nástrojů zvyšujících mobilitu pracovních sil
1950–1975	keynesiánský	teorie regionální nerovnováhy (např. teorie jádro-periferie, teorie pólů růstu)	základní pojetí – „práce za dělníky“, používání nástrojů podporujících příliv investic ze soukromého i veřejného sektoru do problémových regionů
1970–1985	neomarxistický	teorie regionální nerovnováhy (např. teorie nerovné směny)	návrhy na opatření nebyly neomarxisty formulovány, v některých socialistických zemích byla regionální politika značně účinná, avšak za ztrátu ekonomické výkonnosti a vnější konkurenceschopnosti státu
1975 a později	neoliberální	teorie regionální rovnováhy i nerovnováhy (např. nová teorie růstu)	základní pojetí – „podpora lokální iniciativy“ a také podpora malých a středních podniků, decentralizace kompetencí, deregulační opatření
1980 a později	institucionální	teorie regionální nerovnováhy (např. teorie učících se regionů, teorie průmyslové okrsku)	základní pojetí – „spolupráce a inovace, podpora malých a středních podniků, šíření inovací, networking, gradualistická proměna místních institucí založená na učení

Zdroj: Vlastní zpracování podle Blažek, Uhlíř (2011)

Teorie regionálního rozvoje prošly složitým vývojem, ale jednou z hlavních otázek, na kterou se teorie jednotlivých směrů snaží najít odpověď, je názor na roli státu v ekonomice. Respektive se jedná o hledání odpovědí na otázky, zda má stát často či významně zasahovat do tržního hospodářství a regulovat či neregulovat především ekonomické procesy v zemi. Jak je z tabulky č. 2 viditelné, mezní stanoviska reprezentují vyloženě neintervencionistické (především neoklasické směry a částečně i směry neoliberální), ale významně i intervencionistické přístupy (tedy keynesiánství a zvláště neomarxismus). (Blažek, Uhlíř, 2011)

V průběhu vývoje států bylo tedy využíváno mnoho zcela odlišných pojetí. Od některých se však již upustilo. Nyní jsou politiky většinou formulovány jako určitý kompromis mezi intervencionistickým a neintervencionistickým pojetím, nejčastěji v duchu neoliberálních a institucionálních přístupů.

2 PŘESHraniČNÍ SPOLUPRÁCE

Tato kapitola diplomové práce se zabývá tématem přeshraniční spolupráce. Zaměřuje se na historii a vývoj této formy spolupráce, na definici pojmu hranice a příhraničního regionu, včetně jejich typů a vlastností. Kapitola se také věnuje euroregionům, tzv. hraničnímu efektu či operačním programům přeshraniční spolupráce v rámci České republiky.

2.1 Historie a vývoj přeshraniční spolupráce

Řada neustále se opakujících překážek a problémů na obou stranách hranice způsobila, že v 50. letech 20. století byly provedeny prvotní pokusy o jejich odstranění. Základním tématem zástupců příhraničních regionů bylo úsilí o zajištění trvalého míru, o zlepšení životní úrovně, a také snaha vyrovnat se regionům vnitrozemským. Zanedlouho se však projevilo, že těchto cílů nelze dosáhnout, pokud bude rozvoj podporován pouze z národních center. Bylo tedy nutné odstranit či alespoň snížit negativní působení hranic. Díky tomuto kroku vzniká tzv. přeshraniční spolupráce, která je nezbytným nástrojem pro zmírňování negativních efektů hranice. Naopak přeshraniční spolupráce se snaží zlepšovat životní úroveň obyvatel hraničních regionů, rozvíjet mezinárodní spolupráci, zlepšovat přenos informací a zkušeností, které souvisejí se specifickými problémy hraničních regionů, a také usiluje o prosazování zásad evropské integrace. (OSU, 2020)

Po skončení druhé světové války byla přeshraniční spolupráce rozvíjena zejména na hranici francouzsko-německé, nizozemsko-německé, a také v rámci hranic skandinávských zemí. Problémem však bylo, že tato forma spolupráce neměla odpovídající zákonné a administrativní pravomoci, a to jak na úrovni regionální, tak i úrovni komunální. To mělo za následek vznik sdružení měst a obcí, které se věnovaly společnému tématu, a jejich cílem bylo zlepšit právě přeshraniční spolupráci. V průběhu vývoje docházelo ke spojování těchto skupin do sdružení, která přímo zastřešovala přeshraniční spolupráci. Od 60. let realizovala tato sdružení politiku zaměřenou na vylepšování hospodářské a sociálně-kulturní situace jedinců v příhraničních regionech, a to za postupného zahlazování hraničních zábran. Mezi nejvýraznější problémy, které se vyskytovaly v hraničních regionech, patřily záležitosti související s:

- veřejnou správou (odlišným plánováním a metodami organizování);
- vzděláním, sociálním zabezpečením, ale i daněním, veřejnými službami či dojížděním za prací;
- výstavbou infrastruktury, silnic a technického zázemí, ale i s životním prostředím.

Nesnáze vyskytující se v těchto sférách způsobovaly, že investice i ostatní finanční prostředky byly na obou stranách hranice chybně používány, a to na každodenní absurdní situace.² Aby se této situaci zamezilo, začaly obce v hraničních oblastech přebírat iniciativu a usilovat o snižování či úplně zlikvidování hraničních překážek. Tuto politiku vedly příhraniční regiony v průběhu 70. a 80. let pod vedením tzv. Sdružení evropských příhraničních regionů.³ Díky tomuto sdružení byla přeshraniční spolupráce v EU rozvíjena, a to na všech evropských hranicích, při integraci EU, ale i při vývoji evropských podpůrných programů zaměřených na příhraniční regiony. (OSU, 2020, ERN, 2013b)

Ve 2. polovině 80. let proběhly v EU prvotní procesy, které se na první pohled zdály odlišné, avšak politicky a hospodářsky spolu úzce souvisely. Jednalo se o procesy související s evropskými příhraničními regiony, jejichž výsledkem bylo odstranění vnitřních hranic v rámci EU. To mělo za následek přesun funkcí na vnější hranici EU, usilování o navázání politických, hospodářských či kulturních kontaktů přes vnější hranici EU se třetími zeměmi a demokratizační procesy v rámci zemí Střední a Východní Evropy. (Jeřábek, Dokoupil, Havlíček, 2004, OSU, 2020)

Na počátku 90. let se hranice v důsledku těchto procesů stávají více propustnými a ztrácí národně-státní izolovanost. Avšak stále se najdou příhraniční regiony, které se potýkají s výraznými hospodářskými či sociálními disparitami. Z této situace vyplývá, že základní cíl, jímž je integrace EU, nezbytně potřebuje výraznou pozornost a politiku fungující ve prospěch příhraničních regionů. Odstranění zmíněných disparit lze tedy považovat za potřebný impulz pro rozvoj evropské integrace. V průběhu let 1989–1990 byl tento přístup využit v rámci specifické regionální podpory příhraničních oblastí, jež vycházela ze zkušeností regionální politiky EU. Byly také založeny samostatné operační programy věnující se rozvoji přeshraniční spolupráce v rámci iniciativy Interreg. Hraniční regiony rychle zareagovaly na možnost získat určitou finanční podporu, proto pokud prozatím přeshraniční regiony v některých zemích neexistovaly, rázem byly založeny na takřka všech vnitřních i několika vnějších hranicích EU. (OSU, 2020, ERN, 2013b)

I v České republice se přeshraniční spolupráce začala výrazně rozvíjet na počátku 90. let, a to především díky politickým změnám po roce 1989. Příhraniční regiony projevovaly značnou poptávku po kontaktu přes hranici, která byla způsobena především komunikačním

² Například se jednalo o zneužívání finančních prostředků na poskytování sociálních dávek nezaměstnaným v ČR. Ti však byli zaměstnaní v zahraničí.

³ Více v podkapitole 2.3.

nedostatkem v důsledku uzavřenosti hranic. Obyvatelé byli zpočátku zvědaví na vztahy k sousedním příhraničním regionům na opačné straně hranic, a tím se začala vyvíjet myšlenka, aby byla přeshraniční spolupráce rozvíjena systematicky, a to i včetně institucionalizace. Tím došlo v roce 1991 ke vzniku prvního česko-německého euroregionu s názvem Nisa. Důvodem pro realizaci přeshraniční spolupráce bylo i společné řešení problémů, jež bylo v minulosti nemožné, a to kvůli uzavřenosti hranice (jednalo se zejména o problémy související s životním prostředím). (ERN, 2013b)

Dalším bodem, na který se přeshraniční spolupráce zaměřila, byla prostupnost hranic neboli vytváření tzv. mostů přes hranice. Vznikaly nové hraniční přechody, a to jak pro automobily, tak i turisty, ve kterých došlo ke zjednodušení jejich režimů a budovala se potřebná a odpovídající dopravní infrastruktura v rámci přeshraničních regionů. Tou největší motivací pro hraniční regiony, ve kterých přeshraniční spolupráce prozatím nefungovala, byla však možnost získat finanční podporu. Finanční podporu poskytovala EU prostřednictvím předvstupního programu PHARE CBC. Tento program se však na počátku zaměřoval pouze na regiony na vnější hranici EU, ale postupně se rozšířil i na hranice vnitřní.⁴ (ERN, 2013b)

V důsledku této podpory se během posledních desetiletích přeshraniční spolupráce v ČR významně rozšířila. Svůj podíl na tom má i systematická podpora ze strany Evropské unie a Rady Evropy. Obě tyto organizace shledávají v přeshraniční spolupráci značnou důležitost a z tohoto důvodu si ustanovily její podporu jako jednu z priorit. Z toho vyplývá, že obě tyto organizace mají podobné cíle, avšak podpůrné aktivity, na které se zaměřují, se liší. EU se zaměřuje především na poskytování finanční podpory a Rada Evropy se zabývá podporou spolupráce skrze právní podmínky. (OSU, 2020, ERN, 2013b)

V rámci podpory přeshraniční spolupráce je Rada Evropy (ERN, 2013b) zaměřena na:

- vytváření mezinárodních legislativ, jež podporují tuto spolupráci (např. Madridská smlouva včetně jejích dvou protokolů);
- podporování koncepce této spolupráce prostřednictvím organizace seminářů a konferencí;

⁴ "PHARE" - Poland and Hungary Assistance for the Restructuring of the Economy; program byl zaměřen především na posílení silně zaostalého Polska a Maďarska (viz název), ale finanční podporu z něj čerpaly i jiné státy.

- poskytování poradenské činnosti pomocí školení jedinců, a to na regionální i národní úrovni;
- zpracování studií, zpráv nebo výzkumných prací v rámci přeshraniční spolupráce.

Pro Unii je přeshraniční spolupráce významným nástrojem, pomocí kterého je podporována vnitřní soudržnost, a také dobré vztahy se sousedními zeměmi na vnějších hranicích EU. Unie mimo jiné propůjčuje nemalé finanční prostředky na rozvoj této spolupráce, ale i na vytváření nových kooperačních vztahů. Další významnou novinkou, která vznikla v Unii v souvislosti s přeshraniční spoluprací, je proces programování. Tento proces je totiž základem pro správně vedenou a financovanou přeshraniční spoluprací.⁵ (RR, 2020, ERN, 2013b)

2.2 Problematika hranice

Jak již bylo zmíněno výše, pro efektivní fungování přeshraniční spolupráce je nutné zredukovat negativní vlivy hranic. Hranice, jako určitý segment prostoru, je tématem, které je zkoumáno v rámci geografie, tedy prostorové vědy. Byla vytvořena řada definic, které se věnují pojmu hranice a ve kterých se odrážejí různorodé aspekty. Jedná se o aspekty politické, geografické, hospodářské, ekonomické, sociální, kulturní či třeba vojensko-strategické.

Branda (2013) hranici definoval jako místo či prostor, který odděluje nebo vymezuje, respektive ohraničuje nějaký objekt nebo subjekt. V rámci této práce se jedná o vymezení teritoria. Další, kdo se pojmem hranice zabýval, byl Hagget (1975), jenž na hranici nahlíží jako na obvod teritoria, nad kterým jsou prosazována vlastnická práva. Také zmiňuje, že kolem hranice se vytváří tzv. zóna tlaku, jenž je jednou z vlastností příhraničních oblastí. Svůj pohled na hranici má i Šindler (1996), který za hranici považuje konvenčně stanovenou linii na mapách i v terénu, jenž odděluje území jednoho suverénního státu od území jiného suverénního státu či oblasti, která nepodléhá suverénní moci žádného státu. Jedná se oblast nazývanou tzv. volné moře. Součástí této definice je i rozčlenění oblastí, které spadají do kompetencí suverénního státu. Jedná se o oblasti (ERN, 2013b):

- administrativa (správní systém);
- hospodářský systém;
- politický systém;

⁵ Viz podkapitola 2.3.

- daňové systémy a státní výdaje;
- měnové systémy (včetně monetární politiky);
- celní systémy (neplatí v případě celních unií a společného celního sazebníku);
- sociální systémy;
- vzdělávací systémy;
- policie a justice;
- záchranné systémy a systémy krizového řízení atd.

V rámci těchto definic nahlízejí autoři na hranici jako na linii či prostor, jenž odděluje jedno území od druhého. Tyto formulace tedy vnímají hranici jako dělicí linii mezi státními útvary. (Jeřábek, Dokoupil, Havlíček, 2004)

Co se hranice týče, může být vytyčena na základě geografických metod myšlenou linií, jako je například formulování spádového regionu či fyzicko-geografických území, nebo může být vytyčena fixně, a to na základě právního aktu, jímž mohou být například mezivládní dohody. V tomto případě se tedy jedná o hranice politické. S tímto členěním hranic souvisí i členění, které je využíváno nejčastěji. Podle ERN (2013b) se jedná o dělení hranic z politicko-geografického pohledu, a to na hranice:

- přírodní (fyzicko-geografické) – hranice je tvořena krajinnými prvky, nejčastěji se jedná o vodní toky, údolí či hřebeny hor;
- umělé (antropogenní) – tento typ hranice neuznává krajinné prvky, ale je definován zejména kulturně, etnicky, historicky nebo geometricky.

K tomuto členění hranic dochází na základě jejich „kvality“. Hranice lze však členit i dle jejich rozsahu. Pak se jedná se o hranice (ERN, 2013b):

- liniové – tyto hranice jsou tvořeny linií v terénu;
- zonální – u těchto hranic neexistuje jednoznačně stanovená dělicí linie. V tomto případě se může jednat o hranice etnické nebo jazykové.

Hranice mohou být rozlišovány i dle ekonomické vyspělosti regionů na obou stranách hranice. Pokud je vyspělost regionů podobná, jedná se o tzv. symetrické hranice, ale pokud se regiony ve vyspělosti výrazně liší, hranice jsou nazývány jako asymetrické. S tím souvisí

skutečnost, že přeshraniční spolupráce slouží mimo jiné i k vyvažování této nerovnováhy. (ERN, 2013b)

Na základě existence hranic dochází ke vzniku tzv. příhraničních regionů, neboli hraničních či pohraničních regionů. Tyto regiony vznikají na hranicích státu s jiným státem a hranice na ně působí. Příhraniční region definoval například Hansen (1981), který na něj nahlíží jako na území, jenž je v bezprostředním sousedství mezinárodních hranic a jehož sociální a ekonomické struktury jsou přímo vymezeny blízkostí k hranicím. Hansem se však ve svém pohledu nezaměřuje na vztahy místních aktérů k danému prostoru, který aktéři ovlivňují, ale zároveň jsou jím sami ovlivňováni. Definicí příhraničního regionu vytvořil také Leimgruber (1980). Ten za něj považuje území ve sféře vlivu politické hranice, aniž by bylo jasně vymezeno ohrazení tohoto regionu směrem do vnitrozemí. Leimgruber dále uvádí, že podstatným kritériem definování mohou být tzv. funkční vazby, které působí vně příhraničního regionu. Na základě těchto vazeb se pohraničí stává mezinárodním regionem, jenž musí čelit určitým problémům (státní moc nahlíží na přeshraniční spolupráci s určitou skepsí, protože v ní sleduje jisté nebezpečí související s rozpadem teritoriální soudržnosti státu). Dokoupil (2004) uvádí, že příhraniční regiony mohou být definovány svými:

- objektivními vlastnostmi – homogenní regiony, které jsou sjednocené díky podobným jednotícím prvkům či nodální regiony, které jsou sjednoceny díky procesům;
- subjektivními přístupy – percepční regiony, které jsou formulovány na základě vnímání obyvatel;
- vymezeny pragmaticky – deklaratorně vymezené regiony, tedy např. administrativní jednotky nebo plánovací či problémové regiony, které jsou vymezeny pro konkrétní cíl. Pro tuto práci je podstatné, že do této kategorie spadá i definování tzv. způsobilých oblastí pro účely programování podpory přeshraniční spolupráce v EU. (Jeřábek, Dokoupil, Havlíček, 2004)

Pro povahu příhraničních regionů, vznik i fungování euroregionů je významně podstatná vlastnost hranice, kterou je tzv. propustnost, díky níž lze příhraniční regiony členit na regiony (ERN, 2013b):

- uzavřené – typické pro centralizované státy, jež mají uzavřenou vnější hranici. Jádrem regionu je centrální oblast, ve které se soustřeďuje obyvatelstvo i důležité společenské činnosti. Příhraniční region se tedy díky tomuto efektu stává periferním.

- částečně otevřené – regiony s částečně otevřenými hranicemi, a to na vymezených místech, tedy hraničních přechodech. V těchto místech probíhá interakce obyvatelstva či výměna zboží, avšak sousední příhraniční regiony jsou do určité míry stále izolované.
- značně otevřené – regiony s oboustranně otevřenými hranicemi, které povolují integraci obou společenství, a to i na základě toho, že nad centralistickými sklony již převládá přeshraniční vazba nebo dokonce nadnárodní vazba.
- otevřené – hranice regionů jsou značně propustné, ale jednostranně orientované. Hlavním zájmem těchto regionů je rozšiřovat své území, a proto jejich aktivity směřují za hranice státu.

Na základě této problematiky lze na hranice i příhraniční regiony nahlížet ze dvou úhlů pohledu. Těmito úhly se zabývá například Jeřábek (2004), který si pokládá základní otázku, zda je české pohraničí bariérou či prostorem zprostředkování. Odpověď na tuto otázku závisí především na propustnosti hranice, ale také na ochotě regionů spolupracovat. Na hranice a příhraniční region lze tedy nahlížet jako na rozdělovací faktor či jako na kontaktní místo.

2.3 Přeshraniční region a euroregion

Vlivem existence hranice dochází ke vzniku již zmíněných příhraničních regionů, ale i tzv. přeshraničních regionů. Jak uvádí ERN (2013b), za přeshraniční region je považován region, který je složený z regionů na protilehlých stranách hranice a jenž díky pokračující integraci může získat svoji vlastní identitu. Přeshraničnost je významným hlediskem chápání spolupráce hraničních regionů. V některých případech může v rámci přeshraniční spolupráce dojít k situaci, kdy je vlivem podpůrných programů EU pozornost směřována zejména na jednu stranu hranice a partner na straně druhé vystupuje v této spolupráci spíše formálně.

Za přeshraniční regiony lze považovat již zmíněné euroregiony. Na euroregiony je možné nahlížet geograficky či institucionálně. Z geografického pohledu je euroregion územím, kde se odehrává spolupráce, naopak z institucionálního pohledu je euroregion organizací, která byla vytvořena pro podporu právě této přeshraniční spolupráce. Dle ERN (2013b: 29) je „euroregion stálá přeshraniční instituce či struktura s vládní identitou, personálem, prostředky a rozhodovacím systémem, jejímž hlavním cílem je rozvoj přeshraniční spolupráce na daném teritoriu.“ Jinými slovy lze euroregion popsat i jako přeshraniční území, ve kterém mají jeho aktéři zájem spolupracovat s partnery na opačné straně hranice a kde instituce euroregionu ručí za realizaci principů přeshraniční spolupráce.

Hlavním smyslem euroregionů je tedy zmírnit bariéru státní hranice pro regionální rozvoj, tvořit přeshraniční kontakty, ale také navazovat informační proudy a sítě vztahů. Na euroregion je tedy možné nahlížet jako na prostor nebo jako na instituci.

Prvním euroregionem v EU byl EUREGIO, který vznikl roku 1958 a nacházel se na německo-nizozemské hranici.⁶ V současné době existuje přibližně 170 euroregionů působících v rámci EU, které koordinuje Asociace evropských hraničních regionů (AEBR). Tato Asociace byla založena roku 1971 a její sídlo se nachází v Německu v Gronau. Nejdůležitějším spojencem AEBR byla od 70. let Rada Evropy, ale v průběhu vývoje euroregionů si Asociace vybudovala dobré vztahy i s Evropskou komisí, Evropským parlamentem, Radou evropských obcí a regionů i se samotnými příhraničními regiony. V italském Terstu byly 25. listopadu 1994 přijaty stanovy, které obsahují cíle a úkoly AEBR. Mezi tyto cíle AEBR patří především (Euroregion Silesia, 2020a, ISAP, 2011):

- podpora a koordinace přeshraniční spolupráce v EU;
- propagace výměny informací a zkušeností s ohledem na společné zájmy v rámci přeshraniční spolupráce;
- zastupovat společné zájmy euroregionů při jednání s parlamenty, orgány, úřady, institucemi států či nadnárodních organizací.

V tabulce č. 3 jsou uvedeny počty euroregionů v rámci jednotlivých států EU. Zemí, která je členem největšího počtu euroregionů, je Německo. Německo je součástí 31 euroregionů, což je vysoce nadprůměrné v porovnání s ostatními státy EU. Naopak zeměmi, kde jsou euroregiony rozšířeny minimálně, jsou Kypr a Malta. Oba tyto státy jsou součástí pouze 1 euroregionu. Důvodem je především nevýhodná poloha zemí, protože se jedná o ostrovní státy, které tím pádem nemají takovou možnost navazovat přeshraniční spolupráci.

⁶ Na základě tohoto pojmenování bylo odvozeno samotné označení euroregion.

Tabulka 3: Počty euroregionů v EU

	Stát:	Kód země:	Počet euroregionů:
1.	Belgie	BE	5
2.	Bulharsko	BG	14
3.	Česko	CZ	13
4.	Dánsko	DK	5
5.	Estonsko	EE	3
6.	Finsko	FI	11
7.	Francie	FR	21
8.	Chorvatsko	HR	6
9.	Irsko	IE	5
10.	Itálie	IT	16
11.	Kypr	CY	1
12.	Litva	LT	5
13.	Lotyšsko	LV	3
14.	Lucembursko	LU	2
15.	Maďarsko	HU	17
16.	Malta	MT	1
17.	Německo	DE	31
18.	Nizozemsko	NL	7
19.	Polsko	PL	17
20.	Portugalsko	PT	4
21.	Rakousko	AT	16
22.	Rumunsko	RO	12
23.	Řecko	EL	13
24.	Slovensko	SK	14
25.	Slovinsko	SI	5
26.	Španělsko	ES	9
27.	Švédsko	SE	15

Zdroj: Vlastní zpracování podle AEBR (2020)

V České republice v současné době existuje 13 euroregionů. Jejich seznam je uveden v tabulce č. 4. Euroregiony jsou v tabulce seřazeny od nejstarších po nejmladší a jsou doplněny o své partnerské země včetně okresů, jež euroregion tvoří v rámci České republiky. Nejstarší euroregion, který byl v České republice vytvořen v roce 1991, byl euroregion na česko-německé a česko-polské hranici s názvem Nisa. Tento euroregion byl vytvořen na základě předlohy, kterou tvořily již zmíněné euroregiony na německo-nizozemské hranici. Naopak nejmladším euroregionem v ČR je Silva Nortica, který vznikl v roce 2002 a nachází se na česko-rakouské hranici. (ERN, 2013a)

Tabulka 4: Seznam euroregionů v příhraničních oblastech ČR

	Název euroregionu:	Partnerské země:	Euroregion tvoří obce z okresů:	Rok vytvoření euroregionu:
1.	NISA	Německo, Polsko	Česká Lípa, Děčín, Jablonec nad Nisou, Liberec, Semily	1991
2.	LABE	Německo	Děčín, Litoměřice, Teplice, Ústí nad Labem	1992
3.	KRUŠNOHOŘÍ	Německo	Chomutov, Litoměřice, Louny, Most, Teplice	1992
4.	EGRENSIS	Německo	Cheb, Karlovy Vary, Sokolov, Tachov	1993
5.	ŠUMAVA	Německo, Rakousko	Český Krumlov, Domažlice, Klatovy, Prachatice, Strakonice	1993
6.	GLACENSIS	Polsko	Hradec Králové, Pardubice, Jeseník, Náchod, Rychnov nad Kněžnou, Svítavy, Šumperk, Trutnov, Ústí nad Orlicí	1996
7.	PRADĚD	Polsko	Bruntál, Jeseník	1998
8.	SILESIA	Polsko	Bruntál, Nový Jičín, Opava, Ostrava-město	1998
9.	TĚŠÍNSKÉ SLEZSKO	Polsko	Frýdek-Místek, Karviná	1998
10.	BESKYDY	Polsko, Slovensko	Frýdek-Místek, Karviná, Nový Jičín, Ostrava-město	2000
11.	BÍLÉ KARPATY	Slovensko	Kroměříž, Uherské Hradiště, Vsetín, Zlín	2000
12.	POMORAVÍ	Rakousko, Slovensko	Blansko, Brno-město, Brno-venkov, Břeclav, Hodonín, Vyškov, Znojmo	1999
13.	SILVA NORTICA	Rakousko	České Budějovice, Jindřichův Hradec, Písek, Tábor	2002

Zdroj: Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020b)

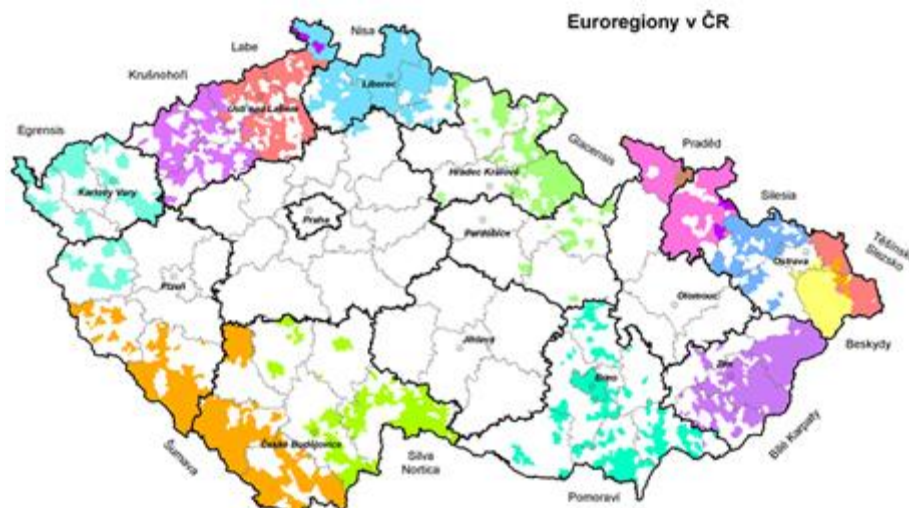
Česká republika se tedy téměř 30 let podílí na realizaci přeshraniční spolupráce v rámci euroregionů EU, která vychází z tzv. Charty příhraničních a hranice přesahujících regionů v Evropě. Tato Charta vznikla roku 1981, je podporována orgány EU a její hlavní záměry jsou (SDS, 2004):

- spolupracovat v otázkách územního uspořádání i plánování;
- zachovat a zlepšovat životní prostředí;
- zvyšovat životní úroveň obyvatelstva;
- rozvíjet a vylepšovat infrastrukturu, která přesahuje hranice;
- rozvíjet spolupráci pro likvidaci požárů či přírodních katastrof;
- rozvíjet turistiku a kulturu;
- zlepšovat mezilidské vztahy nejen v rámci euroregionů.

Jak již bylo v této práci uvedeno, v České republice existuje 13 euroregionů, jejichž rozmístění znázorňuje obrázek č. 4. Velikost euroregionů lze hodnotit na základě několika kritérií, mezi které patří rozloha, počet obyvatel či počet členských obcí. Podle počtu členských obcí lze euroregiony členit do 4 kategorií (ERN, 2013a):

- malé – euroregiony tvořeny 50 členskými obcemi (Egrensis, Těšínské Slezsko, Silva Nortica);
- střední – tvořeny 50–90 obcemi (Pomoraví, Krušnohoří, Praděd, Labe, Beskydy, Silesia);
- velké – euroregiony s počtem členských obcí mezi 90–130 (Šumava a Glacensis);
- velmi velké – euroregiony s počtem obcí nad 130 (Bílé Karpaty, Nisa).

Z pohledu rozlohy je největším euroregionem v ČR Šumava, z pohledu počtu obyvatel Pomoraví a dle počtu členských obcí jsou největším euroregionem Bílé Karpaty.

Obrázek 4: Mapa euroregionů v ČR

Zdroj: ERN (2013a)

Vedle euroregionů je významným typem přeshraničního regionu i tzv. Evropské seskupení pro územní spolupráci (ESÚS). Tento typ přeshraničního regionu není příliš rozšířen, protože je relativně nový, ale jeho význam neustále roste. ESÚS bylo založeno za účelem posílení územní spolupráce v EU, jenž je právě jednou z priorit Evropské unie, a také za účelem odstranění překážek týkajících se odlišných vnitrostátních právních předpisů, a na základě kterých dochází k zamezení rozvoje této územní spolupráce. (Euroregion Silesia, 2020b, MVČR, 2012)

Zakládat tato seskupení s právní subjektivitou schválila Rada EU s Evropským parlamentem v červenci v roce 2006. Oprávnění vytvářet ESÚS dostaly členské státy EU, regionální nebo místní orgány členských zemí a také veřejnoprávní subjekty. Právní subjektivitu získávají uskupení na základě práva státu, v němž mají sídlo a díky této subjektivitě lze např. uzavírat smlouvy, vlastnit majetek či mít své zaměstnance. Ustanovení o ESÚS se stalo platným dne 1. srpna 2007. Tohoto dne byla vytvořena povinnost pro všechny státy EU přijmout národní prováděcí legislativu, na jejímž základě je možné tato seskupení zakládat. Problematika ESÚS je řešena v rámci odborné skupiny pro záležitosti ESÚS, kterou vytvořil v říjnu 2007 Výbor regionů EU. Tuto odbornou skupinu tvoří 31 stálých členů, které zastupují členské země EU, přičemž ČR zastupuje Euroregion Silesia-CZ a jejím hlavním úkolem je sledovat implementaci určitého nařízení na úrovni jednotlivých států EU, zprostředkovávat výměnu zkušeností týkajících se zakládání ESÚS

a upřesňovat možnosti využívání těchto seskupení jako nástroje pro územní spolupráci v EU. (Euroregion Silesia, 2020b, MVČR, 2012)

Jinými slovy ESÚS mohou zakládat obce, kraje, celé státy či veřejnoprávní organizace z území nejméně dvou členských zemí EU. Základním dokumentem tohoto evropského seskupení je úmluva jeho členů, která určuje základní údaje jako název, sídlo, seznam členů, úkolů, cílů, také rozsah území, na němž bude seskupení stanovené úkoly plnit či stanovy, jež stanovují pracovní jazyk seskupení a rozhodovací postupy. (Euroregion Silesia, 2020b)

Příkladem tohoto typu přeshraničního regionu v rámci ČR je ESÚS Tritia. ESÚS Tritia je seskupení česko-slovensko-polské, bylo založeno v roce 2013 Moravskoslezským krajem, Slezským a Opolským vojvodstvím a Žilinským samosprávným krajem a má sídlo v Polsku. (Euroregion Silesia, 2020b)

Efekt, který souvisí jak s přeshraničními regiony, ale významně především s příhraničními regiony, je tzv. hraniční efekt. Intenzita ovlivňování hraničního regionu hraničním efektem závisí především na typu hranice, respektive na míře její otevřenosti, ale i na povaze sousedních regionů. Právě Strassoldo-Graffenberg (1974) se zabývá hraničním efektem na základě otevřenosti či uzavřenosti příhraničního regionu. Tvrdí, že pokud se jedná o uzavřený příhraniční region, zesiluje se význam bariérového hraničního efektu, který představuje jednostrannou orientaci regionu směrem do vnitrozemí a tím zvyšuje periferní efekt pohraničního regionu v rovině jádro-periferie. Naopak v rámci otevřeného příhraničního regionu dochází k zesilování tzv. kontaktního hraničního efektu, který způsobuje oslabení periferního efektu, jelikož dochází k rozvíjení vztahů přes hranice. U příhraničního regionu s otevřenými hranicemi lze dále pozorovat i difúzní efekt nebo efekt potencionálně diferenční. Difúzní efekt způsobuje prostupování různorodých vlivů, jež působí přes hranici a potencionálně diferenční efekt může způsobovat prohlubování disparit mezi hraničními a ostatními regiony, a to z důvodu existence hranice. Pokud se jedná o hraniční region, který má hranice otevřené jen částečně, může docházet k filtračnímu efektu (částečné či modifikované působení vlivů skrze hranice) či koncentračnímu efektu (vlivy působí pouze lokálně kolem hraničních přechodů). Rozsah, ve kterém efekty působí, však nezáleží jen na otevřenosti hranic, ale i na hraniční symetrii. (Jeřábek, Dokoupil, Havlíček, 2004)

Jak uvádí ERN (2013b), dalším kdo se zabýval hraničním efektem, byl Martinez (1990), který rozeznává u hraničních regionů čtyři typy hraničního efektu. Jedná se o hraniční efekt:

- odcizení – efekt související s uzavřenou hranicí, což má za následek, že nedochází k přeshraničním kontaktům.
- koexistenční – vzniká následkem postupného otevírání hranic a uskutečnění prvotních kontaktů, které jsou však ještě omezené.
- kooperační – efekt, jenž vzniká následkem vytvoření hospodářské a sociální komplementarity mezi sousedními hraničními regiony, a tím dochází k rozvoji přeshraniční spolupráce.
- integrační – díky kooperačnímu efektu může dojít až k úplnému odstranění hranice neboli integračnímu efektu.

Oba tedy nahlízejí na hraniční efekt z hlediska otevřenosti a uzavřenosti hranice, avšak Strassoldo-Graffenberg ve svých teoriích zmiňuje i působení tohoto efektu na vnitrozemské části hraničních regionů, na což se Martinez přímo nezaměřuje.

2.4 Operační programy přeshraniční spolupráce

Aby byla přeshraniční spolupráce podpořena a negativní efekty byly zmírňovány, fungují v EU tzv. operační programy přeshraniční spolupráce. Tyto programy jsou vytvářeny na sedmileté programové období a jsou financovány z EU.

Základním dokumentem, který uzavírají členské státy EU s Evropskou komisí, aby bylo dojednáno, jakou formou budou tyto státy dotace od EU čerpat, je Dohoda o partnerství. V ČR v rámci této dohody MMR vypracovává návrhy, a to ve spolupráci svých partnerů, kterými jsou ministerstva, regiony, města, obce, hospodářští a sociální partneři, ale třeba i akademické, neziskové a vědecko-výzkumné instituce. Výsledkem této spolupráce je vypracování strategických cílů, o jejichž naplnění bude ČR v průběhu programového období usilovat s pomocí finančních prostředků z EU. Jak uvádí MMR (2013a), strategické cíle pro současné programové období 2014–2020 jsou:

- zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky;
- účinná podpora sociálního začleňování a boje s chudobou;
- rozvoj infrastruktury a ochrana životního prostředí;
- vyvážený rozvoj území.

Těchto strategických cílů je dosahováno v současném programovém období 2014–2020 prostřednictvím operačních programů (OP), které však navazují na cíle a programy z minulého programového období 2007–2013. Operační programy jsou financovány z Evropských strukturálních a investičních fondů, ze kterých je na toto programové období alokováno téměř 24 miliard eur. (MMR, 2013a)

Tématem této práce je přeshraniční spolupráce, která je financována zejména prostřednictvím Evropského fondu regionálního rozvoje. Tento fond se zaměřuje na dosahování druhého cíle – Regionální politiky EU, tedy na Evropskou územní spolupráci. V Tabulce č. 5 jsou uvedeny OP v rámci programového období 2007–2013, na jejichž realizaci bylo vynaloženo téměř 743 milionů euro a v Tabulce č. 6 jsou vyobrazeny OP současného programového období 2014–2020, na jejichž rozvoj bylo alokováno necelých 676 milionů euro. (MMR, 2013a, CRR, 2019b)

Tabulka 5: Programy přeshraniční spolupráce 2007–2013

	Operační program (OP):	Finanční alokace (v EUR):
1.	OP Česká republika – Polská republika	219 459 344
2.	OP Svobodný stát Sasko – Česká republika	207 396 944
3.	OP Česká republika – Svobodný stát Bavorsko	115 510 449
4.	OP Rakousko – Česká republika	107 435 393
5.	OP Slovenská republika – Česká republika	92 740 141

Zdroj: CRR (2019a)

Tabulka 6: Programy přeshraniční spolupráce 2014–2020

	Operační program (OP):	Finanční alokace (v EUR):
1.	OP Česká republika – Polská republika	226 221 710
2.	OP Slovenská republika – Česká republika	90 139 463
3.	OP Rakouská republika – Česká republika	97 814 933
4.	OP Svobodný stát Bavorsko – Česká republika	103 375 149
5.	OP Svobodný stát Sasko – Česká republika	157 967 067

Zdroj: CRR (2019b)

Jak je z Tabulek č. 5 a č. 6 viditelné, evropská přeshraniční spolupráce se v těchto dvou programových obdobích zaměřuje na stejné přeshraniční regiony a všechny operační programy přeshraniční spolupráce jsou v sekci Ministerstva pro místní rozvoj ČR.

Na Obrázku č. 5 jsou vyobrazeny přeshraniční regiony, které kooperují v rámci přeshraniční spolupráce a na jejichž činnost plynou finanční prostředky z Evropského fondu regionálního rozvoje. Pro některé hraniční regiony ČR je podstatná skutečnost, že mohou čerpat dotace v rámci 2 operačních programů přeshraniční spolupráce (nacházejí se totiž na hranicích 2 sousedních hraničních regionů). Jedná se o příhraniční region (CRR, 2019b):⁷

- Karlovarský kraj (Svobodný stát Sasko a Svobodný stát Bavorsko);
- Jihočeský kraj (Svobodný stát Bavorsko a Rakousko);
- Jihomoravský kraj (Rakousko a Slovenská republika);
- Moravskoslezský kraj (Slovenská republika a Polská republika);
- Liberecký kraj (Polská republika a Svobodný stát Sasko).

Obrázek 5: Podporovaná území v rámci přeshraniční spolupráce

Zdroj: CRR (2019b)

⁷ Na mapě jsou tyto regiony zvýrazněny šrafováním.

Institucí, která hraje významnou roli v rámci OP přeshraniční spolupráce, je Centrum pro regionální rozvoj České republiky (CRR). Tato instituce plní v tomto programovém období funkci kontrolora, a to dle čl. 23 odst. 4 Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1299/2013 o zvláštních ustanoveních týkajících se podpory z Evropského fondu pro regionální rozvoj pro cíl Evropská územní spolupráce (touto funkcí navazuje na programové období 2007–2013). Hlavním úkolem Centra pro regionální rozvoj České republiky je ověřit legalitu a řádnost výdajů, které jsou vykázány partnery účastnících se na uskutečnění projektů. Centrum tedy provádí kontrolu, zda jsou plněny povinnosti příjemců neboli partnerů projektů. Tyto povinnosti vyplývají z programové dokumentace příslušných programů přeshraniční spolupráce, z nařízení Evropské komise, z legislativy ČR, z pravidel způsobilosti výdajů a také z podmínek určených na základě platné listiny, na jejímž základě je dotace poskytnuta. Centrum provádí kontroly po celou dobu, kdy je projekt uskutečňován, a to dle pravidel programů. Předmětem kontroly projektů či partnerů, jenž stanovené podmínky splňují, je současně i tzv. udržitelnost prostředků neboli doba účelového vázání. (CRR, 2019b, MMR, 2013a)

Dalšími funkcemi, které Centrum pro regionální rozvoj České republiky dle čl. 23 zajišťuje, jsou (CRR, 2019b):

- Společný sekretariát pro OP Česká republika – Polská republika;
- Infobod pro OP Slovenská republika – Česká republika;
- Společný sekretariát pro českou část OP Rakousko – Česká republika.

Za zmínku jistě stojí, že v České republice není realizována pouze přeshraniční spolupráce, ale i spolupráce nadnárodní a meziregionální, která je také v sekci Centra pro regionální rozvoj České republiky (kromě ESPON 2020 a INTERACT III). V Tabulce č. 7 jsou uvedeny OP této formy spolupráce, na jejichž podporu je v programovém období 2014–2020 alokována více než 1 miliarda euro. (Dotace EU, 2020b)

Tabulka 7: Operační programy nadnárodní a meziregionální spolupráce

	Operační program (OP):	Partneři spolupráce:
1.	Interreg CENTRAL EUROPE – OP nadnárodní spolupráce	Rakousko, ČR, Německo, Maďarsko, Itálie, Slovensko, Polsko, Slovinsko, Chorvatsko
2.	DANUBE – OP nadnárodní spolupráce	Rakousko, Bosna a Hercegovina, Bulharsko, Chorvatsko, ČR, Německo, Maďarsko, Moldavsko, Černá Hora, Rumunsko, Srbsko, Slovensko, Slovinsko, Ukrajina
3.	Interreg EUROPE – OP meziregionální spolupráce	Státy EU + Norsko, Švýcarsko
4.	URBACT III – OP meziregionální spolupráce	Státy EU + Lichtenštejnsko, Norsko, Švýcarsko, Island
5.	ESPON 2020 – OP meziregionální spolupráce	Státy EU + Norsko, Švýcarsko
6.	INTERACT III – OP meziregionální spolupráce	Státy EU + Norsko, Švýcarsko

Zdroj: Vlastní zpracování podle Dotace EU (2020b)

3 ANALÝZA SOCIOEKONOMICKÝCH DOPADŮ VYBRANÝCH PŘESHraniČNÍCH INICIATIV

Tato kapitola je věnována analýze socioekonomických dopadů vybraných přeshraničních iniciativ. Po vysvětlení metodiky práce, která byla využita k provedení následující analýzy, jsou detailněji popsány euroregiony ČR a důvod výběru konkrétních euroregionů pro realizaci výzkumu. Poté se již kapitola zabývá samotnou analýzou českých částí vybraných euroregionů.

Výzkum této diplomové práce je zaměřen na rozdíly mezi obcemi ČR, které jsou součástí euroregionů a těch, jež součástí euroregionů nejsou. Kvůli rozsáhlosti vzorku českých obcí a snaze o zajištění dostatečné míry podobnosti prostředí, v rámci obou částí analyzovaného vzorku, jsou však do výzkumu zahrnuty pouze obce na území okresů, do kterých euroregiony zasahují.

V návaznosti na výše uvedené byly nejdříve kategorizovány obce do dvou skupin (obce, jež jsou součástí euroregionu a obce mimo euroregion) v rámci okresů. Následně byla aplikována data veřejně dostupná z ČSÚ, respektive na základě územně analytických podkladů obcí byla provedena analýza v časovém intervalu 10 let (od roku 2009 do roku 2018). Všechna data byla ČSÚ pořízena vždy k 31. 12. daného roku. Pro analýzu byly vybrány dostupné socioekonomické ukazatele s vazbami na rozvoj regionů, konkrétně:

- celkový přírůstek obyvatelstva;
- migrační saldo;
- míra nezaměstnanosti;
- počet dokončených bytů;
- počet hromadných ubytovacích zařízení.

Vstupní data byla v rámci zpřesnění výsledků komparace odlišných objektů standardizována. Konkrétně byly absolutní ukazatele počet dokončených bytů a počet hromadných ubytovacích zařízení přepočteny na 1000 obyvatel. U ukazatelů celkový přírůstek obyvatelstva, migrační saldo a míra nezaměstnanosti byl zpracován průměr v rámci každé ze dvou skupin obcí. Na základě každého ukazatele byly vypracovány samostatné tabulky zaměřené jak na členské obce, tak i na obce, které členy euroregionu nejsou. Poté byly zhotoveny grafy a výsledná situace byla zhodnocena a interpretována. Na závěr bylo provedeno shrnutí analýzy.

3.1 Výběr euroregionů pro analýzu

Jak již bylo uvedeno v předchozí kapitole⁸, přeshraniční spolupráce probíhá prostřednictvím přeshraničních regionů, jimiž jsou například euroregiony. Obecně platí, že co euroregion, to jiný vzorek spojenců přeshraniční spolupráce v rámci sousedních států ČR. V tabulce č. 8 jsou euroregiony ČR detailněji charakterizovány – tabulka uvádí jak členské okresy české části euroregionů, tak ale i přeshraničních částí včetně počtu obcí, počtu obyvatel a celkové rozlohy euroregionu.

Tabulka 8: Základní informace o euroregionech (2008)⁹

Název euroregionu:	Euroregion tvoří obce z okresů:			Počet obcí: ¹⁰	Počet obyvatel:	Rozloha:
NISA	ČR: Česká Lípa, Děčín, Jablonec nad Nisou, Liberec, Semily	DE: Budyšín, Žhořelec	PL: Jawor Bolesławiec, Jelenia Góra, Kamienna Góra, Lubań, Lwówek Śląski, Zgorzelec, Złotoryja, Żagań, Żary	124	1 759 000	12 193 km ²
LABE	ČR: Děčín, Litoměřice, Teplice, Ústí nad Labem	DE: Drážďany, Míšeň, Saské Švýcarsko, Weißeritz		184	1 402 000	5 547 km ²
KRUŠNOHOŘÍ	ČR: Chomutov, Litoměřice, Louny, Most, Teplice	DE: Annaberg, Freiberg, s Mittlerer Erzgebirgskreis, Stollberg		72	767 947	5 338 km ²
EGRENSIS	ČR: Cheb, Karlovy Vary, Sokolov, Tachov	DE: Vogtlandkreis, Aue-Schwarzenberg		312	2 000 000	18 192 km ²
ŠUMAVA	ČR: Český Krumlov, Domažlice, Klatovy, Prachatice, Strakonice	DE: Cham, Deggendorf, Freyung-Grafenau, Passau, Regen, Rottal-Inn, Straubing-Bogen	AT: Rohrbach, Urfahr-Umgebung, Freistadt, Perg	247	1 260 000	16 345 km ²

⁸ V podkapitole 2.3.

⁹ Vzhledem k dataci zdroje lze informace v tabulce považovat za částečně zastaralé. Aktuální informace k dané problematice se však ani po zevrubné rešerši veřejně dostupných zdrojů zajistit nepodařilo.

¹⁰ Počet členských obcí euroregionů se neustále mění. Například vlivem nezaplacení členských příspěvků je obec z daného euroregionu vyloučena. Jiné obce se naopak chtějí do euroregionu připojit.

Název euroregionu	Euroregion tvoří obce z okresů:		Počet obcí:	Počet obyvatel:	Rozloha:
GLACENSIS	ČR: Hradec Králové, Pardubice, Jeseník, Náchod, Rychnov nad Kněžnou, Svitavy, Šumperk, Trutnov, Ústí nad Orlicí	PL: Kłodzko, Ząbkowice, Dzierżoniów	115	1 050 245	4 853 km ²
PRADEĎ	ČR: Bruntál, Jeseník	PL: Brzeski, Kluczborski, Nyski, Prudnick	86	539 000	4 045 km ²
SILESIA	ČR: Bruntál, Nový Jičín, Opava, Ostrava-město	PL: Raciborski, Glubczycki, Wodzislawski, Rybnicki	77	517 000	2 764 km ²
TĚŠÍNSKÉ SLEZSKO	ČR: Frýdek-Místek, Karviná	PL: Gminy, Cieszyński	59	657 000	1 528 km ²
BESKYDY	ČR: Frýdek-Místek, Karviná, Nový Jičín, Ostrava-město	PL: Oświęcimski, Suski, Bielski, Zywiecki, Bielsko-Biala	133	992 100	3 844 km ²
BÍLÉ KARPATY	ČR: Kroměříž, Uherské Hradiště, Vsetín, Zlín	SK: Bánovce nad Bebravou, Ilava, Myjava, Nové Mesto nad Váhom, Partizánske, Považská Bystrica, Prievidza, Púchov, Trenčín	436	1 219 347	8 609 km ²
POMORAVÍ	ČR: Blansko, Brno-město, Brno-venkov, Břeclav, Hodonín, Vyškov, Znojmo	AT: Gänserndorf, Hollabrunn, Korneuburg, Mistelbach	248	997 332	14 300 km ²
SILVA NORTICA	ČR: České Budějovice, Jindřichův Hradec, Písek, Tábor	AT: Zwettl, Krems, Gmünd, Waidhofen an der Thaya, Horn	121	668 500	10 639 km ²

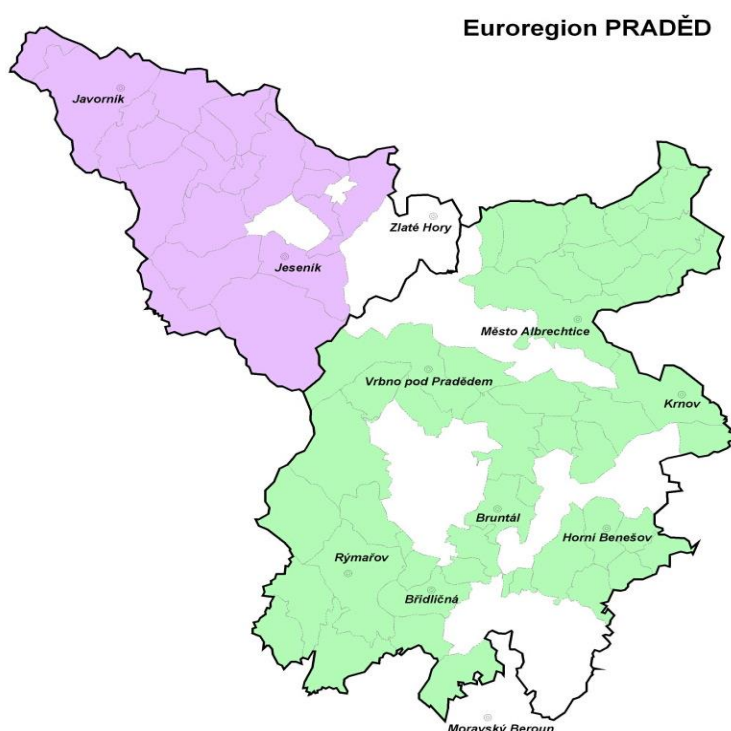
Zdroj: Vlastní zpracování podle Geography (2008), ČSÚ (2020b)

Pro analýzu socioekonomických dopadů byly zvoleny čtyři euroregiony ČR, a to z toho důvodu, že ČR má čtyři sousední státy. Byla vybrána taková území, u kterých se vždy jedná o euroregion, který Česká republika tvoří pouze s jediným sousedním státem. Byly tedy zvoleny euroregiony na hranici:

- česko-polské: Euroregion Praděd,
- česko-německé: Euroregion Labe;

- česko-rakouské: Euroregion Silva Nortica;
- česko-slovenské: Euroregion Bílé Karpaty.

Analýza se zaměřuje na české části vybraných euroregionů, které znázorňují Obrázky 6., 7., 8. a 9. Jak je z těchto obrázků viditelné (až na obrázek č. 8), euroregiony nejsou tvořeny celými kraji či okresy, ale do činnosti euroregionů se zapojují pouze určité obce a města z daného území.¹¹

Obrázek 6: Euroregion Praděd

Poznámka: Barevné části značí obce náležící do euroregionu.

Zdroj: ČSÚ (2020a)

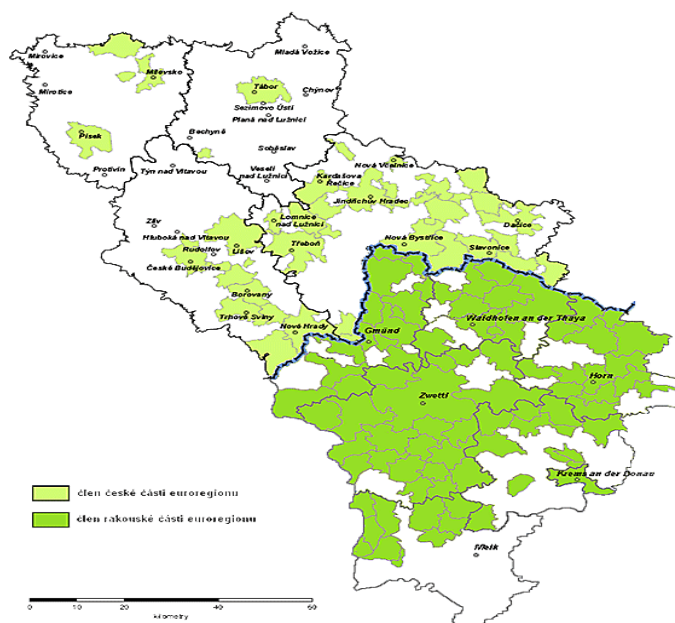
¹¹ Pro analýzu byly použity členské obce euroregionů, které jsou členy v roce 2020. Může však nastat situace, že obec z euroregionu vystoupí i v průběhu daného roku.

Obrázek 7: Euroregion Labe

Poznámka: Modré části značí obce náležící do euroregionu.

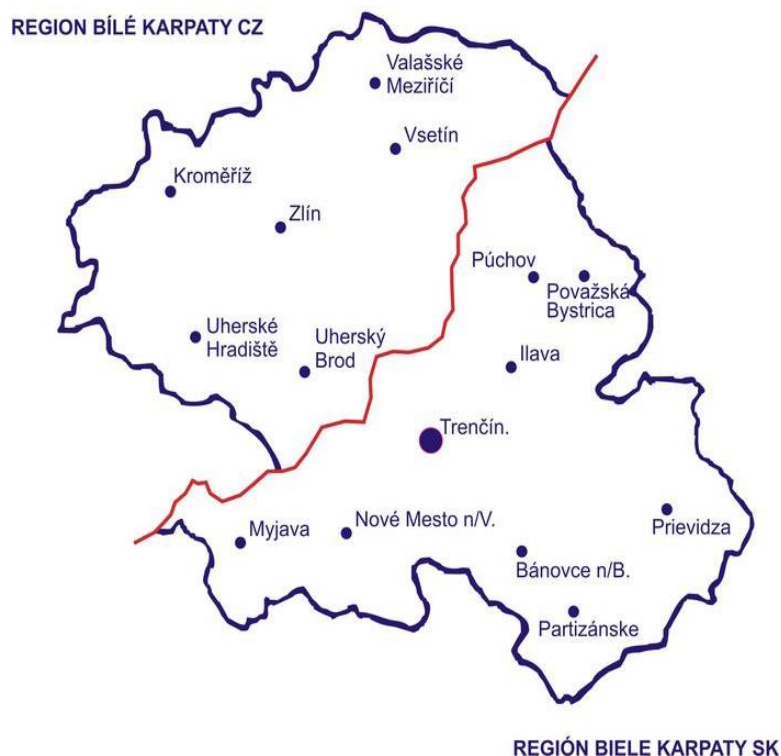
Zdroj: ČSÚ (2004a)

Obrázek 8: Euroregion Silva Nortica

Poznámka: Zelené části značí obce náležící do euroregionu.

Zdroj: ČSÚ (2020c)

Obrázek 9: Euroregion Bílé Karpaty

Zdroj: AEBR (2019)

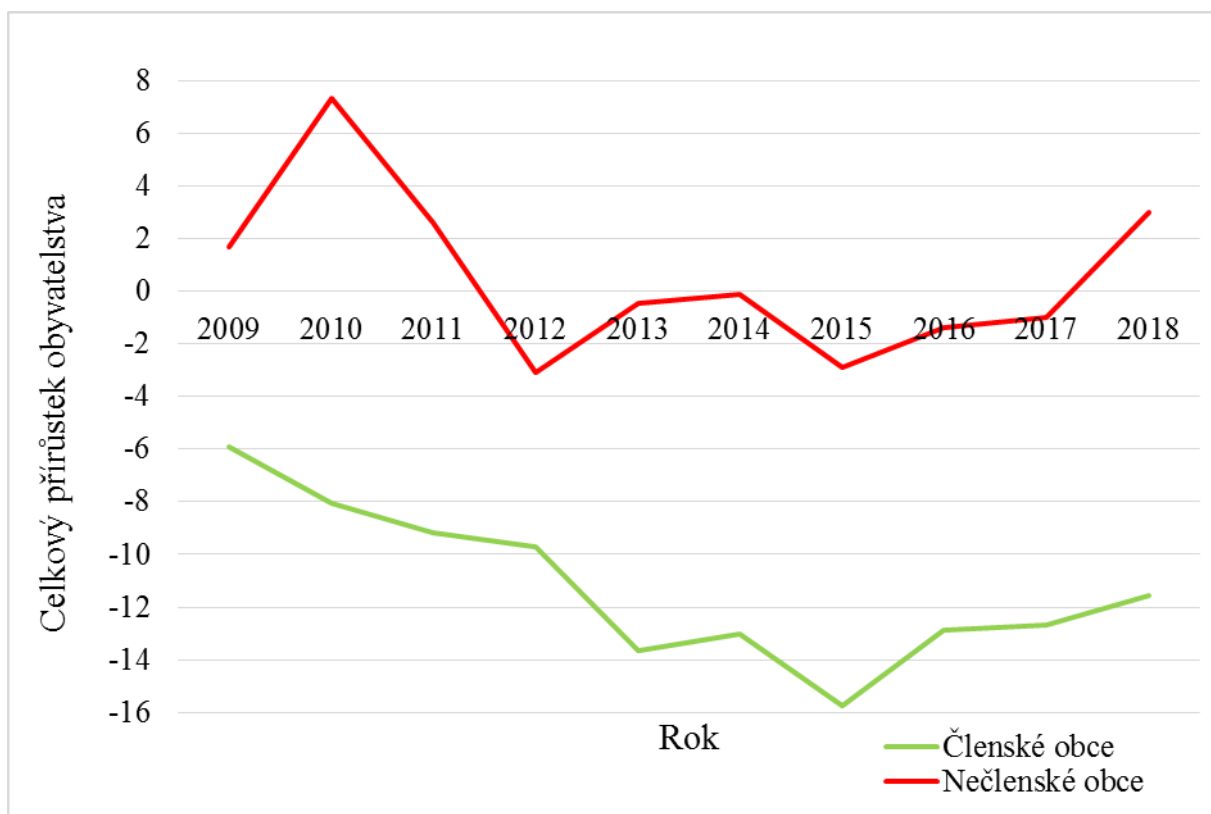
3.2 Euroregion Praděd

Jak již bylo zmíněno výše, analýza se věnuje pouze české části vybraných euroregionů, přesněji se zaměřuje přímo na obce v daném euroregionu. Co se týče českého území euroregionu Praděd, je tvořeno obcemi z okresů Jeseník a Bruntál. Okres Jeseník má 24 obcí a okres Bruntál má obcí 67. Euroregion Praděd je však tvořen 71 obcemi, ve kterých žije 93 % obyvatel z analyzovaného území. (EuroPraděd, 2020)

V následujících obrázcích č. 10 – č. 14 je znázorněn desetiletý vývoj vybraných socioekonomických ukazatelů obcí, které jsou sledovány v členění do dvou skupin – na obce, které jsou součástí euroregionu Praděd a na obce, které součástí tohoto euroregionu nejsou. Přesné hodnoty analyzovaných ukazatelů během let 2009–2018 jsou součástí přílohy A.

Prvním socioekonomickým ukazatelem, jenž byl analyzován, je celkový přírůstek obyvatelstva, který znázorňuje obrázek č. 10. Na první pohled je viditelné, že celkový přírůstek obyvatelstva v členských obcích euroregionu Praděd je značně nižší než u obcí nečlenských. Nejnižší celkový přírůstek obyvatelstva registrovaly členské obce roku 2015 s hodnotou -15,77. U nečlenských obcí se jednalo o rok 2012, kdy zde byl celkový přírůstek obyvatelstva -3,10. Nejlepší výsledky měly naopak členské obce roku 2009 s celkovým

přírůstkem obyvatelstva -5,89 a nečlenské obce roku 2010, kdy registrovaly celkový přírůstek obyvatelstva ve výši 7,35. Z obrázku č. 10 je také viditelná negativní situace členských obcí euroregionu Praděd, neboť během celého analyzovaného období se žádný rok nedostaly na kladnou hodnotu. Průměrně je tedy v členských obcích euroregionu Praděd celkový přírůstek obyvatelstva roven hodnotě -11,24, zatímco u obcí nečlenských se jedná o průměrnou hodnotu 0,57.

Obrázek 10: Celkový přírůstek obyvatelstva v členských i nečlenských obcích euroregionu Praděd

Zdroj: Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

Obrázek č. 11 zobrazuje saldo migrace v rámci členských i nečlenských obcí euroregionu Praděd. Jak je z obrázku patrné, saldo migrace je průměrně výrazně nižší v rámci nečlenských obcí, a to více než o 5. Co se týče nečlenských obcí, nejvyšší saldo migrace bylo, během sledovaného období deseti let, v roce 2010. Tehdy bylo migrační saldo 2,8. Nejnižší saldo naopak zaznamenaly tyto obce v roce 2016, kdy hodnota klesla na -9,85. V členských obcích euroregionu Praděd bylo prozatím nejvyšší migrační saldo v roce 2018, kdy jeho hodnota byla -4,75. Naopak nejnižší saldo migrace registrovaly členské obce v roce 2014, kdy jeho hodnot

klesla na -10,51. Průměrně však dosahovalo migrační saldo v členských obcích hodnoty -7,28 a v nečlenských obcích hodnoty -2,24.

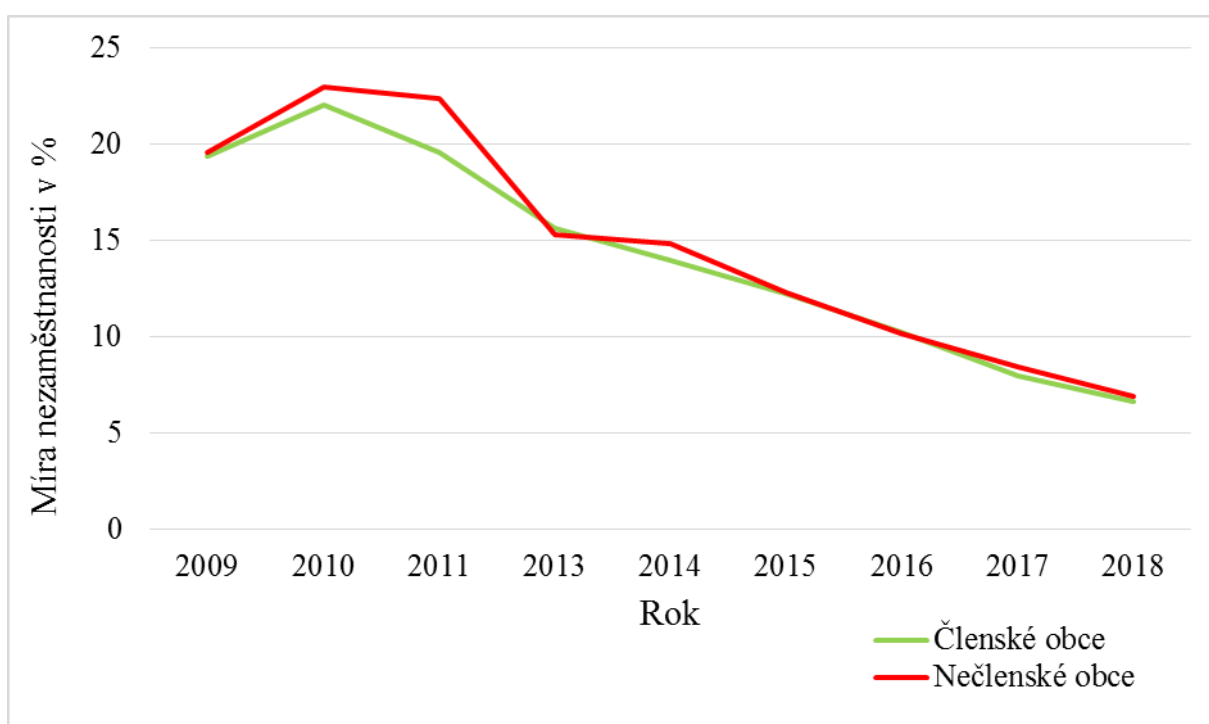
Obrázek 11: Migrační saldo členských i nečlenských obcí euroregionu Praděd

Zdroj: Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

Jelikož ukazatel migrační saldo společně s přirozeným přírůstkem obyvatelstva tvoří socioekonomický ukazatel, kterým je celkový přírůstek obyvatelstva, vývoj migračního salda se odráží právě i ve vývoji celkového přírůtku. Při analýze bylo zjištěno, že během sledovaného období 2009–2018 byl v členských obcích euroregionu Praděd pokles obyvatelstva způsoben v téměř 65 % odstěhováním osob na jiné místo. Jinak řečeno, migrační saldo ovlivňovalo celkový přírůstek obyvatelstva z 65 %. U nečlenských obcí bylo v rámci analyzovaného období zjištěno, že došlo k mírnému nárůstu obyvatelstva, což však bylo způsobeno přirozeným přírůstkem obyvatelstva, který dosahoval průměrně hodnoty 2,81, neboť migrační saldo se průměrně pohybovalo okolo hodnoty -2,24. Lze tedy říci, že na území nečlenských obcí se narodilo více dětí, než kolik osob se z tohoto místa odstěhovalo.

Na obrázku č. 12 je znázorněn vývoj dalšího analyzovaného ukazatele, tedy míry nezaměstnanosti. Obrázek zachycuje jak hodnoty členských obcí euroregionu, tak i hodnoty nečlenských obcí. Jak je z obrázku patrné, tento ukazatel dosahuje, v rámci obou skupin obcí, obdobných hodnot. Průměrná míra nezaměstnanosti členských obcí euroregionu Praděd dosahovala během sledovaného období hodnoty 14,18 %. U nečlenských obcí se jednalo

průměrně o hodnotu 14,75 %. Během desetiletého sledovaného vývoje byla nejvyšší míra nezaměstnanosti, v rámci členských obcí, roku 2010, kdy přesáhla hodnotu 22 %. U nečlenských obcí byla nejvyšší míra nezaměstnanosti taktéž roku 2010 a jednalo se o hodnotu 22,95 %. Míra nezaměstnanosti byla v tomto roce obecně velmi vysoká, a to patrně z důvodu ekonomické krize, která započala v roce 2008. Po roce 2010 však míra nezaměstnanosti u obou skupin obcí klesá. Z obrázku je viditelné, že nejnižší míru nezaměstnanosti zaregistrovaly obce v roce 2018, kdy byla míra nezaměstnanosti členských obcí euroregionu Praděd 6,63 % a nečlenských obcí 6,87 %. Z obrázku je také viditelné, že v roce 2012 nebyla situace analyzována, a to v důsledku chybějících dat ve zdrojové databázi ČSÚ. V tomto roce nebyla zjistitelná data ohledně míry nezaměstnanosti v žádné z obcí ČR.

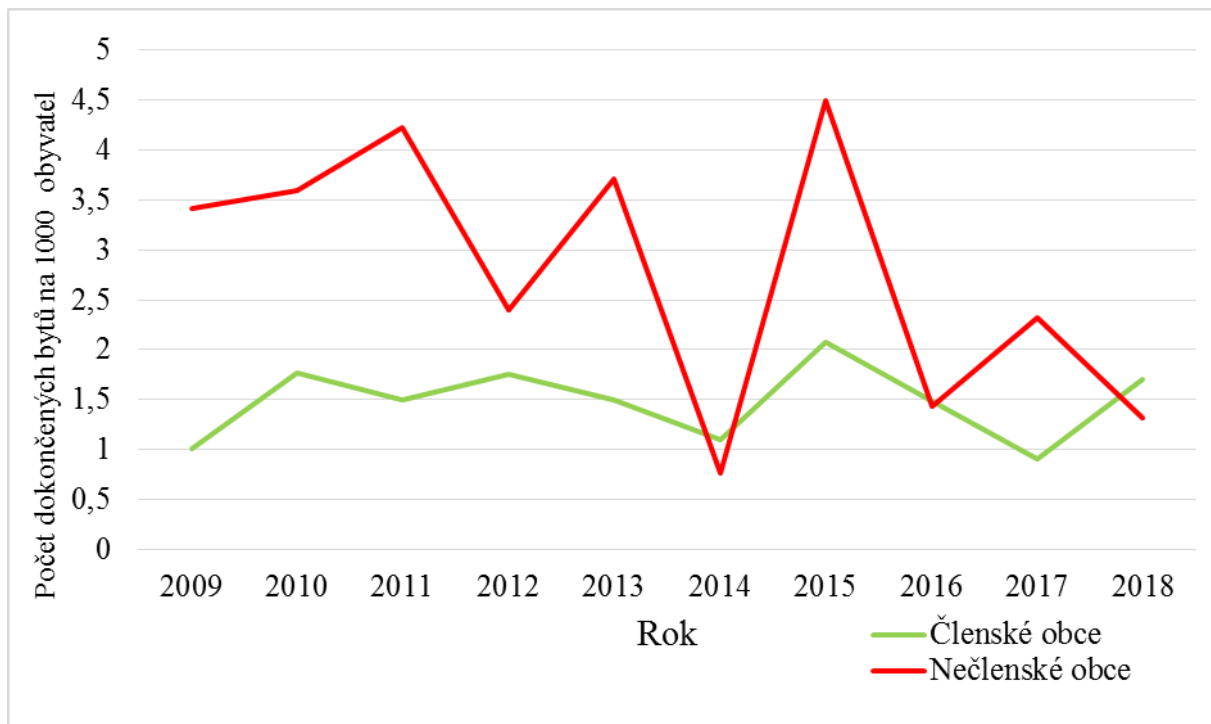

Obrázek 12: Míra nezaměstnanosti členských i nečlenských obcí euroregionu Praděd

Zdroj: Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

Na následujícím obrázku č. 13 je zachycen počet dokončených bytů během deseti let, který byl přepočítán na 1000 obyvatel. Co je ihned patrné, že počet dokončených bytů v rámci nečlenských obcí euroregionu Praděd je značně vyšší. Nejvíce bytů na 1000 obyvatel bylo v těchto obcích dokončeno v roce 2015, kdy se jednalo o 4,50 bytů, naopak nejméně jich bylo dokončeno v roce 2014 s počtem 0,76. Počet dokončených bytů na 1000 obyvatel byl v členských obcích euroregionu Praděd také nejvyšší v roce 2015 s hodnotou 2,07 a nejméně dokončených bytů zde bylo v roce 2017, kdy se počet dokončených bytů na 1000 obyvatel

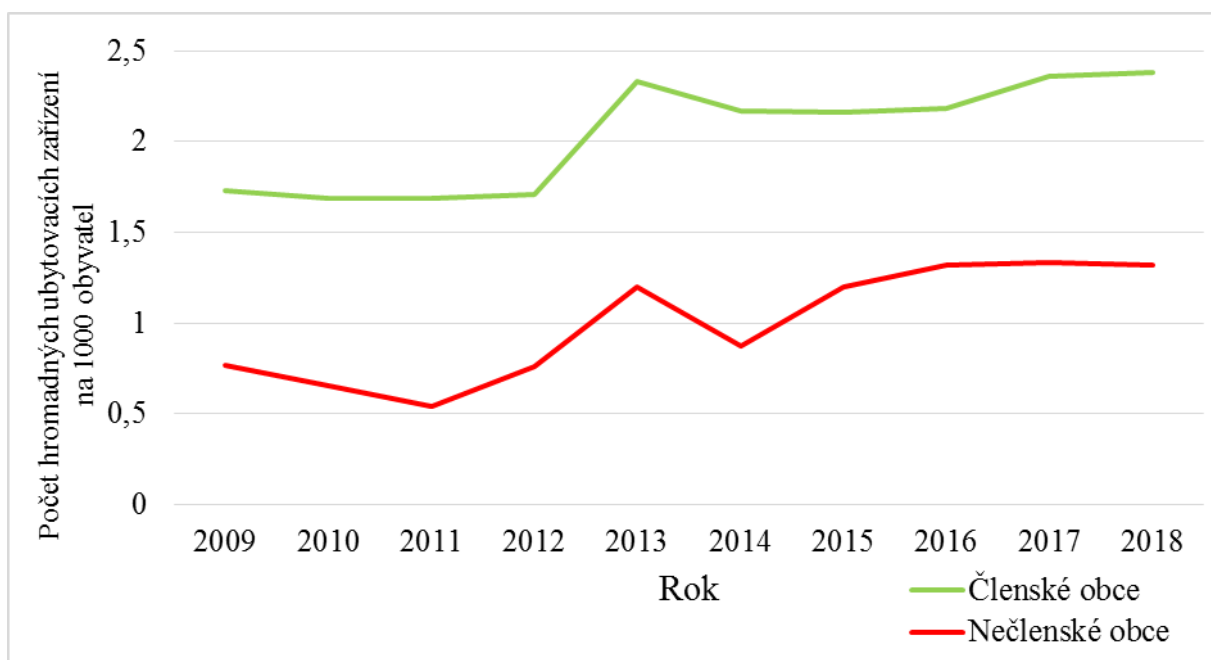
pohyboval okolo hodnoty 0,91. Z obrázku je však také viditelné, že vývoj počtu dokončených bytů je v nečlenských obcích mnohem různorodější než u obcí členských, ve kterých se hodnota pohybuje mezi 1–2 dokončenými byty na 1000 obyvatel. Nevyskytují se zde tedy takové výrazné extrémy.

Obrázek 13: Počet dokončených bytů v členských i nečlenských obcích euroregionu Praděd

Zdroj: Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

Počet hromadných ubytovacích zařízení v členských i nečlenských obcích euroregionu Praděd, který je přepočten na 1000 obyvatel, zachycuje obrázek č. 14. Z obrázku je ihned viditelné, že průběh křivek obou skupin obcí probíhal velice podobně, avšak v rámci jiných hodnot. Nejvíce hromadných ubytovacích zařízení přepočtených na 1000 obyvatel bylo v členských obcích roku 2018, kdy jich bylo 2,38. U nečlenských obcí jich bylo nejvíce v roce 2017 s počtem 1,33. Naopak nejméně jich v členských obcích euroregionu Praděd bylo v letech 2010 a 2011 s počtem 1,69 a v nečlenských obcích roku 2011 s 0,54 hromadnými ubytovacími zařízeními na 1000 obyvatel. Co se sledovaného období deseti let týče, průměrně dosahoval počet hromadných ubytovacích zařízení v členských obcích euroregionu Praděd, jenž je přepočten na tisíc obyvatel, hodnoty 2,04 a v nečlenských obcích počtu 1,00.

Obrázek 14: Počet hromadných ubytovacích zařízení v členských i nečlenských obcích euroregionu Praděd

Zdroj: Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

Na základě socioekonomických ukazatelů, které byly analyzovány v letech 2009–2018, byla provedena komparace členských a nečlenských obcí okresů, které tvoří českou část euroregionu Praděd. Bylo prozkoumáno 91 obcí z těchto okresů a následně byly přijaty závěry. Pro lepší přehlednost a vyhodnocení stanových ukazatelů byla použita hodnotící tabulka č. 9.

Tabulka 9: Vyhodnocení euroregionu Praděd

PRADĚD	Členské obce	Nečlenské obce
Celkový přírůstek obyvatelstva		✓
Migrační saldo		✓
Míra nezaměstnanosti	✓	
Počet dokončených bytů na 1000 obyvatel		✓
Počet hromadných ubytovacích zařízení na 1000 obyvatel	✓	

Zdroj: Vlastní zpracování

Komparace těchto dvou skupin obcí odhalila, že nečlenské obce dosahují průměrně lepších výsledků, co se analyzovaných socioekonomických ukazatelů týče, než členské obce

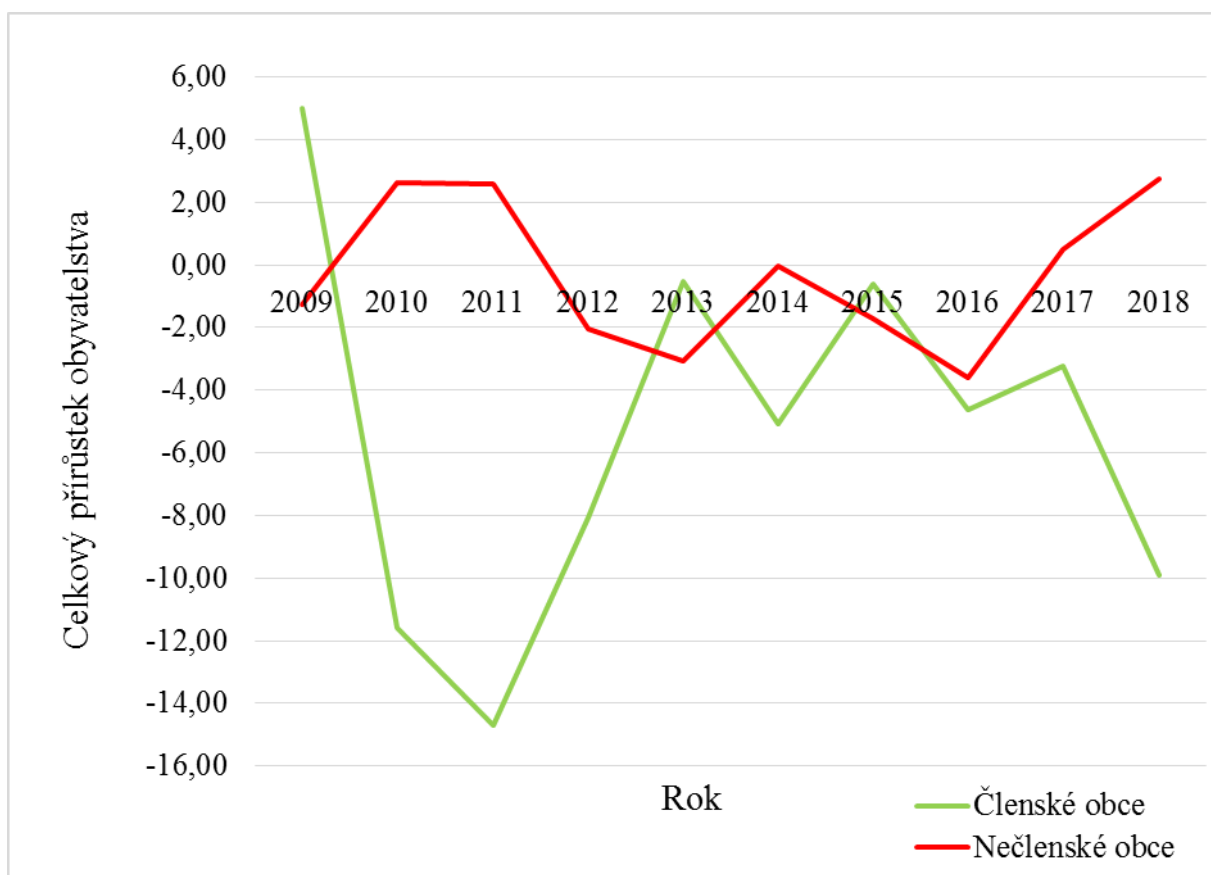
euroregionu Praděd. Členské obce euroregionu Praděd dosáhly lepších výsledků pouze v rámci ukazatele míry nezaměstnanosti a v počtu hromadných ubytovacích zařízení na 1000 obyvatel. Naopak nečlenské obce vykazovaly lepší hodnoty ve třech z pěti analyzovaných ukazatelů, a to u celkového přírůstku obyvatelstva, migračního salda a u počtu dokončených bytů přepočtených na 1000 obyvatel.

3.3 Euroregion Labe

Dalším analyzovaným euroregionem byl euroregion Labe, který se nachází na česko-německé hranici. Českou část euroregionu tvoří obce okresů Děčín, Litoměřice, Teplice a Ústí nad Labem. Dohromady v těchto okresech existuje 214 obcí, avšak pouze 63 z nich je součástí euroregionu Labe. Dá se tedy říci, že euroregion Labe je tvořen 1/3 obcí z těchto okresů, ve kterých žije 53 % obyvatel z analyzovaného území. (ElbeLabe, 2020)

Z obrázků č. 15 – č. 19 je viditelný desetiletý vývoj konkrétních socioekonomických ukazatelů, kterými jsou celkový přírůstek obyvatelstva, migrační saldo, míra nezaměstnanosti, počet dokončených bytů na 1000 obyvatel a počet hromadných ubytovacích zařízení, která byla takéž přepočtena na 1000 obyvatel. Opět byla analýza provedena v členských a v nečlenských obcích v rámci daných okresů euroregionu Labe. Přesné hodnoty socioekonomických ukazatelů členských i nečlenských obcí euroregionu Labe jsou ve formě tabulek přiloženy v příloze B.

Obrázek č. 11 znázorňuje poněkud různorodý vývoj celkového přírůstku obyvatelstva v členských a v nečlenských obcích euroregionu Labe. Během analyzovaného období deseti let dosahovaly členské obce průměrné hodnoty -5,33 a nečlenské obce hodnoty -0,33. Nečlenské obce tedy průměrně registrovaly 16 krát vyšší hodnoty než členské obce euroregionu Labe. Jak je z obrázku patrné, nejvyšší celkový přírůstek obyvatelstva evidovaly členské obce roku 2009, a to s jedinou kladnou hodnotou během analyzovaného období, ve výši 5,00. Nejmenší celkový přírůstek naopak členské obce prozatím zaznamenaly roku 2011, kdy celkový přírůstek obyvatelstva klesl na hodnotu -14,70. Nečlenské obce dosáhly nejlepší hodnoty celkového přírůstku obyvatelstva v roce 2018 s hodnotou 2,76 a naopak nejnižší hodnoty v roce 2019 s celkovým přírůstkem obyvatelstva ve výši -3,06.

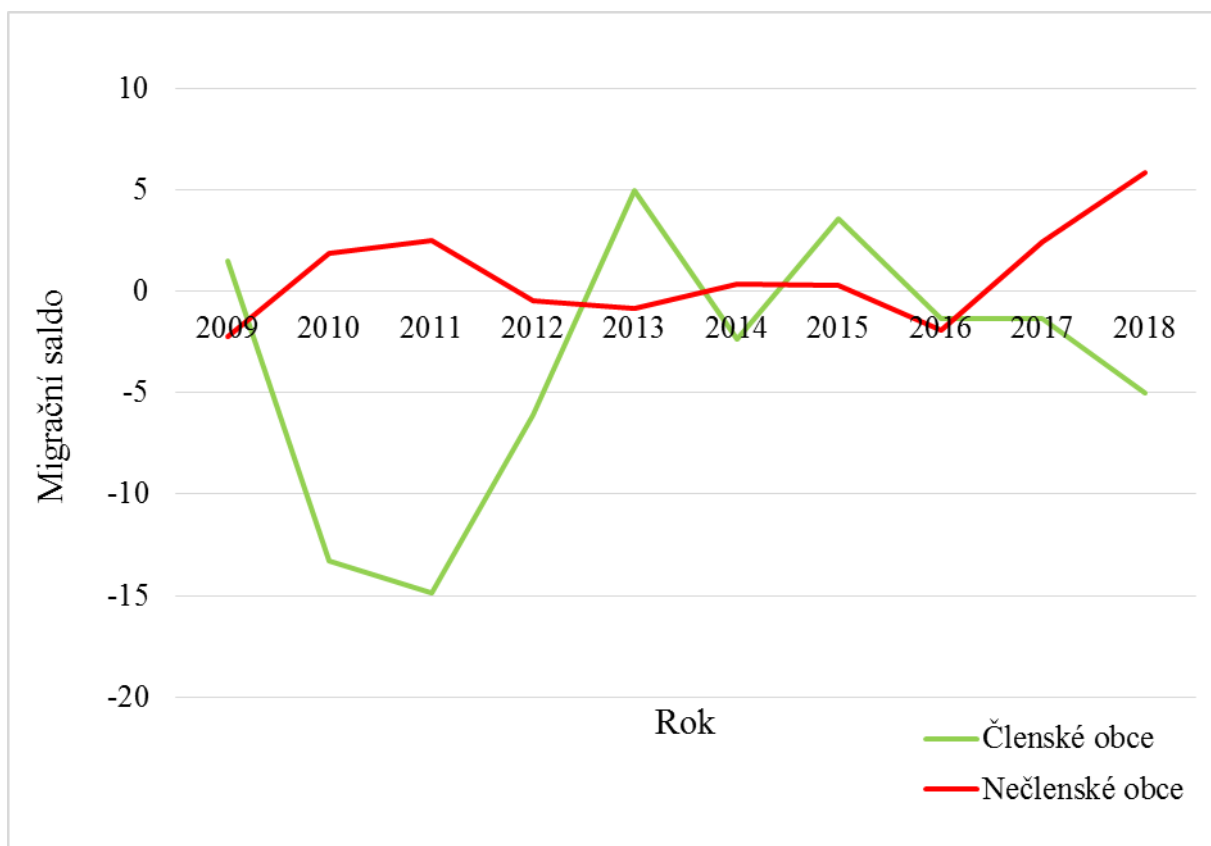

Obrázek 15: Celkový přírůstek obyvatelstva v členských i nečlenských obcích euroregionu Labe

Zdroj: Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

Vývoj dalšího socioekonomického ukazatele, kterým je migrační saldo, zobrazuje obrázek č. 16. Na první pohled je ihned patrné, že v členských obcích euroregionu Labe dochází k mnohem větším rozdílům v hodnotách migračního salda, než je tomu u obcí nečlenských. Co se týče nečlenských obcí a analyzovaného období deseti let, je zde saldo migrace průměrně 0,78. Naopak u obcí členských dosahuje průměrné migrační saldo hodnoty -3,43, což je opravdu značný rozdíl. Roku 2009, 2013 a 2015 však bylo v členských obcích euroregionu Labe migrační saldo vyšší než v nečlenských obcích. V roce 2009 dosahovaly členské obce hodnoty 1,52, roku 2013 hodnoty 4,96 a roku 2015 hodnoty 3,57. V těchto letech bylo saldo migrace v nečlenských obcích -2,23 v roce 2009, -0,86 v roce 2013 a 0,30 v roce 2015. V rámci ostatních let analyzovaného období dosahovaly členské obce euroregionu Labe vždy mnohem nižších hodnot migračního salda než obce nečlenské. Nejnižší saldo migrace zaregistrovaly členské obce roku 2011, kdy jeho hodnota klesla téměř

na -15. U nečlenských obcí euroregionu Labe bylo nejnižší migrační saldo roku 2009, kdy se jednalo o již zmíněnou hodnotu -2,23.

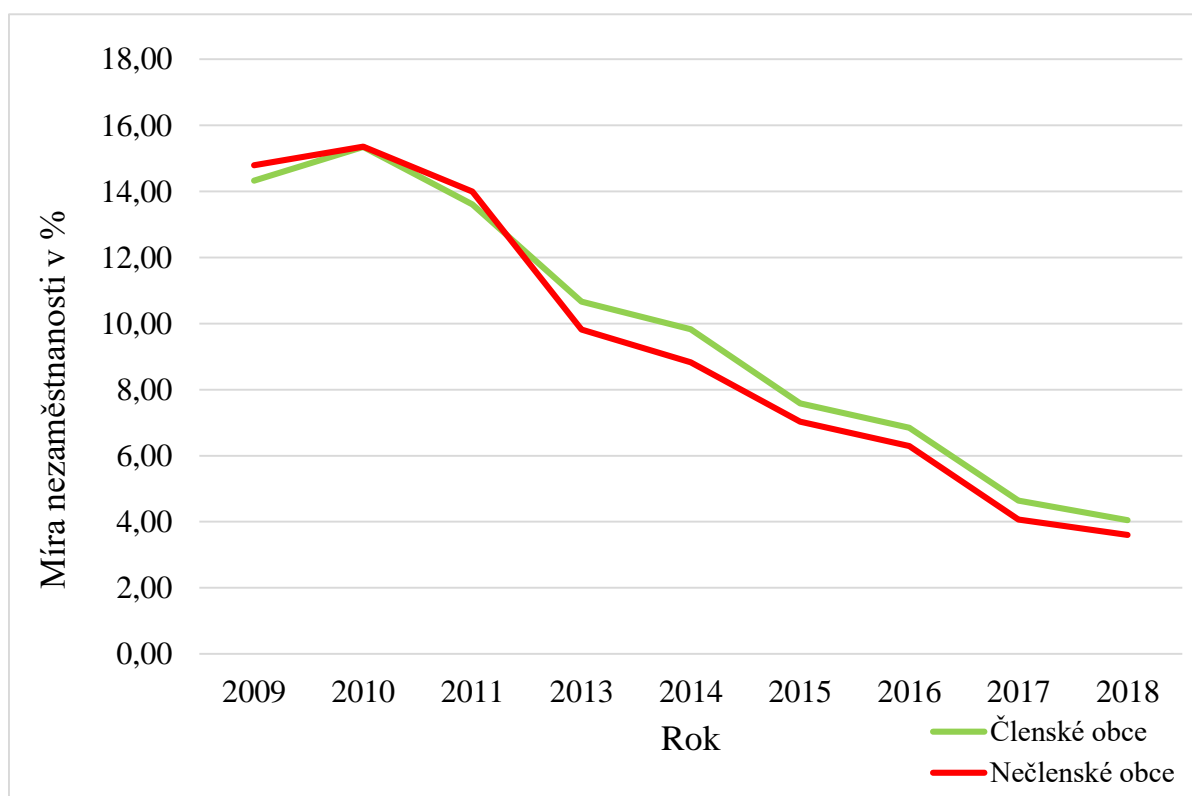

Obrázek 16: Migrační saldo členských i nečlenských obcí euroregionu Labe

Zdroj: Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

Jak již bylo zmíněno výše, vývoj migračního salda se odráží ve vývoji celkového přírůstku obyvatelstva, neboť ten je tvořen součtem přirozeného přírůstku obyvatelstva a migračního salda. Při analýze bylo zjištěno, že z 64 % byl pokles celkového přírůstku obyvatelstva v členských obcích euroregionu Labe způsoben právě migračním saldem, které dosahovalo průměrně hodnoty -3,43. Naopak hodnota přirozeného přírůstku obyvatelstva dosahovala v průměru -1,90. V rámci nečlenských obcí nebyl pokles celkového přírůstku obyvatelstva ovlivňován migračním saldem, neboť to dosahovalo průměrné hodnoty 0,78, ale celkový přírůstek obyvatelstva se průměrně nacházel na hodnotě -0,33. Jedná se tedy o situaci, kdy na území nečlenských obcí převažovalo přistěhování obyvatel nad odstěhování osob, avšak celkově došlo k úbytku obyvatelstva, neboť zemřelo více obyvatel, než se stačilo narodit, což způsobilo pokles celkového přírůstku obyvatelstva.

Obrázek č. 17 znázorňuje vývoj míry nezaměstnanosti v členských i v nečlenských obcích euroregionu Labe. Průběh křivky je u obou skupin obcí podobný, avšak v členských obcích je míra nezaměstnanosti průměrně 9,65 % a v nečlenských obcích 9,31 %. Nečlenské obce euroregionu Labe jsou na tom tedy o něco lépe, co se míry nezaměstnanosti týče. Nejvyšší míru nezaměstnanosti zaregistrovaly jak členské, tak i nečlenské obce roku 2010. Tedy dva roky po propuknutí celosvětové ekonomické krize. Tohoto roku byla míra nezaměstnanosti v členských obcích euroregionu Labe 15,34 % a v nečlenských obcích 15,35 %. Dá se tedy říci, že roku 2010 na tom byly obě skupiny obcí stejně negativně. Naopak nejlepších výsledků dosahují obě skupiny obcí v roce 2018, kdy klesla míra nezaměstnanosti v členských obcích na hodnotu 4,05 % a v nečlenských obcích dokonce na hodnotu 3,60 %.

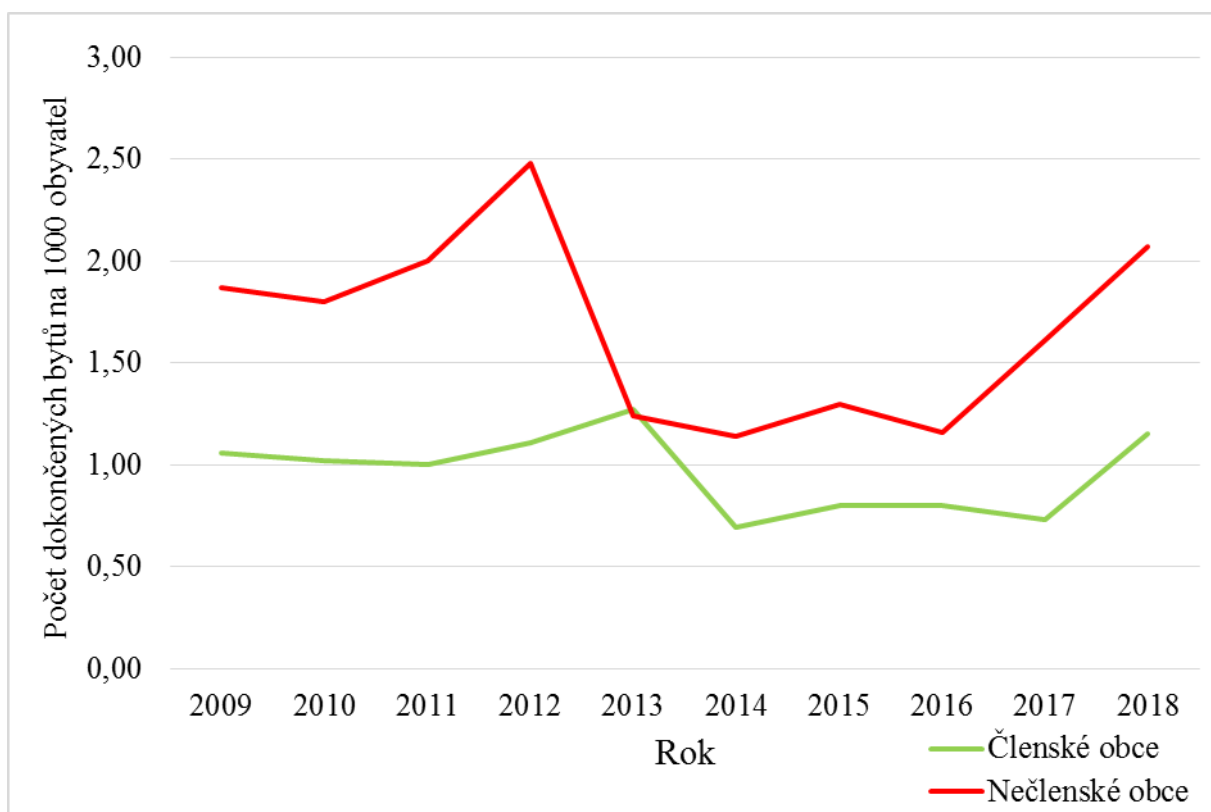

Obrázek 17: Míra nezaměstnanosti členských i nečlenských obcí euroregionu Labe

Zdroj: Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

Počty dokončených bytů, které byly přepočítány v členských i v nečlenských obcích euroregionu Labe na 1000 obyvatel, znázorňuje obrázek č. 18. Z grafu je ihned patrné, že počet dokončených bytů na 1000 obyvatel je v nečlenských obcích značně vyšší, než je tomu u obcí členských. Také je viditelné, že i když je mezi skupinami obcí rozdíl v počtech, vývoj během deseti analyzovaných let probíhal podobně. V členských obcích euroregionu Labe bylo

dokončeno nejvíce bytů na 1000 obyvatel v roce 2013 s počtem 1,27 bytů. U nečlenských obcí se jednalo o rok 2012, kdy zde vzniklo 2,48 bytů na 1000 obyvatel. Naopak nejméně bytů na 1000 obyvatel bylo dokončeno v členských obcích roku 2014 s počtem 0,69 a v nečlenských obcích rovněž roku 2014 s hodnotou 1,14. Průměrně je však v členských obcích dokončeno 0,96 bytů na 1000 obyvatel a v nečlenských obcích 1,67 bytů na 1000 obyvatel. Tyto průměrné hodnoty vyplývají ze sledovaného období deseti let a dá se říci, že v nečlenských obcích je dokončeno o více než 1,5 krát více bytů přepočtených na 1000 obyvatel než v členských obcích euroregionu Labe.

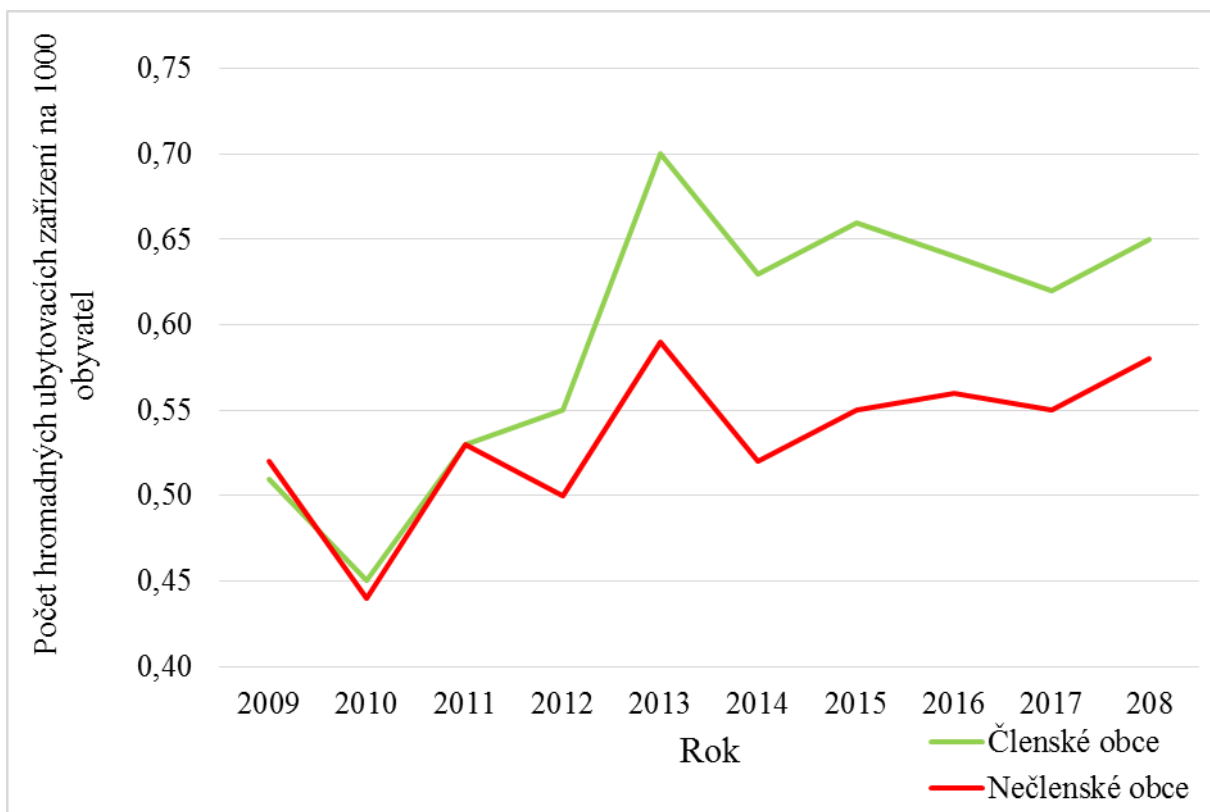

Obrázek 18: Počet dokončených bytů v členských i nečlenských obcích euroregionu Labe

Zdroj: Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

Posledním sledovaným ukazatelem u členských i nečlenských obcí euroregionu Labe byl ukazatel – počet hromadných ubytovacích zařízení, jenž byl také přepočten na 1000 obyvatel. Z obrázku č. 19 je viditelné, že tyto počty hromadných ubytovacích zařízení byly v období 2009–2011 u obou skupin obcí podobné. Poté začínají počty hromadných ubytovacích zařízení přepočtených na 1000 obyvatel v členských obcích euroregionu Labe výrazně růst. Nejméně hromadných ubytovacích zařízení na 1000 obyvatel fungovalo v členských i v nečlenských obcích k roku 2010. V členských obcích euroregionu Labe klesl počet

zařízení na 0,45, u nečlenských obcí na 0,44. Naopak nejvíce zařízení bylo v obou skupinách obcí provozováno v roce 2013, kdy bylo v členských obcích euroregionu Labe 0,70 hromadných ubytovacích zařízení na 1000 obyvatel a v obcích nečlenských 0,59. V rámci sledovaného období však fungovalo v členských obcích průměrně 0,59 a v nečlenských obcích průměrně 0,53 hromadných ubytovacích zařízení na 1000 obyvatel.

Obrázek 19: Počet hromadných ubytovacích zařízení v členských i nečlenských obcích euroregionu Labe

Zdroj: Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

Vyhodnocením euroregionu Labe, který se nachází na česko-německé hranici, se zabývá tabulka č. 10. Jak již bylo v práci zmíněno, analýza se věnovala pouze české části euroregionu Labe, kterou tvoří okresy Ústí nad Labem, Teplice, Děčín a Litoměřice. Dohromady jsou tyto okresy tvořeny 214 obcemi, které byly analyzovány. Výsledky analýzy jsou zaevidovány v hodnotící tabulce, která slouží k přehlednému shrnutí.

Tabulka 10: Vyhodnocení euroregionu Labe

LABE	Členské obce	Nečlenské obce
Celkový přírůstek obyvatelstva		✓
Migrační saldo		✓
Míra nezaměstnanosti		✓
Počet dokončených bytů na 1000 obyvatel		✓
Počet hromadných ubytovacích zařízení na 1000 obyvatel	✓	

Zdroj: Vlastní zpracování

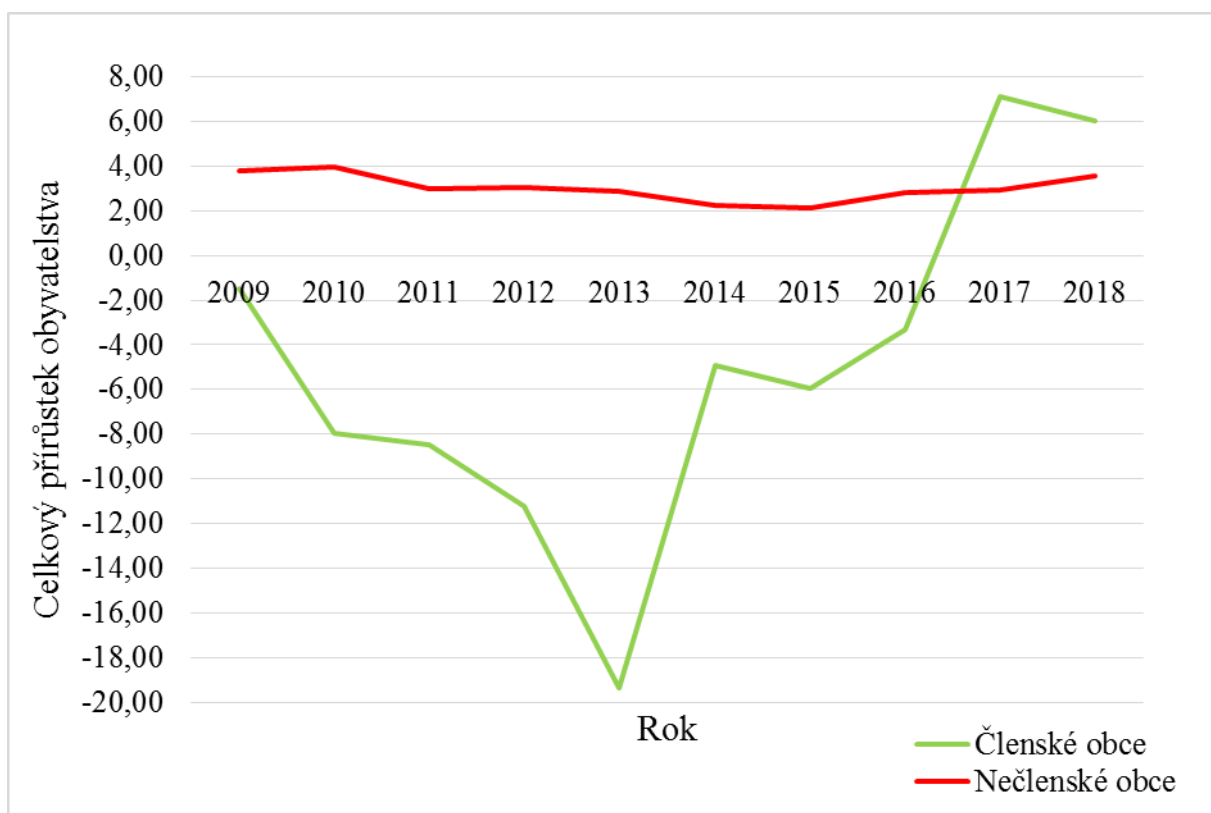
Po provedení socioekonomické analýzy byly zjištěny průměrné hodnoty, na základě kterých bylo možné členské a nečlenské obce euroregionu Labe porovnat. Po provedení komparace těchto dvou skupin obcí, bylo zjištěno, že nečlenské obce dosahovaly během analyzovaného období lepších výsledků. Přesněji vykazovaly lepší hodnoty u čtyř socioekonomických ukazatelů, a to u celkového přírůstu obyvatelstva, migračního salda, míry nezaměstnanosti a u počtu dokončených bytů na 1000 obyvatel. Členské obce euroregionu Labe dosáhly lepšího výsledku pouze v počtu hromadných ubytovacích zařízení, která byla z důvodu analýzy přepočtena na 1000 obyvatel.

3.4 Euroregion Silva Nortica

Třetím euroregionem, jenž byl analyzován, je euroregion Silva Nortica na česko-rakouské hranici. Na území ČR je euroregion tvořen obcemi okresů České Budějovice, Jindřichův Hradec, Písek a Tábor. Tyto okresy tvoří 400 obcí, z nichž pouze 38 je součástí euroregionu Silva Nortica. Většina obcí z těchto okresů tedy součástí euroregionu není, avšak v členských obcích euroregionu Silva Nortica žije přes 47 % obyvatel z analyzovaného území. (SilvaNortica, 2020)

Desetiletý vývoj analyzovaných socioekonomických ukazatelů euroregionu Silva Nortica zobrazují obrázky č. 20 – č. 24. Analýza začíná sledováním ukazatele, kterým je celkový přírůstek obyvatelstva, následuje ukazatel saldo migrace, míra nezaměstnanosti a ukazatele počet dokončených bytů a počet hromadných ubytovacích zařízení, jenž byly přepočteny na 1000 obyvatel. Tyto ukazatele byly sledovány jak v členských, tak i v nečlenských obcích euroregionu Silva Nortica. Co se týče přesných hodnot těchto vybraných ukazatelů, jsou součástí přílohy C.

Prvním ukazatelem, na který se analýza zaměřila, je celkový přírůstek obyvatelstva. Co je z obrázku ihned patrné, že členské obce euroregionu Silva Nortica registrovaly během sledovaného období mnohem různorodější hodnoty. Nejvyšší hodnotou celkového přírůstku obyvatelstva v členských obcích euroregionu byla hodnota 7,12 v roce 2017. Co se nečlenských obcí týče, jednalo se o hodnotu 3,80 v roce 2009. Naopak nejnižší celkový přírůstek obyvatelstva zaznamenaly členské obce roku 2013, a to ve výši -19,35 a nečlenské obce v roce 2015 s hodnotou 2,13. Rozdíl v hodnotách ukazatelů těchto dvou skupin obcí je tedy výrazný, neboť nečlenské obce tohoto euroregionu se v žádném roce sledovaného období nedostaly na zápornou hodnotu.

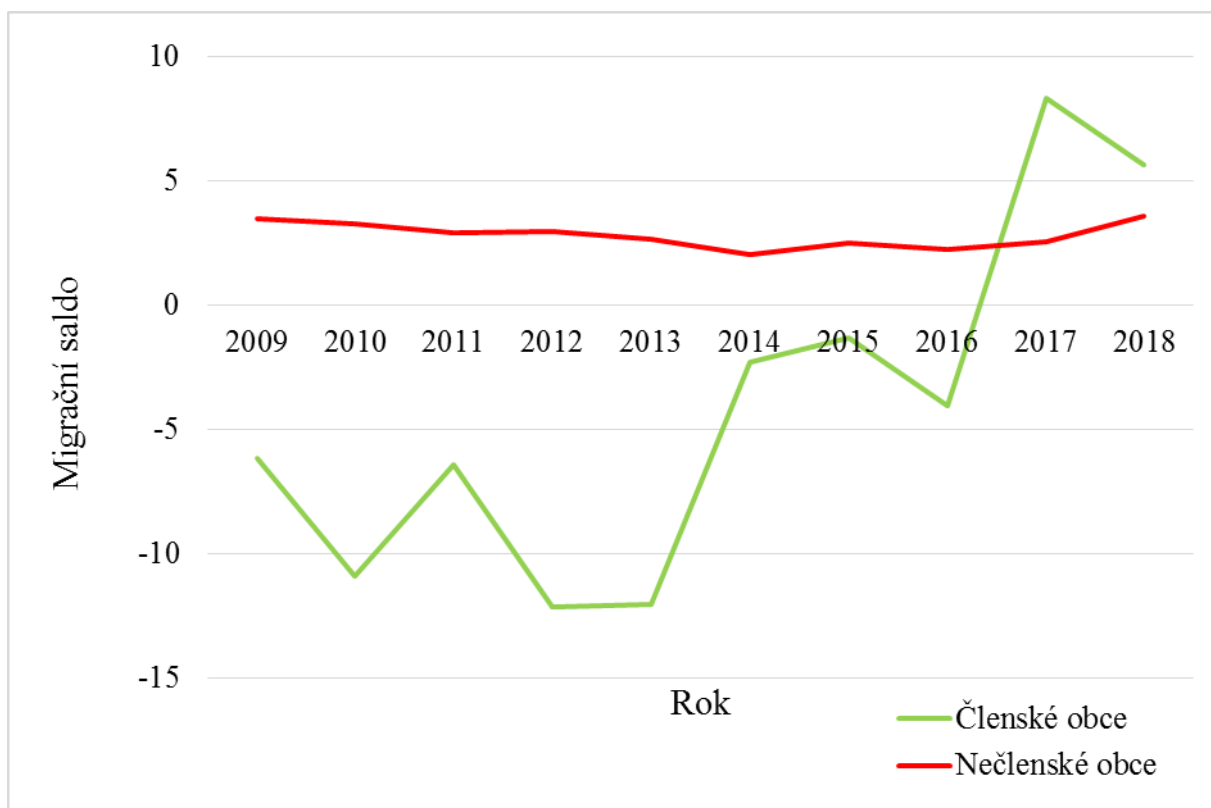

Obrázek 20: Celkový přírůstek obyvatelstva v členských i nečlenských obcích euroregionu Silva Nortica

Zdroj: Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

Obrázek č. 21 znázorňuje desetiletý vývoj ukazatele, kterým je saldo migrace. Opět je z obrázku jasně viditelné, že členské obce euroregionu Silva Nortica zaznamenávaly mnohem větší kolísání hodnot než obce nečlenské. Nečlenské obce se během desetiletého vývoje nedostaly do záporných hodnot, u obcí členských situace vypadala jinak. Nejnižší migrační saldo bylo v členských obcích roku 2012, a to ve výši -12,15. Nečlenské obce evidovaly

nejnižší migrační saldo v roce 2014 s hodnotou 2,02. Mezi nejvíce negativními roky těchto dvou skupin obcí je tedy značný rozdíl. Tu nejvyšší hodnotu migračního salda naopak registrovaly členské obce roku 2017. Tehdy se migrační saldo vyšplhalo na 8,36, ze záporné hodnoty -4,06 z roku 2016. V nečlenských obcích bylo migrační saldo prozatím nejvyšší v roce 2018, kdy vystoupalo na 3,58.

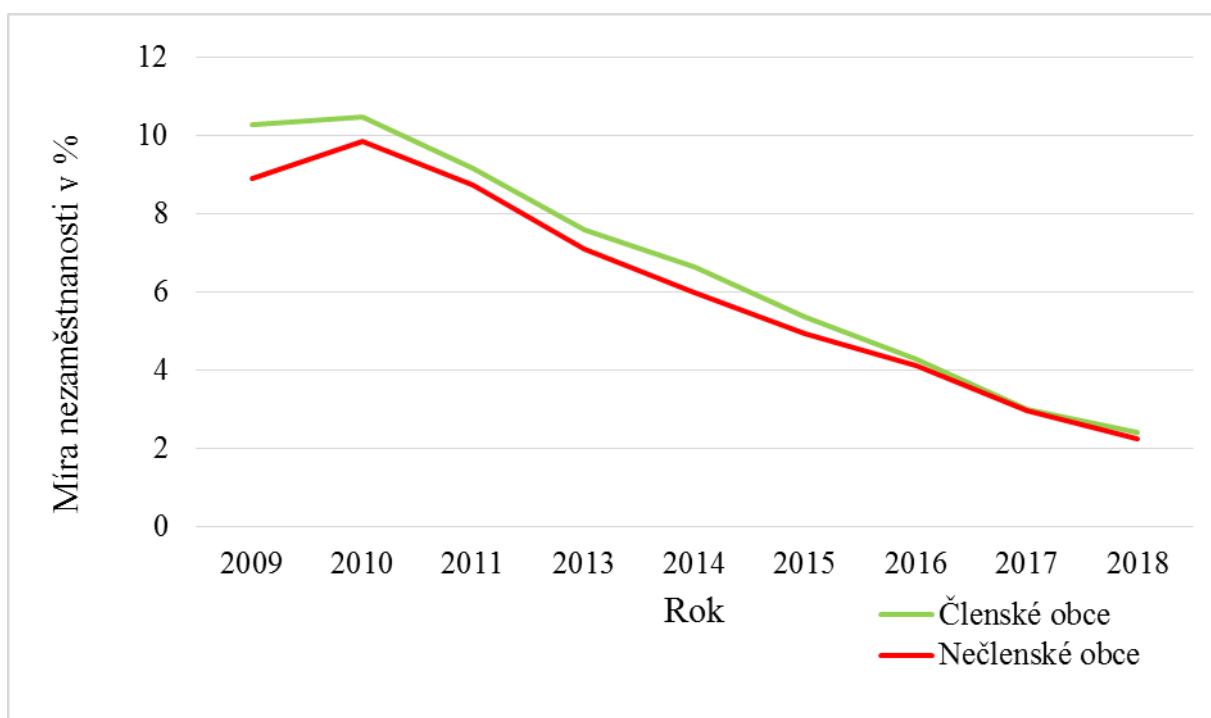

Obrázek 21: Migrační saldo členských i nečlenských obcí euroregionu Silva Nortica

Zdroj: Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

Co se týče salda migrace a jeho ovlivňování celkového přírůstku obyvatelstva, během analýzy bylo zjištěno, že v členských obcích euroregionu Silva Nortica byl z téměř 84 % pokles obyvatelstva způsoben odstěhováním obyvatel na jiné místo, tedy zápornou hodnotou salda migrace. V nečlenských obcích byla situace během sledovaného období opačná. Nárůst celkového přírůstku obyvatelstva byl v nečlenských obcích způsoben z téměř 93 % přistěhováním osob. Jinak řečeno, celkový přírůstek obyvatelstva byl v nečlenských obcích z 93 % ovlivněn právě migračním saldem.

Průběh míry nezaměstnanosti v okresech, jenž tvoří euroregionem Silva Nortica, znázorňuje obrázek č. 22. Vývoj tohoto socioekonomického ukazatele byl během analyzovaného období 2009–2018 v obou skupinách obcí podobný. Nejvyšší míru nezaměstnanosti obce zaznamenaly v roce 2010, kdy byla míra nezaměstnanosti v členských obcích euroregionu Silva Nortica 10,46 % a u obcí nečlenských 9,86 %. Nejspíše se jednalo o pozůstatky ekonomické krize, která proběhla v letech 2008–2009. Od roku 2010 však dochází k plynulému snižování míry nezaměstnanosti, až do roku 2018 kdy byla míra nezaměstnanosti v obou skupinách obcí prozatím nejnižší. Roku 2018 vykazovaly členské obce euroregionu Silva Nortica míru nezaměstnanosti ve výši 2,41 %, u obcí nečlenských se jednalo o hodnotu 2,24 %. Rok 2012 není v obrázku zaznamenán, a to z důvodu absence potřebných dat na ČSÚ.

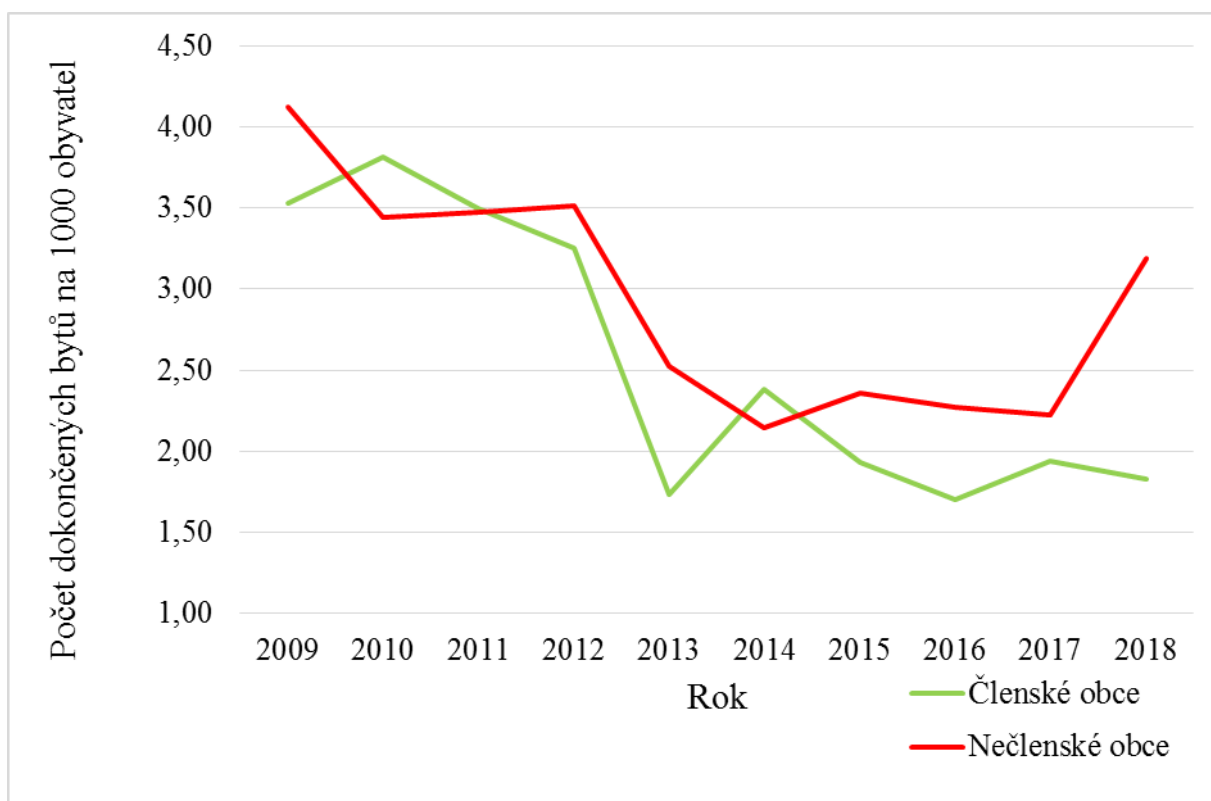

Obrázek 22: Míra nezaměstnanosti členských i nečlenských obcí euroregionu Silva Nortica

Zdroj: Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

Čtvrtým zkoumaným ukazatelem členských a nečlenských obcí euroregionu Silva Nortica, byl ukazatel počtu dokončených bytů, který byl z důvodu přehlednější analýzy přepočten na 1000 obyvatel. Z obrázku je ihned viditelné, že se počty dokončených bytů, v průběhu sledovaného období, dosti měnily. Členské obce euroregionu Silva Nortica registrovaly nejvíce dokončených bytů přepočtených na 1000 obyvatel v roce 2010. Tohoto roku bylo v obcích dokončeno 3,81 bytů na 1000 obyvatel. Nejméně bytů bylo naopak v členských

obcích dokončeno roku 2016 s 1,70 byty na 1000 obyvatel. V obcích nečlenských bylo nejvíce bytů dokončeno v roce 2012, a to s počtem 3,51 a nejméně bytů roku 2014 s 1,34 byty na 1000 obyvatel.

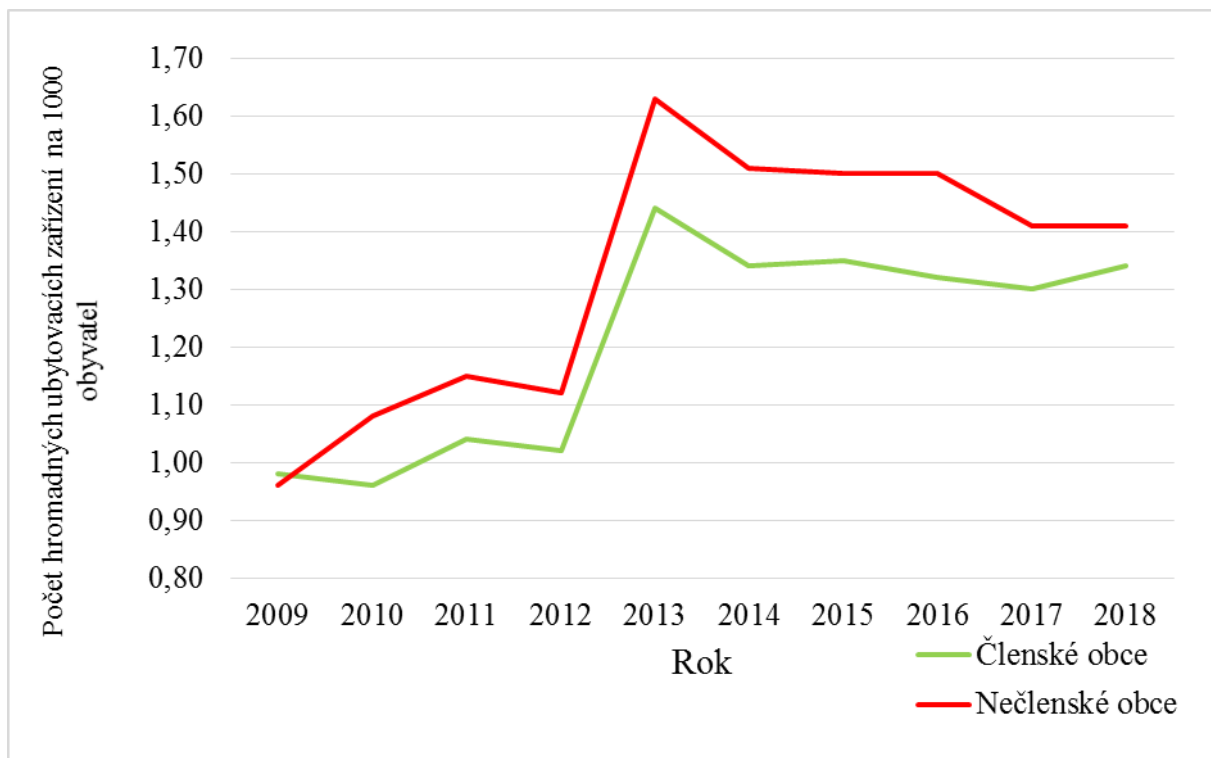

Obrázek 23: Počet dokončených bytů v členských i nečlenských obcích euroregionu Silva Nortica

Zdroj: Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

Počet hromadných ubytovacích zařízení, který je přepočítán na 1000 obyvatel, zobrazuje obrázek č. 24. Obrázek znázorňuje desetileté analyzované období členských a nečlenských obcí euroregionu Silva Nortica, a to na základě zjištěných hodnot z ČSÚ. Z obrázku je viditelné, že od roku 2009 do roku 2018 došlo k nárůstu počtu hromadných ubytovacích zařízení na 1000 obyvatel, která jsou v těchto obcích provozována. Co je z obrázku také patrné, jsou vyšší počty hromadných ubytovacích zařízení na 1000 obyvatel v nečlenských obcích euroregionu. Nejvíce hromadných ubytovacích zařízení bylo v členských obcích euroregionu Silva Nortica provozováno v roce 2013 s počtem 1,44 zařízení na 1000 obyvatel. Roku 2013 měly nejvíce hromadných ubytovacích zařízení přepočtených na 1000 obyvatel i obce nečlenské s 1,63 zařízeními. Nejméně těchto zařízení naopak v členských i nečlenských obcích fungovalo v roce 2009, kdy měly členské obce euroregionu Silva Nortica na svém

území 0,98 hromadných ubytovacích zařízení na 1000 obyvatel a obce nečlenské 0,96 zařízení na 1000 obyvatel.

Obrázek 24: Počet hromadných ubytovacích zařízení v členských i nečlenských obcích euroregionu Silva Nartica

Zdroj: Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

Na základě výsledků socioekonomické analýzy, která se zaměřovala na období 2009–2018, lze porovnat členské a nečlenské obce euroregionu Silva Nartica. Analýza se věnovala všem 400 obcím, jež jsou součástí okresů, které tvoří českou část tohoto euroregionu na česko-rakouské hranici. Výsledky komparace členských a nečlenských obcí znázorňuje hodnotící tabulka č. 11.

Tabulka 11: Vyhodnocení euroregionu Silva Nortica

SILVA NORTICA	Členské obce	Nečlenské obce
Celkový přírůstek obyvatelstva		✓
Migrační saldo		✓
Míra nezaměstnanosti		✓
Počet dokončených bytů na 1000 obyvatel		✓
Počet hromadných ubytovacích zařízení na 1000 obyvatel		✓

Zdroj: Vlastní zpracování (2020)

Jak je z hodnotící tabulky ihned patrné, členské obce euroregionu Silva Nortica dosahovaly během analyzovaného období horších hodnot než obce nečlenské. Nečlenské obce totiž vykazovaly v průběhu let 2009–2018 průměrně lepších výsledků v rámci celkového přírůstku obyvatelstva, migračního salda, míry nezaměstnanosti, počtu dokončených bytů na 1000 obyvatel i počtu hromadných ubytovacích zařízení taktéž přepočtených na 1000 obyvatel.

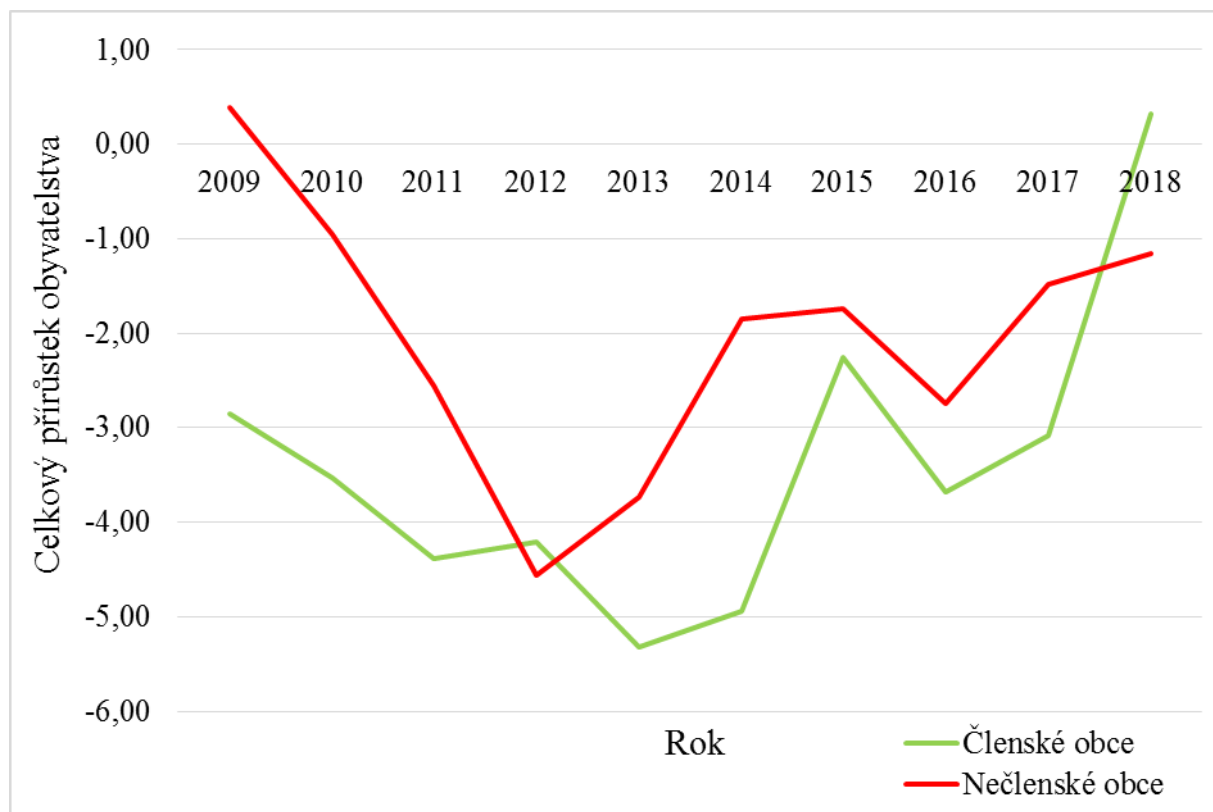
3.5 Euroregion Bílé Karpaty

Posledním euroregionem, jehož česká část byla analyzována, je euroregion na česko-slovenské hranici, tedy euroregion Bílé Karpaty. Euroregion tvoří obce 4 okresů – Kroměříž, Uherské Hradiště, Vsetín a Zlín. Tyto okresy tvoří dohromady území, ve kterém se nachází 304 obcí, avšak euroregion Bílé Karpaty je tvořen pouze 153 obcemi. Jednoduše řečeno je tento euroregion tvořen přibližně polovinou obcí z těchto okresů, ve kterých žije téměř 54 % obyvatel z analyzovaného území. (Region Bílé Karpaty, 2020)

Z obrázků č. 25 – č. 29 je možné shlédnout vývoj analyzovaných socioekonomických ukazatelů, které byly hodnoceny v období 2009–2018. Veškerá zjištěná data ukazatelů jsou ve formě tabulek k dispozici v příloze D. Analýza se opět věnovala dvěma skupinám obcí ležících na české části euroregionu Bílé Karpaty, tedy obcím členským a nečlenským.

Prvním ukazatelem, jenž byl analyzován v rámci euroregionu Bílé Karpaty, je celkový přírůstek obyvatelstva. Vývoj ukazatele znázorňuje obrázek č. 25, ze kterého je ihned patrné, že v průběhu let 2009–2018 docházelo v těchto dvou skupinách obcí k výrazným rozdílům. Členské obce euroregionu Bílé Karpaty registrovaly prozatím nejvyšší přírůstek obyvatelstva v roce 2018, kdy se poprvé vyšplhaly na kladnou hodnotu, tedy na 0,32. U obcí nečlenských se jednalo o rok 2009 s celkovým přírůstkem obyvatelstva ve výši 0,39. Nejnižší hodnotu naopak evidovaly členské obce roku 2013, kdy celkový přírůstek obyvatelstva klesl na -5,32

a nečlenské obce roku 2012 s hodnotou -4,56. Celkově lze říci, že členské obce euroregionu Labe dosáhly v porovnání s nečlenskými obcemi lepších hodnot pouze roku 2012 a roku 2018, jinak byl jejich celkový přírůstek obyvatelstva během sledovaného období deseti let více nepříznivý.

Obrázek 25: Celkový přírůstek obyvatelstva v členských i nečlenských obcích euroregionu Bílé Karpaty

Zdroj: Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

Migrační saldo členských i nečlenských obcí v rámci okresů tvořících euroregion Bílé Karpaty znázorňuje obrázek č. 24. Migrační saldo bylo v těchto obcích analyzováno během desetiletého vývoje, stejně jako u předchozích euroregionů. Průměrné migrační saldo u členských obcí euroregionu Bílé Karpaty bylo -2,51 a u nečlenských obcí se jednalo o hodnotu -0,41. Nečlenské obce dosahují tedy 6 krát lepších hodnot a jsou na tom výrazně lépe než obce členské. Nejpriznivější saldo migrace zaznamenaly členské obce prozatím roku 2018 s hodnotou migračního salda 0,37. Tohoto roku byla poprvé hodnota migračního salda, v rámci členských obcí euroregionu Bílé Karpaty, kladná. Naopak nejhorší hodnota byla v těchto obcích registrována v roce 2010, kdy migrační saldo kleslo až na hodnotu -4,15. Jak již bylo řečeno, nečlenské obce jsou na tom tedy výrazně lépe, co se týče salda migrace.

Nejhorší hodnotu nečlenské obce evidovaly v roce 2012, kdy saldo migrace pokleslo na -1,84, naopak nejvyššího migračního salda nečlenské obce dosáhly v roce 2009 s hodnotou 0,73.

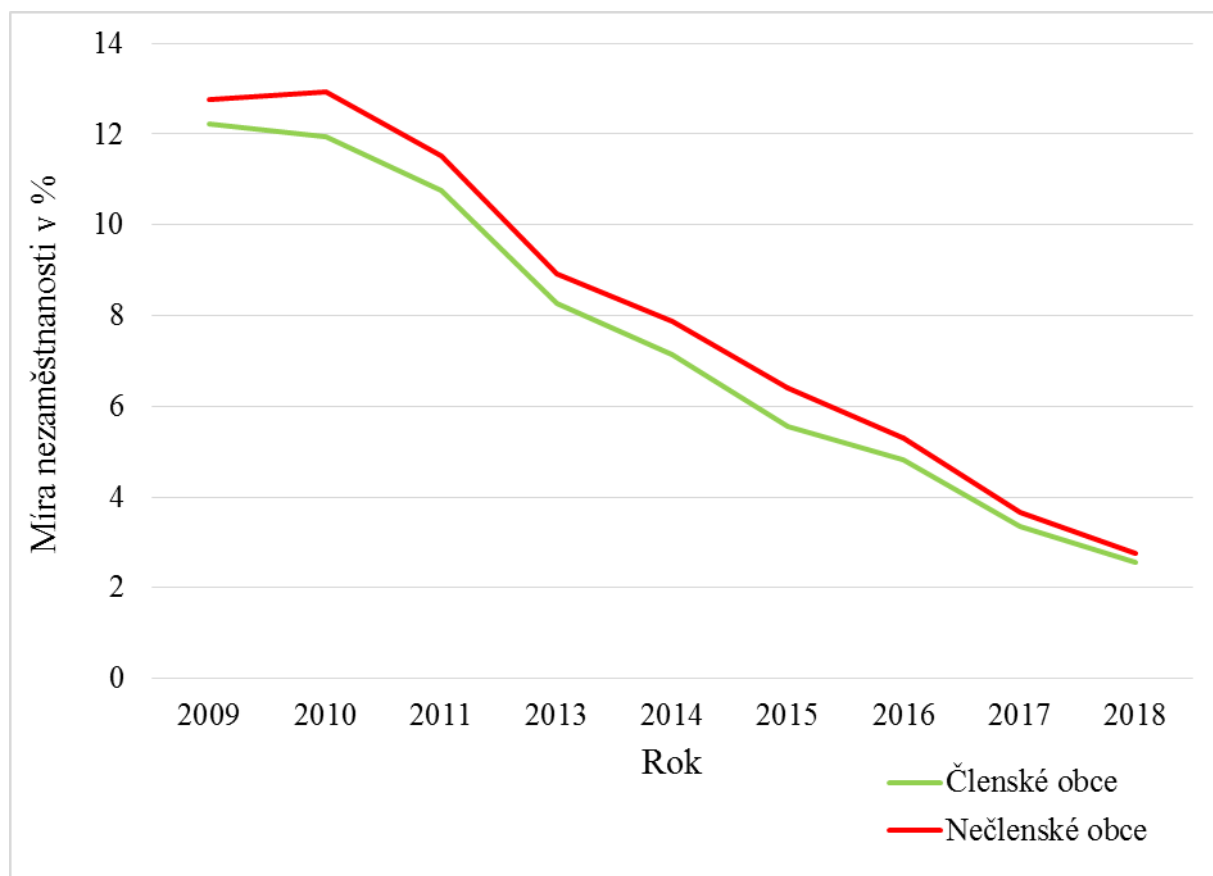
Obrázek 26: Migrační saldo členských i nečlenských obcí euroregionu Bílé Karpaty

Zdroj: Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

Při analýze bylo také zjištěno, že saldo migrace v členských obcích euroregionu Bílé Karpaty ovlivňuje ze 74 % snížení celkového přírůstku obyvatelstva. Jedná se tedy o situaci, kdy je pokles obyvatelstva způsoben ze 74 % odstěhováním osob na jiné místo. Migrační saldo nečlenských obcí ovlivňuje pokles celkového přírůstku obyvatelstva pouze z 20 %. V nečlenských obcích tedy převážně docházelo ke ztrátě obyvatelstva z důvodu nárůstu počtu úmrtí.

Třetím socioekonomickým ukazatelem, jenž byl analyzován, je míra nezaměstnanosti. Míra nezaměstnanosti byla sledována v období 2009–2018, až tedy na rok 2012. Hodnoty pro rok 2012 totiž ČSÚ neposkytuje. Co se členských i nečlenských obcí euroregionu Bílé Karpaty týče, došlo od roku 2009 ke značnému poklesu míry nezaměstnanosti. Nejvyšší míra nezaměstnanosti v členských obcích byla právě roku 2009 s hodnotou 12,24 %. U nečlenských obcí to však byl rok 2010 s mírou nezaměstnanosti 12,94 %. Naopak nejnižší míru nezaměstnanosti v průběhu analyzovaného období evidovaly členské i nečlenské obce

v roce 2018. V členských obcích klesla míra nezaměstnanosti na 2,56 % a v nečlenských obcích na hodnotu 2,77 %.

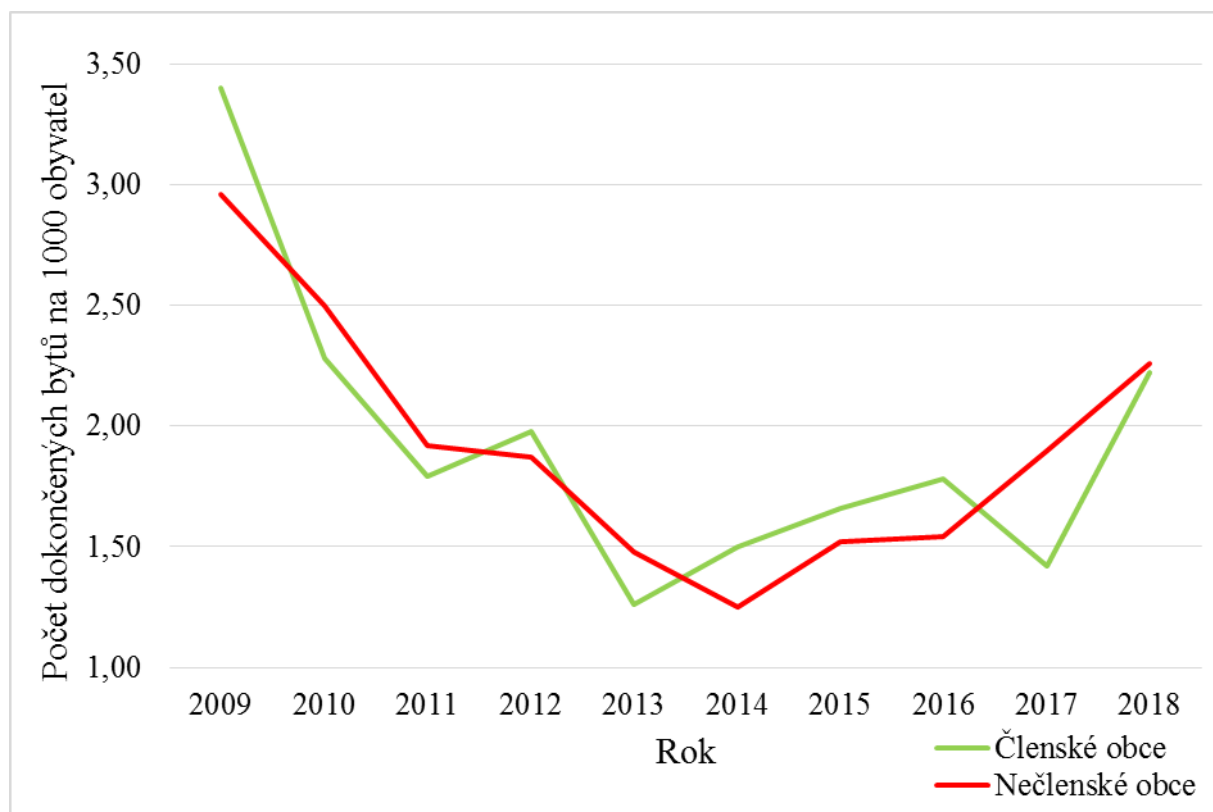

Obrázek 27: Míra nezaměstnanosti členských i nečlenských obcí euroregionu Bílé Karpaty

Zdroj: Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

Obrázek č. 26 znázorňuje počet bytů, které byly dokončeny v členských i v nečlenských obcích euroregionu Bílé Karpaty, a jenž byly přepočteny na 1000 obyvatel. Z grafu je jasné patrné výrazné kolísání tohoto počtu bytů v průběhu sledovaného období. Nejvíce bytů bylo v rámci členských obcí prozatím dokončeno v roce 2009, kdy se jednalo o hodnotu 3,40 bytů na tisíc obyvatel. Nejméně bytů bylo naopak v obcích dohotoveno roku 2013. Tehdy se jednalo o 1,26 bytů na 1000 obyvatel. U nečlenských obcí bylo nejméně bytů na 1000 obyvatel dokončeno roku 2014 s 1,25 byty a nejvíce v roce 2009 s 2,96 dokončenými byty na 1000 obyvatel. Co jistě stojí za zmínku, tak značný nárůst počtu dokončených bytů v obou skupinách obcí od roku 2017. U členských obcí euroregionu Bílé Karpaty se jedná o nárůst o 0,80 bytů na 1000 obyvatel a u nečlenských obcí o zvýšení počtu dokončených bytů o 0,36. Co se týče průměrných hodnot, které byly zjištěny během analyzovaného období deseti let, v členských obcích bylo průměrně každý rok dokončeno 1,93 bytů a v nečlenských obcích

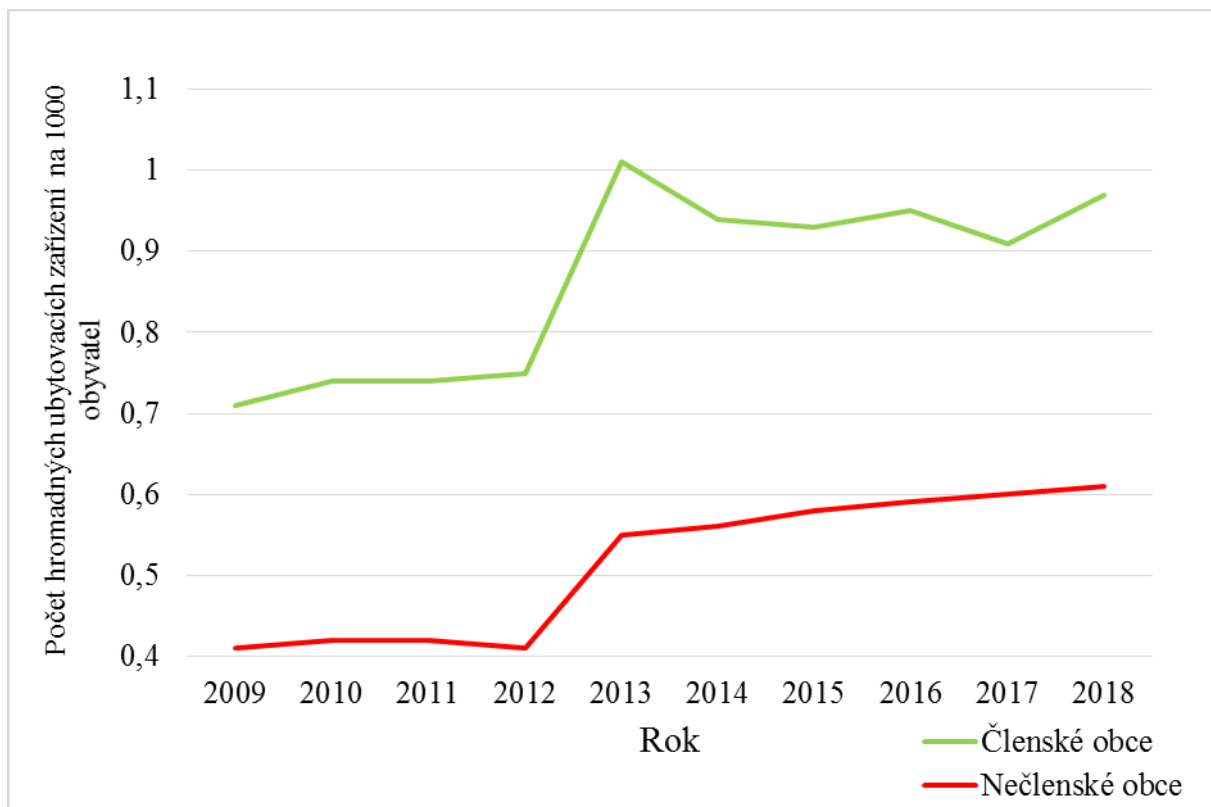
1,92 bytů na 1000 obyvatel. Průměrně jsou tedy jak členské, tak i nečlenské obce euroregionu Bílé Karpaty téměř vyrovnané.

Obrázek 28: Počet dokončených bytů v členských i nečlenských obcích euroregionu Bílé Karpaty

Zdroj: Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

Jako poslední byl analyzován počet hromadných ubytovacích zařízení, jenž byl převeden na 1000 obyvatel. Desetiletý vývoj tohoto socioekonomického ukazatele je znázorněn na obrázku č. 27. Na první pohled je z obrázku viditelné, že členské obce euroregionu Bílé Karpaty mají na svých 1000 obyvatel mnohem více hromadných ubytovacích zařízení. Také je zcela zřejmé, že od roku 2009 do roku 2018 počet těchto hromadných ubytovacích zařízení v obou skupinách obcí výrazně vzrostl. Nejvíce hromadných ubytovacích zařízení přepočtených na 1000 obyvatel fungovalo v členských obcích roku 2013. Tehdy v nich bylo provozováno 1,01 hromadných ubytovacích zařízení na 1000 obyvatel. U obcí nečlenských to byl rok 2018, a to s hodnotou 0,61. Nejméně těchto zařízení bylo naopak v členských obcích euroregionu Bílé Karpaty provozováno v roce 2009 s počtem 0,71 hromadných ubytovacích zařízení na 1000 obyvatel. U nečlenských obcí to byly roky 2009 a 2012, kdy v obcích fungovalo 0,41 hromadných ubytovacích zařízení na 1000 obyvatel.

Obrázek 29: Počet hromadných ubytovacích zařízení v členských i nečlenských obcích euroregionu Bílé Karpaty

Zdroj: Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

Předmětem této analýzy bylo porovnat členské a nečlenské obce okresů, které tvoří euroregion Bílé Karpaty. Tento euroregion se nachází na česko-slovenské hranici a jeho českou část tvoří 304 obcí. Ke komparaci všech těchto obcí sloužilo pět socioekonomických ukazatelů, které byly analyzovány v období 2009–2018. K přehlednému vyhodnocení ukazatelů v členských a v nečlenských obcích euroregionu Bílé Karpaty slouží tabulka č. 12.

Tabulka 12: Vyhodnocení euroregionu Bílé Karpaty

BÍLÉ KARPATY	Členské obce	Nečlenské obce
Celkový přírůstek obyvatelstva		✓
Migrační saldo		✓
Míra nezaměstnanosti	✓	
Počet dokončených bytů na 1000 obyvatel	✓	
Počet hromadných ubytovacích zařízení na 1000 obyvatel	✓	

Zdroj: Vlastní zpracování (2020)

Na základě provedené analýzy byly vypočteny průměrné hodnoty jak členských, tak i nečlenských obcí euroregionu Bílé Karpaty a byly zjištěny výsledky. Závěr je takový, že členské obce euroregionu Bílé Karpaty dopadly dle průměrných hodnot lépe. Členské obce dosáhly lepších výsledků ve třech z pěti socioekonomických ukazatelů, a to v rámci míry nezaměstnanosti, počtu dokončených bytů a počtu hromadných ubytovacích zařízení. Jak počty bytů, tak i počty hromadných ubytovacích zařízení byly přepočteny na 1000 obyvatel. Nečlenské obce však dosáhly lepších výsledků při analýze celkového přírůstku obyvatelstva a migračního salda.

3.6 Shrnutí výsledků analýzy

V předchozí části diplomové práce byly analyzovány členské a nečlenské obce v rámci okresů tvořících daný euroregion. Data obou skupin obcí byla analyzována, porovnána a vyhodnocena, a to vždy na území konkrétního euroregionu. Tato podkapitola se však v návaznosti na předchozí zjištění zabývá komparací obcí v rámci všech sledovaných euroregionů. Komparace opět probíhala na základě pěti socioekonomických ukazatelů, ze kterých byly vypočteny průměrné hodnoty pro možnost porovnání dvou skupin obcí, tedy obcí euroregionů a nečlenských obcí. Prvním sledovaným ukazatelem byl celkový přírůstek obyvatelstva, jehož výsledky znázorňuje tabulka č. 13.

Tabulka 13: Celkový přírůstek obyvatelstva v euroregionech a mimo euroregiony

Celkový přírůstek obyvatelstva	Praděd	Labe	Silva Nortica	Bílé Karpaty
Obce euroregionu	-11,24	-5,33	-4,95	-3,39
Nečlenské obce	0,57	-0,33	3,03	-2,04

Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

Jak je viditelné z tabulky č. 13, nečlenské obce dosahovaly ve všech případech lepších výsledků. Nejlepší hodnota celkového přírůstku obyvatelstva v rámci nečlenských obcí dosahovala hodnoty 3,03. U obcí euroregionů byla zaznamenána nejpříznivější hodnota celkového přírůstku obyvatelstva ve výši -3,39. Lze také říci, že nejhorší výsledek celkového přírůstku obyvatelstva nečlenských obcí (-2,04) je lepší než nejlepší výsledek naměřený u členských obcí euroregionu (-3,39). Také je patrné, že mezi členskými a nečlenskými obcemi euroregionu Bílé Karpaty byly odchylky minimální, zatímco jinde byly rozdíly vyšší, zejména u obcí euroregionu Praděd docházelo během sledovaného období 2009–2018 ke značným rozdílům. Na základě zjištěných poznatků lze tedy předpokládat, že členství obcí v euroregionech celkový přírůstek obyvatelstva pozitivně neovlivňuje.

Druhým socioekonomickým ukazatelem, jenž byl analyzován, je saldo migrace. Ukazatel byl sledován v průběhu deseti let, na základě kterých byly vypočteny průměrné hodnoty pro všechny skupiny obcí. Průměrné zjištěné hodnoty vyjadřuje tabulka č. 14.

Tabulka 14: Migrační saldo v euroregionech a mimo euroregiony

Migrační saldo	Praděd	Labe	Silva Nortica	Bílé Karpaty
Obce euroregionu	-7,28	-3,43	-4,14	-2,51
Nečlenské obce	-2,24	0,78	2,82	-0,41

Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

Z tabulky č. 14 je patrné, že v rámci ukazatele saldo migrace, které bylo analyzováno v letech 2009–2018, zaznamenávaly nečlenské obce euroregionů příznivějších hodnot, a to opět ve všech čtyřech případech. Nejvyšší hodnota migračního salda, kterou nečlenské obce registrovaly, byla 2,82 a naopak nejnižší hodnota byla -2,24. Obce euroregionů zaznamenaly nejpříznivější výsledky migračního salda ve výši -2,51 a naopak nejhorší výsledky migračního salda ve výši -7,28. Je tedy jasně viditelné, že nejhorší registrovaný výsledek nečlenských obcí je u tohoto ukazatele příznivější než nejlepší výsledek naměřený u obcí euroregionů. Největší rozdíly v dosažených hodnotách mezi obcemi zaznamenaly členské a nečlenské obce euroregionu Silva Nortica, naopak relativně nízké rozdíly evidovaly členské a nečlenské obce euroregionu Bílé Karpaty. Po porovnání zjištěných výsledků lze tedy předpokládat, že členství obcí v euroregionech rovněž nemá na migrační saldo pozitivní vliv.

Jak již bylo zmíněno výše, migrační saldo společně s přirozeným přírůstkem obyvatelstva tvoří socioekonomický ukazatel celkový přírůstek obyvatelstva, a proto se vývoj migračního salda odráží právě i ve vývoji celkového přírůstku. Během analýzy bylo zjištěno, že v průběhu sledovaného období 2009–2018 byl v obcích euroregionů pokles celkového přírůstku obyvatelstva způsoben v téměř 70 % migračním saldem, tedy odstěhováním osob na jiné místo. V rámci nečlenských obcí byl mírný nárůst celkového přírůstku obyvatelstva způsoben z více než 77 % také migračním saldem neboli přistěhováním osob na území nečlenských obcí.

Dalším ukazatelem, kterým se diplomová práce zabývala, byla míra nezaměstnanosti. Míra nezaměstnanosti byla sledována v období 2009–2018 s výjimkou roku 2012. Data tohoto roku totiž nebyla na ČSÚ k dispozici. Průměrné výsledky obcí znázorňuje tabulka č. 15.

Tabulka 15: Míra nezaměstnanosti v euroregionech a mimo euroregiony

Míra nezaměstnanosti	Praděd	Labe	Silva Nortica	Bílé Karpaty
Obce euroregionu	14,18 %	9,65 %	6,56 %	7,40 %
Nečlenské obce	14,75 %	9,31 %	6,08 %	8,02 %

Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

Co se týče míry nezaměstnanosti a analyzovaného období 2009–2018, je z tabulky č. 15 patrné, že skupiny obcí dosahovaly různorodých hodnot. Nečlenské obce zaznamenaly nejnižší míru nezaměstnanosti ve výši 6,08 %, a naopak nejvyšší míru nezaměstnanosti ve výši 14,75 %. U obcí euroregionů byla zaznamenána nejnižší míra nezaměstnanosti ve výši 6,56 % a nejvyšší míra nezaměstnanosti s hodnotou 14,18 %. Dá se tedy říci, že nečlenské obce dosahovaly v porovnání s obcemi euroregionů krajních extrémů, a to jak v rámci nejnižší míry nezaměstnanosti, tak ale i v souvislosti s nejvyšší mírou nezaměstnanosti. Také je patrné, že minimálních rozdílů dosahovaly členské a nečlenské obce euroregionu Labe, naopak největší odchylky zaznamenaly členské a nečlenské obce euroregionu Bílé Karpaty. Na druhou stranu je však třeba dodat, že tyto odchylky nejsou nějak výrazné a rozdíly mezi obcemi euroregionů a nečlenskými obcemi dosahují cca 0,5 procentního bodu. Na základě zjištěných výsledků je možné předpokládat, že členství obcí v euroregionech míru nezaměstnanosti do jisté míry ovlivňovat může, neboť průměrná míra nezaměstnanosti obcí euroregionů byla během analýzy lehce nižší. Výsledky jsou však v tomto případě poměrně nejednoznačné.

Čtvrtým socioekonomickým ukazatelem, jenž byl analyzován, je počet dokončených bytů, který byl z důvodu možnosti komparace přepočten na 1000 obyvatel daného území. Výsledky vyjadřuje tabulka č. 16.

Tabulka 16: Počty dokončených bytů v euroregionech a mimo euroregiony

Počet dokončených bytů na 1000 obyvatel	Praděd	Labe	Silva Nortica	Bílé Karpaty
Obce euroregionu	1,50	0,96	2,56	1,93
Nečlenské obce	2,77	1,67	2,92	1,92

Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

Z tabulky č. 16 je viditelné, že nečlenské obce evidovaly více dokončených bytů na 1000 obyvatel ve třech případech ze čtyř. Nejvíce bytů přepočtených na 1000 obyvatel bylo v členských obcích dokončeno s počtem 2,92. V rámci obcí euroregionů se nejvyšší počet

dokončených bytů na 1000 obyvatel vyšplhal na hodnotu 2,56. Naopak nejméně bytů na 1000 obyvatel bylo v nečlenských obcích dokončeno s počtem 1,67 a v obcích euroregionů s počtem 0,96. Lze tedy tvrdit, že nejnižší hodnota počtu dokončených bytů na 1000 obyvatel v nečlenských obcích je o více jak polovinu vyšší než nejnižší počet dokončených bytů v obcích euroregionů. Největší rozdíly v počtech dokončených bytů na 1000 obyvatel byly zaznamenány v členských a v nečlenských obcích euroregionu Praděd, naopak minimální rozdíly byly zaznamenány v rámci členských a nečlenských obcích euroregionu Bílé Karpaty. Například však ani u euroregionu Silva Nortica nejsou naměřené odchylky příliš vysoké. Dle zjištěných výsledků je možné předpokládat, že členství obcí v euroregionech počty dokončených bytů přepočtených na 1000 obyvatel pozitivně neovlivňuje.

Posledním socioekonomickým ukazatelem, který byl analyzován, je počet hromadných ubytovacích zařízení. Tento ukazatel byl také přepočten na 1000 obyvatel, a to kvůli možnosti komparace. Průměrné zjištěné výsledky jsou znázorněny v tabulce č. 17.

Tabulka 17: Počty hromadných ubytovacích zařízení v euroregionech a mimo euroregiony

Počet hromadných ubytovacích zařízení na 1000 obyvatel	Praděd	Labe	Silva Nortica	Bílé Karpaty
Obce euroregionu	2,04	0,59	1,21	0,85
Nečlenské obce	0,99	0,53	1,33	0,52

Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

Na základě výsledků, které jsou zaznamenány v tabulce č. 17, je patrné, že v obcích euroregionů bylo provozováno během analyzovaného období 2009–2018 více hromadných ubytovacích zařízení přepočtených na 1000 obyvatel, a to v rámci třech případů ze čtyř. Nejvíce těchto zařízení bylo v obcích euroregionů provozováno s počtem 2,04, u nečlenských obcí se však jednalo pouze o 1,33 hromadných ubytovacích zařízení na 1000 obyvatel. Naopak nejméně hromadných ubytovacích zařízení bylo v obcích euroregionů naměřeno s 0,59. V nečlenských obcích byl tento ukazatel jen o málo nižší, konkrétně se jednalo o 0,52 hromadných ubytovacích zařízení na 1000 obyvatel. Nejvýraznější rozdíly mezi členskými a nečlenskými obcemi byly zaznamenány v rámci euroregionu Praděd, naopak minimální rozdíly byly registrovány mezi členskými a nečlenskými obcemi v rámci euroregionu Labe. Po provedení analýzy lze předpokládat, že členství obcí v euroregionech počty hromadných ubytovacích zařízení do jisté míry pozitivně ovlivňuje, neboť v členských obcích bylo během analyzovaného období průměrně provozováno více hromadných ubytovacích zařízení.

Na základě provedení kompletní analýzy socioekonomických ukazatelů, bylo zjištěno, že obce, které nejsou součástí euroregionů, průměrně dosahují lepších socioekonomických výsledků a tím i úspěšnějšího regionálního rozvoje než členské obce euroregionů. O vlivu faktoru existence euroregionu lze na základě analýzy uvažovat v oblasti cestovního ruchu, respektive na základě ukazatele jeho potenciálu, který byl měřen pomocí množství hromadných ubytovacích zařízení.

Pro přehlednost je v následující tabulce č. 18 znázorněn procentuální rozdíl mezi naměřenými hodnotami ukazatelů u obcí euroregionů ve vztahu ke komparovaným nečlenským obcím. Komparace byla provedena na základě pěti stanovených socioekonomických ukazatelů, kterými jsou celkový přírůstek obyvatelstva, migrační saldo, míra nezaměstnanosti, počet dokončených bytů na 1000 obyvatel a počet hromadných ubytovacích zařízení přepočtených na 1000 obyvatel.

Tabulka 18: Komparace euroregionů

	Celkový přírůstek obyvatelstva	Migrační saldo	Míra nezaměstnanosti¹²	Počet dokončených bytů na 1000 obyvatel	Počet hromadných ubytovacích zařízení na 1000 obyvatel
Euroregion Praděd	-118,0 %	-50,0 %	-5,7 %	-12,9 %	+10,4 %
Euroregion Labe	-50,0 %	-42,0 %	+3,4 %	-7,1 %	+0,6 %
Euroregion Silva Nortica	-80,0 %	-70,0 %	+4,8 %	-3,6 %	-1,2 %
Euroregion Bílé Karpaty	-13,5 %	-21,0 %	-6,2 %	+0,1 %	+3,3 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Po podrobnějším zhlédnutí je z tabulky č. 18 viditelné, že obce euroregionů zpravidla vykazují výrazně horší hodnoty ukazatelů než jejich nejbližší okolí, přičemž výjimkou z tohoto pravidla je pouze jmenovaný ukazatel hromadných ubytovacích zařízení a ukazatel nezaměstnanosti, u kterého jsou však závěry o vlivu euroregionů poměrně nejednoznačné.

Z hlediska jednotlivých euroregionů lze konstatovat, že Bílé Karpaty průměrně dosahovaly příznivějších výsledků než jeho nečlenské obce, a to u 2 ze 3 ukazatelů. Důvodem efektivnější přeshraniční spolupráce a tím i úspěšnějšího regionálního rozvoje může být skutečnost, že ČR má se Slovenskem společnou historii, kulturu a neexistující jazykovou bariéru. Nečlenské

¹² U ukazatele míry nezaměstnanosti je nutné negativní odchylku, respektive nižší nezaměstnanost, interpretovat jako žádoucí.

obce euroregionů Praděd, Labe a Silva Nortica i po bližším prozkoumání průměrně dosahují pozitivnějších výsledků socioekonomických ukazatelů v porovnání s obcemi euroregionů. Tento závěr je rovněž poměrně překvapivý, protože lze obecně předpokládat, že z rozvoje přeshraniční spolupráce by měly profitovat spíše méně rozvinuté části euroregionu. V případě ČR se tedy jedná o regiony lokalizované na hranicích s Německem a Rakouskem, respektive euroregiony Labe a Silva Nortica.

Poznatky této socioekonomické analýzy jsou značně překvapivé, a to z toho důvodu, že do obcí, jež jsou součástí euroregionů, plynou dodatečné finanční prostředky z EU a měly by tedy dosahovat příznivějších výsledků, co se týče socioekonomických ukazatelů než obce nečlenské. V programovém období 2014–2020 bylo v rámci programů přeshraniční spolupráce alokováno do euroregionů více než 675,5 milionů euro. Konkrétně se jednalo o více než 226,2 milionů euro na přeshraniční spolupráci ČR - Polsko, kam spadá euroregion Praděd, o více než 261,3 milionů euro na přeshraniční spolupráci ČR - Německo, pod kterou patří euroregion Labe, o více než 97,8 milionů euro na přeshraniční spolupráci ČR - Rakousko, kam se řadí mimo jiné i euroregion Silva Nortica a také přes 90,1 milionů euro na přeshraniční spolupráci ČR - Slovensko, pod kterou spadá euroregion Bílé Karpaty. (CRR, 2019b)

Co se týče realizace politiky na podporu přeshraniční spolupráce a alokace prostředků plynoucích čistě z národních zdrojů, a tedy i nesouvisející s realizací cíle „Evropská územní spolupráce“, se i po zevrubné rešerši veřejných zdrojů relevantní informace dohledat nepodařilo. Na základě této skutečnosti se tedy lze domnívat, že ČR na přeshraniční spolupráci vlastní prostředky přímo nevyčleňuje a realizuje ji převážně, či pouze, v rámci realizace nadnárodní regionální politiky EU, v rámci které se minoritně, ale povinně, podílí na jejím spolufinancování.

Výsledky analýzy vybraných socioekonomických ukazatelů tedy prokazují, že přeshraniční spolupráce nedosahuje takových výsledků, jakých se očekávalo a regionální rozvoj naopak probíhá úspěšněji v obcích, které nejsou součástí euroregionů a do přeshraniční spolupráce, a tím i do uskutečňování cíle „Evropská územní spolupráce“, se výrazně nezapojují. Důvody, proč tomu tak je, však zjištěny nebyly. Analýza práce také odhalila nedostatečnou účinnost nástrojů, které jsou realizovány v rámci národních rozvojových programů i regionální politiky EU.

ZÁVĚR

Cílem práce bylo posoudit socioekonomické dopady vybraných přeshraničních iniciativ s ohledem na realizaci národních politik i cíle „Evropská územní spolupráce“. Tato práce se zaměřila na analýzu přeshraniční spolupráce v rámci euroregionů. Konkrétně se věnovala analýze české části euroregionů, a to v období 2009–2018. Pro naplnění cíle diplomové práce bylo nezbytné, nejdříve definovat teoretická východiska, která se týkají této problematiky. Po vymezení teoretických východisek mohlo teprve nastat provedení analýzy prostřednictvím socioekonomických ukazatelů a shrnutí zjištěných výsledků.

V první a druhé kapitole práce byla vymezena teoretická východiska. První kapitola se věnovala vysvětlení základních pojmů, které souvisejí s problematikou regionálního rozvoje. Nejdříve se kapitola zabývala obecným vymezením pojmu region včetně jeho členění. Členění regionu z pohledu regionální politiky EU bylo pro tuto práci klíčové, neboť v rámci této kategorizace, jsou vyčleňovány i tzv. euroregiony, ve kterých je realizována přeshraniční spolupráce. Následně se kapitola zabývala definováním regionálního rozvoje, regionálními disparitami a s nimi související problematikou regionální politiky.

Následně byly uvedeny podněty, které iniciovaly vznik regionální politiky EU a cíle, na které se v programovém období 2014–2020 zaměřuje. Prvním cílem jsou „Investice pro růst a konkurenceschopnost“, na které bylo alokováno téměř 357,9 miliard euro a druhým cílem je „Evropská územní spolupráce“, která byla podstatou této práce a jsou na ni alokovány finanční prostředky ve výši 8,9 miliard euro. Poté se práce věnovala evropským strukturálním a investičním fondům, díky kterým jsou alokovány finanční prostředky na uskutečňování stanových cílů EU a vývoji přístupů k regionálnímu rozvoji neboli teoriím regionálního rozvoje.

Druhá kapitola práce se zabývala tématem přeshraniční spolupráce. Nejdříve kapitola líčila historii a vývoj této formy spolupráce, a to jak ve světě, tak i v České republice. Následně se práce věnovala problematice hranice a definici pojmu přeshraniční region, kterým jsou již zmíněné euroregiony nebo tzv. evropská seskupení pro územní spolupráci. V závěru se druhá kapitola zabývala operačními programy přeshraniční spolupráce.

Stěžejní kapitolou této diplomové práce však byla kapitola třetí, která se věnovala analýze českých částí vybraných euroregionů v období 2009–2018. Přesněji se práce zaměřovala na rozdíly mezi obcemi ČR, které jsou součástí euroregionů a těch, jež součástí euroregionů nejsou. Z důvodu rozsáhlosti vzorku však analýza pracovala pouze s obcemi, jež jsou součástí

okresů, které tvoří daný euroregion. Následně byly stanoveny socioekonomické ukazatele, na základě kterých byla analýza provedena – celkový přírůstek obyvatelstva, migrační saldo, míra nezaměstnanosti, počet dokončených bytů a počet hromadných ubytovacích zařízení. Počty dokončených bytů a počty hromadných ubytovacích zařízení byly z důvodu možnosti komparace přepočteny na 1000 obyvatel.

Dále se práce zabývala výběrem euroregionů pro analýzu. Byly vybrány čtyři euroregiony, které realizují přeshraniční spolupráci pouze s jedním sousedním státem ČR, tedy regiony Praděd, Labe, Silva Nortica a Bílé Karpaty. Následně se práce zabývala samotnou analýzou českých částí všech čtyř euroregionů v období 2009–2018. V závěru třetí kapitoly byla provedena celková komparace obcí euroregionů a nečlenských obcí. Komparace byla provedena na základě průměrných výsledků pěti stanovených socioekonomických ukazatelů. Analýza prokázala, že nečlenské obce průměrně dosahovaly během analyzovaného období 2009–2018 lepších socioekonomických výsledků než obce euroregionů. Podrobnější komparace prokázala, že tato skutečnost se týká nečlenských obcí na území okresů tvořících euroregiony Praděd, Labe a Silva Nortica – naopak obce euroregionu Bílé Karpaty průměrně dosahovaly příznivějších socioekonomických výsledků než jeho nečlenské obce.

Třetí kapitola se také věnovala hledáním odpovědí na stanovené hypotézy. Během analýzy došlo ke zjištění, že obce, které nejsou součástí euroregionů, dosahovaly během sledovaného období 2009–2018 mnohem příznivějších výsledků sledovaných socioekonomických ukazatelů než obce euroregionů. Výjimkou je pouze euroregion Bílé Karpaty, jehož členské obce registrovaly lepší výsledky než obce nečlenské. Hypotéza H_1 tedy nebyla přijata, neboť lze obecně konstatovat, že **obce euroregionů nedosahují příznivějších hodnot rozvojových ukazatelů než obce, které součástí euroregionů nejsou**. Hypotéza H_2 byla zaměřena na přeshraniční spolupráci v kontextu stupně dosaženého rozvoje zapojených regionů. Během analýzy bylo zjištěno, že euroregiony Silva Nortica a Bílé Karpaty dosahovaly během analyzovaného období příznivějších výsledků než euroregiony Labe a Praděd, přičemž euroregion Bílé Karpaty se nachází na hranici s méně rozvinutým státem, respektive Slovenskem a naopak euroregion Labe leží na hranici s rozvinutější zemí, tedy Německem. Ani hypotéza H_2 tedy nebyla potvrzena, neboť lze obecně konstatovat, že **na hranicích s rozvinutějšími zeměmi (Německo, Rakousko) nedosahují rozvojové ukazatele euroregionů příznivějších hodnot než na hranicích s méně rozvinutými zeměmi**. (Polsko, Slovensko).

Tato diplomová práce nastínila problematiku přeshraniční spolupráce a jejího významu v kontextu dosahování rozvoje. Poukázala i na rozdíly mezi členskými obcemi euroregionů a obcemi, které součástí euroregionů nejsou. V diplomové práci bylo zjištěno, že přeshraniční spolupráce nedosahuje takových výsledků, jakých se očekávalo a regionální rozvoj naopak probíhá úspěšněji v obcích, které nejsou součástí euroregionů a do přeshraniční spolupráce se výrazně nezapojují. V rámci analyzovaných euroregionů se tato skutečnost týká euroregionu Praděd, euroregionu Labe a euroregionu Silva Nortica. Pouze členské obce euroregionu Bílé Karpaty dosahovaly příznivějších výsledků než nečlenské obce euroregionu. Konkrétní důvody, proč tomu tak je, však v rámci analýzy zjišťovány nebyly. Analýza práce také odhalila nedostatečnou účinnost nástrojů, které jsou realizovány v rámci národních rozvojových programů i regionální politiky EU.

Co se týče dalšího výzkumu, mohl by se zaměřit na českou část konkrétního euroregionu a na jeho přeshraniční část v rámci sousedního státu. Byla by provedena komparace těchto dvou částí euroregionu, a to na základě vybraných socioekonomických ukazatelů. Následně by byly přijaty závěry o významu přeshraniční spolupráce pro regionální rozvoj daného území. Jinak řečeno, mohlo by dojít ke zjištění, zda má přeshraniční spolupráce příznivější vliv na regionální rozvoj v rámci české části euroregionu, nebo zda má přeshraniční spolupráce pozitivnější účinky na přeshraniční část euroregionu.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] ABZ. *Slovník cizích slov* [online]. 2020. [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/>
- [2] AEBR. *Euroregion Bílé Karpaty* [online]. 2019. [cit. 2020-06-04]. Dostupné z: https://www.aebr.eu/fr/membres/member_detail.php?region_id=43
- [3] AEBR. *List of regions* [online]. 2020. [cit. 2020-05-30]. Dostupné z: https://www.aebr.eu/en/members/list_of_regions.php
- [4] ARMSTRONG, H., TAYLOR, J. *Regional Economics and Policy*. 3. vydání. Hoboken: John Wiley and Sons Ltd, 2000, 448 s. ISBN 978-0-631-21713-8.
- [5] BLAŽEK, J., UHLÍŘ, D. *Teorie regionálního rozvoje: Nástin, kritika, implikace*. 2. vydání. Praha: Karolinum, 2011, 342 s. ISBN 978-80-246-1974-3.
- [6] CRR. *Cíl 3: Programové období 2007–2013* [online]. 2019a. [cit. 2020-05-21]. Dostupné z: <https://www.crr.cz/eus/cil-3-2/>
- [7] CRR. *Programy přeshraniční a nadnárodní spolupráce 2014–2020* [online]. 2019b. [cit. 2020-05-22]. Dostupné z: <https://www.crr.cz/eus/obdobi-2014-2020/>
- [8] ČSÚ. *Analýza regionálních rozdílů v ČR* [online]. 2007. [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20564299/137007a1.pdf/aec2454f-d07d-4fcc-8e5a-1dcc89f04bf9?version=1.0>
- [9] ČSÚ. *Euroregiony* [online]. 2020a. [cit. 2020-06-04]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20541849/7113k702.pdf/f41ef3e2-c901-47df-a307-d308d5d0b32b?version=1.0>
- [10] ČSÚ. *Euroregiony v příhraničních oblastech ČR* [online]. 2020b. [cit. 2020-05-21]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xu/seznam_euroregionu_v_prihranicnich_oblastech_cr
- [11] ČSÚ. *Euroregiony na česko-německé hranici* [online]. 2004a. [cit. 2020-06-04]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/euroregiony-na-cesko-nemecke-hranici-2004-ycy333hv0l>
- [12] ČSÚ. *Silva Nortica* [online]. 2020c. [cit. 2020-06-05]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xc/euroregion_silva_nortica

- [13] ČSÚ. *Specifikace regionu* [online]. 2004b. [cit. 2020-04-14]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/specifikace_regionu
- [14] ČSÚ. *Územně analytické podklady* [online]. 2020d. [cit. 2020-06-05]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/csu_a_uzemne_analyticke_podklady
- [15] DOTACE EU. *Evropské fondy v ČR* [online]. 2020a. [cit. 2020-04-14]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/informace-o-fondech/regiony-regionalni-politiky-eu>
- [16] DOTACE EU. *Operační programy* [online]. 2020b. [cit. 2020-05-23]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/fondy-eu/2014-2020/operacni-programy>
- [17] EKONOMIKON. *Ekonomická integrace* [online]. 2020. [cit. 2020-04-11]. Dostupné z: <https://www.ekonomikon.cz/ekonomika/integrace/>
- [18] ELBE LABE. *Členové* [online]. 2020. [cit. 2020-06-05]. Dostupné z: <https://www.elbelabe.eu/cz/organizace/cleny/>
- [19] ERN. *Historie euroregionů v ČR* [online]. 2013a. [cit. 2020-05-19]. Dostupné z: http://www.ern.cz/analyza/ern_cz/cz/?D=3
- [20] ERN. *Regionální politika EU a podpora přeshraniční spolupráce* [online]. 2013b. [cit. 2020-05-20]. Dostupné z: <http://ern.cz/ED/kniha-final4.pdf>
- [21] EURO PRADĚD. *O nás* [online]. 2020. [cit. 2020-06-05]. Dostupné z: <http://www.europraded.cz/o-nas/>
- [22] EUROPA. *European structural and investment funds* [online]. 2020a. [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/funding-opportunities/funding-programmes/overview-funding-programmes/european-structural-and-investment-funds_cs
- [23] EUROPA. *Regional policy*. [online]. 2020b. [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/regional_policy/cs/newsroom/news/2020/02/17-02-2020-cooperation-across-borders-interreg-celebrates-30-years-of-bringing-citizens-closer-together
- [24] EUROREGION SILESIA. *Asociace evropských hraničních regionů*. [online]. 2020a. [cit. 2020-05-20]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=cinnost-AGEG-AEBR&open_menu=126

- [25] EUROREGION SILESIA. *ESÚS – Nový nástroj přeshraniční spolupráce* [online]. 2020b. [cit. 2020-05-28]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=cinnost-EGTC-ESUS&open_menu=79
- [26] EUROSKOP. *Jednotný vnitřní trh* [online]. 2020a. [cit. 2020-04-10]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/286/sekce/ch-j/#obsah>
- [27] EUROSKOP. *Regionální politika 2014–2020* [online]. 2020b. [cit. 2020-04-11]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9197/sekce/regionalni-politika-2014-2020/>
- [28] GEOGRAPHY. *Studium* [online]. 2008. [cit. 2020-06-04]. Dostupné z: https://geography.upol.cz/soubory/studium/dp/2008/2008_Holecek.pdf 2008
- [29] HAGGET, Peter. *Geography: A Modern Synthesis*. 2. vydání. London: Harper Internat, 1975, 684 s. ISBN 978-00-6042-576-0.
- [30] HUDEC, O. *Regionálne inovačné systémy: strategické plánovanie a prognózovanie*. 1. vydání. Košice: Ekonomická fakulta Technickej univerzity, 2007, 198 s. ISBN 978-80-8073-964-5.
- [31] ISAP. *Cesta do Evropské unie* [online]. 2011. [cit. 2020-05-20]. Dostupné z: <https://isap.vlada.cz/dul/cesty.nsf/7f723857997b924bc1257926004bd509/a1dc8b478976c2e5802566d7004d532f?OpenDocument>
- [32] JÁČ, I. a kol. *Jedinečnost obce v regionu*. 1. vydání. Příbram: PBtisk, 2010, 203 s. ISBN 978-80-7431-038-6.
- [33] JEŘÁBEK M., DOKOUPIL J., HAVLÍČEK T. a kol. *České pohraničí: Bariéra nebo prostor zprostředkování?* 1. vydání. Praha: Academia, 2004, 296 s. ISBN 80-200-1051-3.
- [34] MAIER, K. a kol. *Udržitelný rozvoj území*. 1. vydání. Praha: Grada, 2012, 256 s. ISBN 978-80-247-4198-7.
- [35] MAREK, D., KANTOR, T. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. 2. vydání. Brno: Společnost pro odbornou literaturu – Barrister & Principal, 2009, 215 s. ISBN 978-80-87029-56-5.
- [36] MĚSTA A OBCE. *Členové* [online]. 2020. [cit. 2020-06-05]. Dostupné z: <https://mesta.obce.cz/>

- [37] MINAŘÍK, B., BORŮVKOVÁ, J., VYSTRČIL, M. *Analýzy v regionálním rozvoji*. 1. vydání. Příbram: PBtisk, 2013, 234s. ISBN 978-80-7431-129-1.
- [38] MMR. *Česká republika v poločase příprav na čerpání peněz z EU pro roky 2014-2020* [online]. 2013a. [cit. 2020-05-22]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/pro-media/tiskove-zpravy/2013/mmr-ceska-republika-v-polocase-priprav-na-cerpani>
- [39] MMR. *Strategie regionálního rozvoje ČR 2014–2020* [online]. 2013b. [cit. 2020-04-11]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/getmedia/a9fc8be4-58a0-4137-9c6d-f9a05466a115/SRR-2014-2020.pdf.aspx?ext=.pdf>
- [40] MVČR. *ESÚS jako nová právní forma využitelná v praxi obcí a krajů* [online]. 2012. [cit. 2020-05-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/evropske-seskupeni-pro-uzemni-spolupraci-jako-nova-pravni-forma-vyuzitelna-v-praxi-obci-a-kraju.aspx>
- [41] MVČR. *Regionální politika v kontextu rozšíření unie* [online]. 2008. [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/regionalni-politika-v-kontextu-rozsireni-unie.aspx>
- [42] OSU. *Přeshraniční spolupráce* [online]. 2020. [cit. 2020-05-21]. Dostupné z: https://www1.osu.cz/home/Rumpel/JEAN%20MONET/Texty/Preshranicni_spoluprace_text_Wilam.pdf
- [43] PAVELKOVÁ, D. a kol. *Klasy a jejich vliv na výkonnost firem*. 1. vydání. Praha: Grada, 2009, 272 s. ISBN 978-80-247-2689-2.
- [44] REGION BÍLÉ KARPATY. *Členové sdružení CZ* [online]. 2020. [cit. 2020-06-05]. Dostupné z: <http://www.regionbilekarpaty.cz/clenove-sdruzeni-cz>
- [45] SDS. *ČR a euroregiony* [online]. 2004. [cit. 2020-05-21]. Dostupné z: http://www.sds.cz/docs/zpravy/volby/eu_04/euser47.htm
- [46] SILVA NORTICA. *Členové* [online]. 2020. [cit. 2020-06-05]. Dostupné z: <http://www.silvanortica.com/cs/section-34/clenove.htm?sub=7>
- [47] STEJSKAL, J., KOVÁRNÍK, J. *Regionální politika a její nástroje*. 1. vydání. Praha: Portál, 2009, 216 s. ISBN 978-80-7367-588-2.
- [48] STIMSON, R., STOUGH, R., ROBERTS, B. *Regional Economic Development: Analysis and Planning Strategy*. 2. vydání. Berlín: Heidelberg GmbH and Co., 2006, 452 s. ISBN 3-540-34826-3.

- [49] VILAMOVÁ, Š. *Jak získat finanční zdroje Evropské unie*. 1. vydání. Havlíčkův Brod: Grada, 2004, 196 s. ISBN 80-247-0828-0.
- [50] WOKOUN, R., MALINOVSKÝ, J. a kol. *Regionální rozvoj: Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. 1. vydání. Praha: Linde, 2008, 480 s. ISBN 978-80-7201-699-0.

PŘÍLOHY

Příloha A – Socioekonomické ukazatele euroregionu Praděd

Příloha B – Socioekonomické ukazatele euroregionu Labe

Příloha C – Socioekonomické ukazatele euroregionu Silva Nortica

Příloha D – Socioekonomické ukazatele euroregionu Bílé Karpaty

PŘÍLOHA A – SOCIOEKONOMICKÉ UKAZATELE EUROREGIONU PRADĚD

Celkový přírůstek obyvatelstva

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Obce euroregionu	-5,89	-8,04	-9,17	-9,73	-13,68	-13,00	-15,77	-12,87	-12,70	-11,54
Nečlenské obce	1,70	7,35	2,60	-3,10	-0,45	-0,10	-2,90	-1,40	-1,00	3,00

Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

Migrační saldo

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Obce euroregionu	-7,20	-6,28	-5,90	-7,45	-9,42	-10,51	-8,96	-6,21	-6,15	-4,75
Nečlenské obce	2,25	2,80	2,30	-3,10	0,60	0,20	-7,45	-9,85	-7,40	-2,70

Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

Míra nezaměstnanosti

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Obce euroregionu	19,36	22,03	19,57	-	15,62	13,97	12,21	10,25	7,95	6,63
Nečlenské obce	19,54	22,95	22,33	-	15,28	14,83	12,27	10,18	8,46	6,87

Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

Počet dokončených bytů na 1000 obyvatel

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Obce euroregionu	1,01	1,77	1,50	1,76	1,49	1,10	2,07	1,48	0,91	1,70
Nečlenské obce	3,42	3,59	4,22	2,40	3,71	0,76	4,50	1,43	2,32	1,32

Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

Počet hromadných ubytovacích zařízení na 1000 obyvatel

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Obce euroregionu	1,73	1,69	1,69	1,71	2,33	2,17	2,16	2,18	2,36	2,38
Nečlenské obce	0,77	0,65	0,54	0,76	1,20	0,87	1,20	1,32	1,33	1,32

Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

PŘÍLOHA B – SOCIOEKONOMICKÉ UKAZATELE EUROREGIONU LABE

Celkový přírůstek obyvatelstva

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Obce euroregionu	5,00	-11,60	-14,70	-8,06	-0,52	-5,07	-0,60	-4,64	-3,24	-9,90
Nečlenské obce	-1,28	2,62	2,58	-2,04	-3,06	-0,03	-1,71	-3,61	0,51	2,76

Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

Migrační saldo

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Obce euroregionu	1,52	-13,28	-14,87	-6,12	4,96	-2,36	3,57	-1,34	-1,37	-5,03
Nečlenské obce	-2,23	1,84	2,49	-0,46	-0,86	0,36	0,30	-1,92	2,41	5,86

Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

Míra nezaměstnanosti

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Obce euroregionu	14,32	15,34	13,60	-	10,66	9,83	7,58	6,85	4,64	4,05
Nečlenské obce	14,79	15,35	13,99	-	9,82	8,83	7,03	6,29	4,07	3,60

Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

Počet dokončených bytů na 1000 obyvatel

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Obce euroregionu	1,06	1,02	1,00	1,11	1,27	0,69	0,80	0,80	0,73	1,15
Nečlenské obce	1,87	1,80	2,00	2,48	1,24	1,14	1,30	1,16	1,61	2,07

Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

Počet hromadných ubytovacích zařízení na 1000 obyvatel

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Obce euroregionu	0,51	0,45	0,53	0,55	0,70	0,63	0,66	0,64	0,62	0,65
Nečlenské obce	0,52	0,44	0,53	0,50	0,59	0,52	0,55	0,56	0,55	0,58

Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

PŘÍLOHA C – SOCIOEKONOMICKÉ UKAZATELE EUROREGIONU SILVA NORTICA

Celkový přírůstek obyvatelstva

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Obce euroregionu	-1,50	-7,94	-8,47	-11,21	-19,35	-4,94	-5,94	-3,29	7,12	6,03
Nečlenské obce	3,80	3,94	2,98	3,05	2,86	2,25	2,13	2,83	2,93	3,52

Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

Migrační saldo

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Obce euroregionu	-6,15	-10,91	-6,42	-12,15	-12,06	-2,27	-1,33	-4,06	8,36	5,64
Nečlenské obce	3,48	3,29	2,90	2,95	2,66	2,02	2,49	2,25	2,57	3,58

Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

Míra nezaměstnanosti

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Obce euroregionu	10,27	10,46	9,14	-	7,58	6,62	5,35	4,26	2,98	2,41
Nečlenské obce	8,90	9,86	8,72	-	7,08	5,98	4,91	4,11	2,95	2,24

Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

Počet dokončených bytů na 1000 obyvatel

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Obce euroregionu	3,53	3,81	3,50	3,25	1,73	2,38	1,93	1,70	1,94	1,83
Nečlenské obce	4,12	3,44	3,47	3,51	2,52	2,14	2,36	2,27	2,22	3,19

Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

Počet hromadných ubytovacích zařízení na 1000 obyvatel

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Obce euroregionu	0,98	0,96	1,04	1,02	1,44	1,34	1,35	1,32	1,30	1,34
Nečlenské obce	0,96	1,08	1,15	1,12	1,63	1,51	1,50	1,50	1,41	1,41

Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

PŘÍLOHA D – SOCIOEKONOMICKÉ UKAZATELE EUROREGIONU BÍLÉ KARPATY

Celkový přírůstek obyvatelstva

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Obce euroregionu	-2,85	-3,53	-4,39	-4,21	-5,32	-4,94	-2,25	-3,68	-3,08	0,32
Nečlenské obce	0,39	-0,96	-2,56	-4,56	-3,74	-1,85	-1,74	-2,75	-1,48	-1,16

Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

Migrační saldo

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Obce euroregionu	-2,92	-4,15	-2,40	-2,97	-3,60	-2,70	-0,88	-3,26	-2,63	0,37
Nečlenské obce	0,73	-0,73	-0,64	-1,84	-0,51	-0,62	-0,09	-1,08	0,14	0,50

Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

Míra nezaměstnanosti

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Obce euroregionu	12,24	11,94	10,75	-	8,26	7,14	5,57	4,81	3,36	2,56
Nečlenské obce	12,75	12,94	11,53	-	8,91	7,88	6,41	5,31	3,67	2,77

Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

Počet dokončených bytů na 1000 obyvatel

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Obce euroregionu	3,40	2,28	1,79	1,98	1,26	1,50	1,66	1,78	1,42	2,22
Nečlenské obce	2,96	2,50	1,92	1,87	1,48	1,25	1,52	1,54	1,90	2,26

Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)

Počet hromadných ubytovacích zařízení na 1000 obyvatel

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Obce euroregionu	0,71	0,74	0,74	0,75	1,01	0,94	0,93	0,95	0,91	0,97
Nečlenské obce	0,41	0,42	0,42	0,41	0,55	0,56	0,58	0,59	0,60	0,61

Vlastní zpracování podle ČSÚ (2020d)